

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Mira-Maria Urpiola

MUUTOKSET LAKIIN SAATAVIEN PERINNÄSTÄ

Liiketalous ja matkailu

2013

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Mira-Maria Urpiola
Opinnäytetyön nimi	Muutokset lakiin saatavien perinnästä
Vuosi	2013
Kieli	suomi
Sivumäärä	101
Ohjaaja	Tuula Hartman

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä muutoksia ja lisäyksiä 16.3.2013 voimaan tulleeseen perintälakiin on tehty. Työssä pohditaan myös lakimuutoksen vaikutuksia vapaaehtoiseen perintään käytännössä. Tutkimus perustuu suurelta osin lakiin saatavien perinnästä ja hallituksen esityksiin saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta.

Työ on ajankohtainen katsaus perintälain muutoksiin. Teorian alussa käsitellään perintälainsäädännön kehittymistä ja avataan perintälakiin lisätyt ja muutetut lainkohdat. Lisäksi pohditaan lakimuutoksen aiheuttamia vaikutuksia.

Työssä on hyödynnetty lähteinä lakeja, hallituksen esityksiä, mietintöjä, oikeuskirjallisuutta sekä oikeustapauksia. Lisäksi virastojen ja ministeriöiden internetsivustoilta on saatu ajankohtaista tietoa aiheesta. Tilastokeskuksen ja Suomen Asiakastiedon internetsivuilta saatu tieto on myös ollut hyödyllistä.

Tutkimus on osoittanut, että perintälain muutoksella on merkittäviä vaikutuksia saatavien perintään. Muutoksilla on hyvin keskeinen vaikutus niin perintäyhtiöiden toimintaan kuin velallisen asemaan. Uudessa perintälaiassa on pyritty parantamaan velallisen asemaa perinnässä, täsmennetty hyvän perintätavan sisältöä sekä menettelyä perinnässä. Lisäksi siinä on rajoitettu velalliselle perinnästä aiheutuvia kustannuksia siten, että ne vastaavat tosiasiasa velkojalle perinnästä aiheutuvia kustannuksia. Perintälain muutoksen myötä perintäprosessi ja saatavien siirtyminen oikeudelliseen perintään on nopeutunut. Vapaaehtoisten sovintojen määrä on oletettavasti vähentynyt, ja taas maksuhäiriömerkintöjen määrä kasvanut.

ABSTRACT

Author	Mira-Maria Urpiola
Title	Changes to the Act on Debt Collection
Year	2013
Language	Finnish
Pages	101
Name of Supervisor	Tuula Hartman

The aim of this research was to examine the changes and additions to the Debt Collection Act which were renewed on the 16th of March 2013. How the changes in the Debt Collection Act affect voluntary collection was also examined in this thesis. The research was mainly based on the Debt Collection Act and Government Bills.

The research is a current view of the changes to the Debt Collection Act. The beginning of the thesis deals with the development of the debt collection legislation and also examines the changes and additions to the Debt Collection Act. In addition, the thesis studied the effects that the changes to Debt Collection Act have caused.

Acts, government bills, considerations, legal literature and cases were used as sources. Updated information was collected as well from the websites of authorities and ministries. Also information received from Statistics Finland and Suomen Asiakastieto was useful for the study.

The study showed that the changes in the Debt Collection Act have considerable effects on debt collection. The changes have a major effect on both the operations of collection agencies and the debtor's position. The aim of the renewed Debt Collection Act is to improve the debtor's position in collection, define better the contents of good collection practice and the collection procedure. The renewed Debt Collection Act is limiting the fees caused by voluntary collection. The aim is to limit collection fees so that the fees should be equal with the costs actually incurred to the creditor. The collection process has speeded up because of the renewed Debt Collection Act. Also, debts will proceed to the judicial collection at a faster phase. The number of voluntary agreements has supposedly decreased and comparably the number of bad credit ratings has increased.

Keywords Legislation, Debt Collection, Debt, Debtor, Creditor

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

LYHENTEET

1	JOHDANTO.....	9
2	PERINTÄMENETTELY	11
3	SAATAVATYYPIT.....	13
3.1	Kuluttajasaatavat ja yrityssaatavat.....	13
3.2	Yksityisoikeudelliset saatavat.....	14
3.3	Julkisoikeudelliset saatavat.....	15
3.3.1	Rikosoikeudelliset saatavat.....	15
3.3.2	Versaatavat.....	16
3.4	Poikkeustapauksia.....	16
4	VAPAAEHTOINEN PERINTÄ	17
5	PERINTÄLAIN SÄÄTÄMISEN TARKOITUS	18
6	PERINTÄTOIMINNAN LUVANVARAISUUS	19
7	PERINTÄLAIN MUUTOSTEN HISTORIA	21
8	MUUTOKSET LAKIIN SAATAVIEN PERINNÄSTÄ.....	25
8.1	Hyvä perintätapa 4 §	25
8.2	Velallisen oikeus saada tietoja 4 a §	28
8.3	Maksuvelvollisuuden kiistäminen 4 b §	29
8.4	Velallisen oikeus pyytää kuluttajasaatavan perinnän keskeyttämistä 4 c §.....	31
8.5	Maksuvelvollisuuden kiistämisen ja perinnän keskeytyspyynnön erot..	33
8.6	Maksuvaatimus kuluttajasaatavien perinnässä 5 §	35
8.6.1	Maksumuistutus	38
8.6.2	Maksuvaatimuksen sisältö 5 a §.....	38
8.7	Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa 6 §	39
8.8	Oikeudenkäyntikulut.....	41
8.9	Tratta ja sen käyttö 7 §.....	42
8.10	Perintäkulut ja niiden korvaaminen 10 §	45
8.11	Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät 10 a §	47

8.12 Perintätoimien aikarajat kuluttajasaatavan perinnässä 10 b §.....	54
8.13 Kulukorvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärät kuluttajasaatavan perinnässä 10 c §	54
8.14 Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä 10 d §.....	56
8.15 Perintäkulujen arvonlisävero-osuus	60
8.16 Vakiokorvaus perintäkuluista 10 e § ja EU:n maksuviivästysdirektiivi .	61
8.17 Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus 10 f §	62
8.18 Varojen kohdentaminen saatavan osille 11 a §.....	64
8.19 Pakkokeinot 13 §.....	66
8.20 Kiellon määrääminen 14 §	67
8.21 Korvausvastuu 15 §.....	70
9 VUODEN 2013 PERINTÄLAIN MUUTOSTEN VOIMAANTULO	72
10 LAKIMUUTOKSEN VAIKUTUKSET VAPAAEHTOISEEN PERINTÄÄN.....	75
11 PERINTÄPROSESSI ENNEN JA NYT	84
12 MUUT LAKIMUUTOKSEN VAIKUTUKSET	86
12.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan.....	86
12.2 Vaikutukset velallisen asemassa oleviin yrityksiin sekä velkojan asemassa oleviin yrityksiin ja perintätoimistoihin	87
12.3 Vaikutukset yritysten väliseen kilpailuun ja kansantalouteen	88
12.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	89
12.5 Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa.....	90
12.6 Sosiaaliset, terveydelliset ja tietoyhteiskunnalliset vaikutukset	90
13 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	92
14 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET	96
LÄHTEET.....	97

LYHENTEET

EU	Euroopan Unioni
EV	Eduskunnan vastaus
HE	Hallituksen esitys
L	Laki
LaVM	Lakivaliokunnan mietintö
KSL	Kuluttajansuojalaki
OK	Oikeudenkäymiskaari
OM A	Oikeusministeriön asetus
OM M	Oikeusministeriön mietintö
SakkoTpA	Asetus sakon täytäntöönpanosta
SakkoTpL	Laki sakon täytäntöönpanosta
VeronkantoL	Veronkantolaki
VeroUL	Laki verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Laskelma esimerkki 1	s. 73
Kuvio 2.	Laskelma esimerkki 2	s. 73
Kuvio 3.	Perintäprosessi esimerkkilaskelma 1	s. 77
Kuvio 4.	Perintäprosessi esimerkkilaskelma 2	s. 78
Kuvio 5.	Maksuhäiriöiset henkilöt 1995–2013	s. 81
Kuvio 6.	Uudet velkomustuomiot 2006–2012	s. 81
Kuvio 7.	Perintäprosessi ennen	s. 85
Kuvio 8.	Perintäprosessi nyt	s. 85
Taulukko 1.	Oikeudenkäyntikulut	s. 41
Taulukko 2.	Maksuvaatimuskulut	s. 50
Taulukko 3.	Maksusuunnitelmakulut	s. 52
Taulukko 4.	Perintäkulut	s. 59
Taulukko 5.	Perintäkulut suoraan ulosottokelpoiset	s. 60

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö käsittelee 16.3.2013 voimaan tulleen perintälain muutoksen vaikutuksia perintäyhtiöiden suorittamaan vapaaehtoiseen perintään. Työssä selvitetään perintälakiin lisätyt uudet lainkohdat sekä aiemmin voimassa olleisiin lainkohtiin tehdyt muutokset. Perintälain mukaan perinnällä tarkoitetaan sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan velkojalle erääntynyt saatava. Tällaisia toimenpiteitä ovat maksumuistutusten sekä maksuvaatimusten lähettäminen, puhelinperintä, maksusuunnitelmien sopiminen ja eräpäivän siirto.

Opinnäytetyön aiheen idea muodostui työskennellessäni perintätoimistossa. Perintälain muutoksen astuessa voimaan minulle muodostui näkemys siitä, miten lähdän aihetta tarkastelemaan. Aiheen ajankohtaisuus sekä mielenkiintoni liittyy opinnäytetyöni osaksi kokemaani työssä oppimista, vahvistivat ajastustani siitä, että perintälain muutos ja sen vaikutukset vapaaehtoiseen perintään on opinnäytetyöni aihe.

Lakimuutoksen tavoitteena on rajoittaa vapaaehtoisesta perinnästä velalliselle aiheutuvia kustannuksia, jotta velka ei niiden vuoksi kasvaisi kohtuuttomasti. Merkittävin muutos liittyykin perintäkuluihin. Lakimuutoksen myötä vapaaehtoisen perinnän kokonaiskulut ovat laskeneet. Myös maksuvaatimusten sekä maksusuunnitelmien määriin ja kuluihin on tullut tiukennuksia.

Lakimuutos antaa kuluttajavelalliselle mahdollisuuden vaatia kokonaan erääntyneen saatavan perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Lakiin saatavien perinnästä on tullut myös muita uudistuksia, joita on tarkoituksena käsitellä opinnäytetyössä tarkemmin. Uudistukset ovat siis olleet mittavia.

Ajantasaista kirjallisuutta tai oikeustapauksia ei ole aiheesta vielä julkaistu paljon, joten työni pohjautuu pääasiassa lakeihin, hallitusten esityksiin ja mietintöihin. Tutkimus perustuu lakeihin, lainvalmistelutöihin, oikeuskirjallisuuteen sekä oikeustapauksiin. Lisäksi ajankohtaisia uutisia ja asiaan liittyviä keskusteluja mediassa

käytetään lähteinä. Eri virastojen ja ministeriöiden internetsivustoja myös hyödynnetään.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää perintälakiin tulleet muutokset ja lisäykset sekä niiden tuomat vaikutukset vapaaehtoiseen perintään käytännössä. Tutkimuksessa perehdytään siis syvällisemmin yksityisoikeudellisten kuluttajasaatavien vapaaehtoiseen perintään ja lakiuudistuksen myötä tulleisiin lisäyksiin sekä uusiin lain kohtiin. Lisäksi työssä käsitellään pääasiassa vain perintätoimistojen suorittamaa ammattimaista perintää. Velkojan oma perintä, yrityssaatavien perintä, oikeudellinen perintä sekä ulosottoperintä on jätetty tarkoituksella käsittelemättä.

2 PERINTÄMENETTELY

Perintä jaetaan vapaaehtoiseen perintään ja oikeudelliseen perintään. Vapaaehtoisen perinnän keinoja suorituksen saamiseksi ovat kirjeperintä, puhelinperintä ja maksusuunnitelman laatiminen. Oikeudellisen perinnän keinoja velan suorittamiseksi taas ovat haastemenettely, tilitys- ja takaisinottohakemus, takavarikkomenettely, ulosotto, konkurssiperintä sekä rikosasioissa tutkintapyyntö. (Lindström 2011, 2.)

Kirjeperinnällä tarkoitetaan maksumuistutusten ja maksuvaatimusten lähettämistä. Puhelinperintä on taas velallisen tavoittelemista puhelimitse. Sen tarkoituksena on sopia saatavan suorittamisesta, mahdollisesti eräpäivänsiirrosta tai maksusuunnitelman laatimisesta. Harvinaisempia vapaaehtoisen perinnän keinoja ovat perintäkäynnit, -tapaamiset ja -neuvottelut velallisen kanssa. (Lindström 2011, 2.)

Haastemenettelyllä vahvistetaan saatavat ulosottokelpoisiksi. Haastemenettely käynnistetään haastehakemuksella, jonka jälkeen tuomioistuin tai kanslia antaa asiassa ratkaisunsa. (Lindström 2011, 271.) Suurin osa velkomusasioista voidaan ratkaista yksipuolisella tuomiolla, jolloin käräjäoikeus antaa ratkaisun kansliassa ilman kantajan ja vastaajan kutsumista oikeuden istuntoon. Riitaisissa asioissa, vastaajan vastustaessa kannetta, asiaa käsitellään ensin suullisessa valmistelussa, jossa pyritään asian sovinnolliseen ratkaisuun. Mikäli osapuolet eivät pääse sovintoon siirrytään pääkäsitelyyn, jonka päätteeksi tuomioistuin antaa ratkaisunsa eli tässä tapauksessa tuomion. (Oikeuslaitos 2013.)

Tilitys- ja takaisinottohakemuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa ulosottomies purkaa osamaksukaupan. Velkoja vaatii tilitystä ulosottomieheltä, koska velallinen on laiminlyönyt maksusuorituksensa. Tilitystä haetaan velallisen kotipaikkakunnan tai esineen sijaintipaikkakunnan ulosotosta. Tilityksen jälkeen myyty esine palautuu ostajalta myyjälle. Esineen myynnistä laaditaan tilityspöytäkirja, johon ulosottomies merkitsee myyjän ja ostajan hyväksi tulevat määrät, ja laskee kumman heistä on suoritettava toiselle tilityserotus. Yleensä tilityserotus tulee myyjän hyväksi, koska esineen arvo on usein laskenut. Mikäli tilityspöytäkirjassa olevia velvoitteita ei noudateta vapaaehtoisesti, voidaan tilityspöytäkirja toimittaa

ulosottoperusteena ulosottoon täytäntöön pantavaksi. (Lindström 2011, 334–339; Ojajärvi & Vainio 2002, 205–206.)

Takavarikkomenettelyssä ulosottomies takavarikoi velallisen omaisuutta niin paljon, että velkojan saatava tulee turvatuksi. Takavarikkoa käytetään tilanteissa, joissa ei ole aikaa hakea ulosottokelpoista päätöstä. Tämän lisäksi on olemassa vaara, että velallinen kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan. (Lindström 2011, 324.)

Ulosotolla taas tarkoitetaan velallisen tuloon ja omaisuuteen kohdistuvaa pakko-täytäntöön panoa. Ulosottoviranomainen ottaa haltuunsa ja myy velallisen omaisuutta siinä määrin, että velkojan saatava tulee suoritetuksi. Ulosotto käynnistyy velkojan täytäntöönpanopyynnöllä, jonka perusteeksi tarvitaan ulosottoperuste. Ulosottoperusteita ovat esimerkiksi tuomioistuimien vahvistamat velkomustuomiot. (Lindström 2011, 356; Ojajärvi ym. 2002, 211–212.)

Konkurssiperinnässä velkoja jättää konkurssihakemuksen tuomioistuimelle. Konkurssihakemuksen laatiminen tarkoittaa velallisyriitykselle uhkaa liiketoiminnan lopettamisesta. Konkurssiperintää käytetään sellaisiin yrityksiin, joilla on vielä aktiivista liiketoimintaa. (Lindström 2011, 408.)

Tutkintapyyntöön velkoja laatii puolestaan silloin, kun on syytä epäillä, että velallinen on tehnyt luotto-ostoksia ilman aikomusta maksaa niitä tai hän on käyttänyt vääriä henkilötietoja luottoa hankkiessaan. Tutkintapyyntö tehdään rikospaikkakunnan poliisille. (Lindström 2011, 347.)

Vapaaehtoista perintää käytetään yleensä aina ensisijaisena keinona maksusuorituksen saamiseksi. Mikäli vapaaehtoinen perintä ei tuota tulosta, siirrytään oikeudelliseen perintään täytäntöönpanoperusteen hankkimiseksi. Kun tuomioistuin on antanut ratkaisunsa, toimitetaan se täytäntöönpanohakemuksen mukana ulosottoon ulosottomiehen perittäväksi.

3 SAATAVATYYPIT

Saatavia voidaan pääsääntöisesti katsoa olevan kahta eri tyyppiä. Ne jaetaan yksityisoikeudellisiin ja julkisoikeudellisiin saataviin. Keskeisenä erottavana tekijänä näiden kahden saatavatyyppin välillä on niiden täytäntöönpano. (Pönkä & Willman 2004, 19.)

Yksityisoikeudellisten saatavien täytäntöönpano edellyttää käräjäoikeuden antaman tuomion tai päätöksen, jossa velallinen veloitetaan maksamaan saatava velkojalle. Julkisoikeudellisten saatavien täytäntöönpano ei taas edellytä tuomion hakemista. Ne voidaan panna täytäntöön ulosottoviranomaisen toimesta ilman käräjäoikeuden antamaa tuomiota tai päätöstä. (Pönkä ym. 2004, 19.)

Toisaalta saatavat voidaan jakaa perinnän näkökulmasta myös kuluttaja- ja yritys-saataviin. Kuluttajasaatavia ovat sellaiset saatavat, joissa velallisena on kuluttaja. Yrityssaatavat ovat taas siten sellaisia saatavia, joissa velallisena on elinkeinonharjoittaja.

3.1 Kuluttajasaatavat ja yrityssaatavat

Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan perintälain mukaan sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Kuluttajasaatavia ovat esimerkiksi vakuutusmaksut, puhelinmaksut, luottokorttivelat, osamaksukauppa-saatavat, pankkilainat ja lehden tilausmaksut. Kuluttajasaatavasta on kyse myös silloin, kun siitä on vastuussa joku muu kuluttajaan rinnastettavassa asemassa oleva henkilö, esimerkiksi takaaja, kun hyödykkeen alun perin hankkinut on kuluttaja. (Lindström 2011, 219; Rikalainen & Uitto 2008, 206–207.)

Kulutushyödykkeellä tarkoitetaan tavaroita, palveluita ja muita hyödykkeitä sekä etuuksia, joita tarjotaan luonnollisille henkilöille, ja joita he hankkivat yksityistä talouttaan varten (KSL 1:3). Kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeen muuhun tarkoitukseen kuin elinkeinonharjoittamista varten (KSL 1:4). Elinkeinonharjoittajalla taas tarkoitetaan luonnollista henkilöä joko yksityis-

tä taikka julkista osakeyhtiötä, kommandiittiyhtiötä, avointa yhtiötä tai toiminnan harjoittajaa, joka ammattimaisesti pitää kaupan, myy tai muutoin tarjoaa kulutushyödykkeitä vastiketta vastaan, saadakseen tuloa tai muuta taloudellista hyötyä (KSL 1:5). (Lindström 2011, 219; L 20.1.1978/38; Rikalainen ym. 2008, 206–207.)

Yrityssaataavalla tarkoitetaan puolestaan elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa syntynyttä saatavaa. Yrityssaataavissa velallisena on aina elinkeinonharjoittaja. Yritys hankkii tavaran, palvelun tai muun hyödykkeen elinkeinonharjoittamista varten. Elinkeinonharjoittajien ja yritysten väliseen kauppaan sovelletaan Kauppalakia (L 27.3.1987/355).

3.2 Yksityisoikeudelliset saatavat

Ellei erityislainsäädännössä ole toisin säädetty, periaatteessa kaikki saatavat ovat yksityisoikeudellisia. Tavallisessa kaupankäynnissä, liikesuhteissa ja vuokrasuhteissa erääntyvät saatavat kuuluvat tähän ryhmään. Yksityisyrietysten saatavat ovat aina lähes poikkeuksetta luonteeltaan yksityisoikeudellisia. Kuluttajakaupassa sekä yritysten välisessä kaupassa velkasuhteet ovat yksityisoikeudellisia. Tavallisin tilanne on yleensä tavaran tai palvelun myynti luotolla. Julkisyhteisön yksityisoikeudellisia saatavia ovat esimerkiksi kirjastomaksut, vesi- ja jätemaksut, asuin- ja liikehuoneistojen vuokrat sekä vahingonkorvaussaatavat. Yksityisoikeudellinen saatava voi olla myös rikosperusteinen silloin, kun rikosentekijä on tuomittu korvaamaan asianomistajana olevalle velkojalle aiheutunut vahinko. (Pönkä ym. 2004, 19–20.)

Yksityisoikeudellisen saatavan täytäntöönpano ulosottoon edellyttää saatavalle täytäntöönpanoperusteen hakemisen. Yleisin täytäntöönpanoperuste on käräjäoikeuden antama yksipuolinen tuomio velkomusasiassa. Joskus saatavaan liittyy kuitenkin erimielisyyksiä velkojan ja velallisen välillä. Tällöin ulosottoperintä on mahdollista vasta hovioikeuden antaman lainvoimaisen tuomion tai jopa korkeimman oikeuden antaman lainvoimaisen tuomion jälkeen. Asian käsittely korkeimmassa oikeudessa vaatii valitusluvan. Velkomusasioita otetaan harvoin korkeimman oikeuden käsiteltäviksi. (Pönkä ym. 2004, 19–20.)

3.3 Julkisoikeudelliset saatavat

Osa saatavista on asetettu lainsäädännössä erityiseen asemaan. Osa julkisoikeudellisista saatavista on nimittäin lain nojalla suoraan ulosottokelpoisia ilman täytäntöönpanoperustetta. Nämä saatavat voidaan täytäntöön panna ulosottomiehen toimesta, kuten lainvoimainen tuomio tai päätös. Kun velkojan aikomuksena on siirtää saatava ulosottoon perittäväksi, hänen ei siis tarvitse hakea saatavalleen erikseen täytäntöönpanoperustetta käräjäoikeudelta. (Pönkä ym. 2004, 19–20.)

Pääsääntöisesti julkisoikeudelliset saatavat perustuvat valtion, kuntien ja kuntayhtymien tarjoamiin palveluihin. Julkisoikeudellisia maksuja ovat muun muassa ajokortin, passin ja henkilöllisyystodistuksen hankkimisesta aiheutuneet maksusuoritteet. Lainvastaisesta menettelystä aiheutuneita seuraamuksia ovat joukkoliikenteen tarkastus- ja pysäköintivirhemaksut. (Pönkä ym. 2004, 20–21.)

Kaikki julkisyhteisön palveluista perittävät maksut eivät ole suoraan ulosottokelpoisia. Esimerkiksi julkisin varoin ylläpidettävien kirjastojen ja kuntien omistamien asuntoyhtiöiden saatavat eivät ole suoraan ulosmittauskelpoisia. Edellä mainitut kuuluvat yksityisoikeudellisten saatavien piiriin. Suoraan ulosottokelpoisia julkisoikeudellisia saatavia ovat lisäksi muun muassa päivähoitomaksut, sosiaali- ja terveydenhuollon maksut, vanhustenhuollon maksut, sairaankuljetusten omavastuuosuudet ja eräät oppilaitosmaksut. (Pönkä ym. 2004, 21; Lindström 2011, 223.)

3.3.1 Rikosoikeudelliset saatavat

Rikosoikeudelliset saatavat voidaan luokitella julkisoikeudellisiksi saataviksi. Ne ovat suoraan ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä. Erityisviranomaisen, oikeusrekisterikeskus vastaa näiden saatavien perinnästä. (Koulu, Havansi, Lindfors & Niemi-Kiesiläinen 2005, 96–97.)

Rikosoikeudellisista seuraamuksista aiheutuvista saamisista, kuten sakoista, rikesakoista, menettämisseuraamuksista ja valtiolle tulevien korvauksien perinnästä on annettu erityisiä säännöksiä. Nämä säännökset ovat laissa sakkorangaistusten täytäntöönpanosta (672/2002, SakkoTpL) ja sen perusteella annetussa samannimi-

sessä valtioneuvoston asetuksessa (789/2002, SakkoTpA). Kyseisen täytäntöönpanolain tarkoituksena on edistää velallisen vapaaehtoista maksamista. (Koulu, ym. 2005, 96–97.)

3.3.2 Verosaatavat

Verosaatavat voidaan luokitella julkisoikeudellisiksi saataviksi, koska ne ovat suoraan ulosmittauskelpoisia ilman erillistä tuomiota tai päätöstä. Verojen perintää hoitavat alueelliset verotoimistot. (Koulu, ym. 2005, 96–97.) Pääsääntönä on, että lääninverovirasto lähettää ulosoton perittäväksi maksamattomat verot, maksut ja muut suoritukset (L 5.8.2005/609).

Laki verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin (367/1961, VerouL) sääntelee verojen täytäntöönpanoa. Lääninverovirastolla on mahdollisuus myös eräänlaiseen yksityisperintään. Virasto voi lähettää verovelvolliselle maksumuistutuksen maksamattomasta verosta ennen sen ulosottoon lähetystä. Veronkantoviranomaisella on laaja harkintavalta. Se voi olla ryhtymästä perintään tai keskeyttää sen, mikäli katsoo, ettei perintä johtaisi tulokseen. (Koulu, ym. 2005, 96–97.)

3.4 Poikkeustapauksia

On olemassa lisäksi saatavatyyppisiä, joita ei voida määrittellä joko yksityisoikeudellisiksi tai julkisoikeudellisiksi.

Vakuutusyhtiöillä on, silloin kun ne ovat yksityisiä liikeyrityksiä, tietyissä tapauksissa oikeus periä saatavansa ilman täytäntöönpanoperustetta, aivan kuten suoraan ulosmittattavat julkiset maksut. Jos jatkuvan vahinkovakuutuksen vakuutusehdossa on määrätty, ettei vakuutusyhtiön vastuu lakkaa ennen sopimuskauden päättymistä, vaikka vakuutettu olisi laiminlyönyt maksun suorittamisen, voidaan tällainen saatava periä ulosottotoimin ilman käräjäoikeuden antamaa tuomiota tai päätöstä. Tällaisia vakuutuksia ovat esimerkiksi työeläkevakuutukset ja yrittäjän eläkevakuutukset. Edellytyksenä tälle on myös se, että vakuutuksenottajalle on ilmoitettu tästä mahdollisuudesta hänelle lähetetyssä laskussa. Mikäli velallinen kiistää saatavan, on sitä kuitenkin perittävä kuten yksityisoikeudellista saatavaa velkomuskanteella tuomioistuimessa. (Pönkä ym. 2004, 21.)

4 VAPAAEHTOINEN PERINTÄ

Vapaaehtoista perintää säätelee ”Laki saatavien perinnästä”. Laki on yleislaki, ja samalla toissijainen laki. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli muualla laissa säädetään toisin, tätä lakia ei sovelleta ensisijaisesti. (L 22.4.1999/513.)

Vapaaehtoisen perinnän tarkoituksena on saada velalliselta maksusuoritus erään-
tyneeseen saatavaan vapaaehtoisesti tuomioistuimeen tai ulosottoon turvautumat-
ta. Jos saatava ei ole eräännytynyt, sitä ei voida vielä periä. (Lindström 2005, 174.)

Vapaaehtoinen perintä sisältää erilaisia toimenpiteitä, kuten maksumuistutusten
sekä maksuvaatimusten lähettäminen, maksusuunnitelmien sopiminen ja maksu-
suunnitelmavahvistuskirjeiden lähettäminen, puhelinperintä sekä eräpäivien siir-
ttäminen velallisen pyynnöstä. (Rikalainen ym. 2008, 197.)

Vapaaehtoisen perinnän tavoitteena on suorittaa perintä nopeasti ja taloudellisesti,
mutta samalla kuitenkin tuottaa velalliselle mahdollisimman vähän vahinkoa. Ve-
lallinen välttyy oikeudenkäyntikuluilta ja maksuhäiriömerkinnältä, mikäli saatava
maksetaan kokonaisuudessaan vapaaehtoisen perinnän aikana. (Lindström 2005,
174.) Suomen Perimistöimistöjen liiton puheenjohtajan Jyrki Lindströmin mukaan
suurin osa, arviolta 90 %, saatavista tulee maksetuksi vapaaehtoisen perinnän ai-
kana (Karttunen 2012).

Mikäli vapaaehtoinen perintä ei kuitenkaan tuota tulosta, asia siirretään tuomiois-
tuimen käsiteltäväksi. Ratkaisun antamisen jälkeen velalliselle aiheutuu maksu-
häiriömerkintä luottotietoihin, ja asia siirretään ulosoton perittäväksi. (Lindström
2005, 174.) Lindströmin mukaan käytännössä vain muutama prosentti saatavista
päätyy oikeudelliseen perintään (Karttunen 2012).

Seuraavaksi käsitellään perintään sovellettavan lain voimaantuloa ja sen säätämi-
sen tarkoitusta.

5 PERINTÄLAIN SÄÄTÄMISEN TARKOITUS

Perintää määritteleviä säännöksiä on suunniteltu jo kulutusluottolainsäädännön uudistamisen yhteydessä vuonna 1985. Suomalaisen perintälain valmisteluun vaikuttivat myös ulkomaiset esimerkit, Ruotsi ja Norja. Ruotsissa perintää on säädelty vuodesta 1974 ja Norjassa jo vuodesta 1913. Sekä Ruotsissa että Norjassa perinnän harjoittaminen on luvanvaraista toimintaa. Molempien maiden perintälakien mukaan perintätoimintaa on harjoitettava hyvän tavan mukaisesti. Laissa kielletäänkin kohtuuttoman painostuksen, vahingon ja haitan aiheuttaminen velalliselle. Perintälain valmistelun Suomessa käynnisti lopulta eduskunnan oikeusasiemiehelle vuonna 1993 tehty kantelu tratan viranomaisprotestoinnista. (HE 199/1996; Lindström 2005, 176.)

Suurin tarkoitus perintälain säätämiseksi on ollut velallisen oikeusturvan takaaminen. Hallituksen esityksen (199/1996) mukaan perinnän kohteeksi joutuvan oikeusturva on puutteellinen. Tämän vuoksi päätettiin luoda säännöstö, joka ehkäisee hyvän tavan vastaista menettelyä ennakolta sekä tarjoaa keinoja asiattomien menettelytapojen käytön estämiseen vastaisuudessa. (HE 199/1996.)

Ennen perintälain säätämistä on perustettu paljon uusia perintätoimistoja. Koska alalle pääsy on ollut vapaata, on joukossa ollut luonnollisesti myös sellaisia yrittäjiä, joiden toiminta ei ole aina ollut asianmukaista. Suomen Perimistöimistöjen liiton vuonna 1992 laatima ohje hyvästä perintätavasta ei sitonut muita kuin sen jäsenyrityksiä. Tästä johtuen laadittiin saatavien perinnästä annetun lain lisäksi myös laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta. Tämä laki astui voimaan 1.9.1999 eli samaan aikaan perintälain kanssa. Seuraavaksi käsitellään perintätoiminnan luvanvaraisuutta. (HE 199/1996.)

6 PERINTÄTOIMINNAN LUVANVARAISUUS

Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta on astunut voimaan 1.9.1999. Ennen lain voimaantuloa perintätoimintaa on saanut harjoittaa Suomessa kuka tahansa, joka on täyttänyt elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 1 §:ssä säädetty vaatimukset. Lailla on haluttu varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti. Lain tavoitteena on myös ollut lisätä luottamusta perintätoimintaa kohtaan sekä parantaa toimeksiantajien ja velallisten asemaa. (L 27.9.1919/122; L 22.4.1999/517; Perimistoimistotyöryhmä 1998, 15–16.)

Perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 1 §:n mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain se, jolle on myönnetty siihen toimilupa. Perintätoiminnalla tarkoitetaan lain mukaan saatavien perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää silloin, kun on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan nimenomaisesti perintätarkoituksessa. (L 22.4.1999/517; Perimistoimistotyöryhmä 1998, 49.)

Perintälupa myönnetään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tämän jälkeen uutta toimilupaa hakiessaan hakija saa jatkaa perintätoimintaa, kunnes asia on ratkaistu, jos lupaa on haettu kaksi kuukautta ennen aikaisemmin myönnetyn luvan voimassaolon päättymistä. Toimiluvan myöntää keskitetysti Etelä-Suomen aluehallintovirasto, joka toimii myös valvontaviranomaisena. (L 22.4.1999/517; Työ- ja elinkeinoministeriö 2010.)

Perinnän luvanvaraisuudesta annetun lain 2 §:n mukaan toimilupa voidaan myöntää luotettavalle ja vakavaraiselle hakijalle. Lupa voidaan myöntää sellaiselle hakijalle, joka saa harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Hakijan on kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä saatavista sekä toimeksiantajaa että velallista koskevien tietojen suojaamisesta. Hakijan on lisäksi ilmoitettava perintätoiminnasta vastaava henkilö, jonka on hallittava itseään ja omaisuuttaan. Vastavalla henkilöllä on oltava myös riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai alan koulutus. (L 22.4.1999/517; Perimistoimistotyöryhmä 1998, 50–51.)

Perintälupaa ei vaadita, jos perintätoiminta on satunnaista eikä toimintaa ole markkinoitu. Velkoja saa periä omat saatavansa ilman toimilupaa. Perintätoimin-

nan luvanvaraisuudesta annetun lain 1 §:n 3 momentin mukaan perintälupaa ei myöskään tarvita seuraavissa tapauksissa:

- 1) perintätoiminnassa, jota valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan määräysvallassa oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa toisen samassa asemassa olevan yhteisön tai säätiön taikka valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan lukuun;
- 2) yhteisön tai säätiön saatavien perinnässä, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan konserniin tai jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa;
- 3) vakuutus- tai eläkelaitosten harjoittamassa perintätoiminnassa;
- 4) asianajajan tai hänen apulaisensa harjoittamassa perintätoiminnassa;
- 5) kuolinpesän osakkaan tai pesänselvittäjän suorittamassa kuolinpesän saatavien perinnässä;
- 6) konkurssipesän pesänhoitajan suorittamassa pesän saatavien perinnässä. (L 22.4.1999/517; Työ- ja elinkeinoministeriö 2010; Perimistöimistotyöryhmä 1998, 49.)

7 PERINTÄLAIN MUUTOSTEN HISTORIA

Luvussa käsitellään ensimmäisen perintälain voimaantuloa sekä aikaa, jolloin perintälakia ei ollut vielä säädetty. Myös perintälain soveltamisalaa, ja sen pakottavuutta käsitellään. Selvitetään, mikä on aiheuttanut tarpeen muuttaa ensimmäistä perintälakia sekä vuonna 2005 muutettua perintälakia. Lisäksi kerrotaan lyhyesti vuoden 2005 ja 2013 muutoksista.

Ennen perintälain voimaantuloa 1.9.1999 Suomessa ei ole ollut perintätoimintaa säätelevää erityislakia. Aikaisemmin perintätoimeksiantoihin on sovellettu yleisiä kauppakaaren asiamiestä sekä oikeustoimilain valtuutusta koskevia säännöksiä. Perintäkulujen korvaamisesta oikeudenkäynnin yhteydessä on jo tuolloin säädetty oikeudenkäymiskaassa. Vapaaehtoisen perinnän kuluista ja niiden korvaamisesta ei kuitenkaan ole ollut erityislakiin perustuvia säännöksiä. (Lindström 2005, 175.)

Lakia saatavien perinnästä sovelletaan erääntyneen saatavan perintään sekä perintään liittyviin velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttaviin muihin seikkoihin. Lakia ei sovelleta, jos muussa laissa säädetään toisin. Esimerkiksi, kun asia siirtyy oikeudelliseen perintään velkojan tavoitteena hankkia täytäntöönpanoperuste saatavalleen, oikeudenkäyntimenettelyyn sovelletaan oikeudenkäymiskaarta. Laki saatavien perinnästä ei myöskään sääntelee ulosottoteitse tapahtuvaa täytäntöönpanoa, vaan ulosottoperintää sääntelee ulosottokaari. (L 22.4.1999/513; Rikalainen ym. 2008, 197–198.)

Perintätoiminnasta annetun lain mukaan sen säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi (L 22.4.1999/513). Lain tarkoituksena on erityisesti suojata velallisen asemaa. Velallisen asemaa ei voida siten heikentää sopimusehdoilla, jotka poikkeavat annetun lain määrittelemästä minimitasosta velallisen vahingoksi. (Rikalainen ym. 2008, 198.)

Ennen perintälain säätämistä ei ole ollut säännöksiä siitä, että velallinen olisi velvollinen korvaamaan velkojalle perinnästä aiheutuvat kulut. Ensimmäisessä perintätoimintaa sääntelevässä erityislaissa, laissa saatavien perinnästä, on säädetty,

että velallinen on velvollinen korvaamaan velkojalle perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kulut. Siinä ei ole kuitenkaan säännöksiä vapaaehtoisen perinnän kulujen enimmäismääristä ja niiden korvaamisesta. Perintäkulujen korvaamisesta oikeudenkäynnin yhteydessä on sen sijaan säädetty oikeudenkäymiskaassa. Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1§:n mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan vastapuolenkin oikeudenkäyntikulut. (Lindström 2005, 175.)

Perintäkuluista on kuitenkin olemassa korkeimman oikeuden antama päätös (KKO 1987:105), jonka mukaan velallinen on velvollinen korvaamaan velkojalle vapaaehtoisen perinnän kulut. Korkeimman oikeuden päätöksen mukaan velallisen jätettyä maksamatta velan sen erääntymisaikana hän oli velvollinen maksuviiästyksen vuoksi suorittamaan korvauksen viivästyskoron lisäksi myös suoritetuista perintätoimenpiteistä. Silloinen kihlakunnan oikeus sekä hovioikeus hylkäsivät kanteen perintäkulujen korvausvelvollisuudesta. Korkein oikeus antoi kuitenkin edellä mainitun lopullisen päätöksen, jolla se kumosi kihlakunnan oikeuden ja hovioikeuden päätökset, ja hyväksyi kanteen perintäkulujen korvausvelvollisuudesta. (KKO 1987:105.)

Vuonna 2005 on puututtu kuitenkin perintäkuluihin ja niiden enimmäismääriin kuluttajaperinnässä 1.5.2005 voimaan tulleella lakiin tehdyllä muutoksella. Muutos on myös parantanut velallisen mahdollisuuksia saada velkojalta tietoja velastaan. Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen velalliselta perittäviin perintäkuluihin, vaikka velallisen vastuu perintäkuluista olisikin ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen mukaan tässä laissa säädettyä ankarampi. Lailla on siten tältä osin taannehtivia vaikutuksia voimassa oleviin sopimussuhteisiin. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28.)

Kuluttajavirasto on tehnyt selvityksiä vuosina 2000 ja 2001, joissa se on selvittänyt perintätoimistojen veloittamien perintäkulujen määriä. Kumpikin selvitys on osoittanut, että ero perintäkuluissa vaihtelee erittäin suuresti perintätoimistojen välillä. Ero johtuu pääosin siitä, että osa perintätoimistoista perii kiinteän summan toimenpiteeltä saatavan suuruudesta riippumatta ja osa määrittää perintäkulunsa aina saatavan suuruuden mukaan. Maksuvaatimuksia toimitetaan keskimäärin

kaksi, mutta joissain tapauksissa jopa neljä tai viisi. Aika ensimmäisen ja toisen maksuvaatimuksen välillä vaihtelee yhdestä viikosta kuukauteen. Joskus uusi maksuvaatimus on jo postitettu, ennen kuin velallinen on edes vastaanottanut edellistä. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28.)

Samana ajanjaksona vuosina 2000 ja 2001 on kuluttajavalituslautakunnassa, nykyisin kuluttajariitalautakunta, käsitelty 13 valitusta perintäkuluista. Vain yhdessä näistä tapauksesta perintäkulut on katsottu sinänsä kohtuuttomiksi. Kahdessa tapauksessa perintäkuluja on kohtuullistettu hyvän perintätavan vastaisen menettelyn vuoksi. (HE 21/2004.)

Jo perintälakia valmisteltaessa harkittiin perintäkulujen täsmällisempää sääntelyä kuluttajaperinnässä. Katsottiin kuitenkin, että muiden kuin suoraan ulosmitattavien saatavien osalta perintäkulujen taulukointi olisi liian kaavamaista ja epätarkoituksenmukaista. Eduskunnan lakivaliokunnan mietinnön (LaVM 30/1998 vp) mukaan perintäkulujen kohtuullisuus arvioidaan tapauksittain. Todella tehty työ sekä tosiasiassa syntyneet kulut voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon. Yleinen kulutaso ei ole kohtuullisuusarvioinnissa keskeinen peruste. Ajattelutapaan on vaikuttanut osaltaan se, että velalliset voivat tarvittaessa kääntyä valvonta- ja valitusviranomaisen puoleen. Riita-asiat perintäkuluja koskien voidaan saattaa ratkaistaviksi maksutta kuluttajariitalautakuntaan. Lisäksi kuluttaja-asiamies valvoo hyvän perintätavan noudattamista kuluttajaperinnässä. (HE 21/2004; LaVM 30/1998 vp.)

Eduskunta on liittänyt vastaukseensa lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti (EV 302/1998 vp – 199/1996 vp) seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa perimistöimistöjen veloituskäytäntöä ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin taulukkomaksujen aikaansaamiseksi.” Edellä jo mainittu kuluttajaviraston tekemä selvitys osoittaa, ettei yleiseen kohtuullisuusvaatimukseen perustuva sääntely ole toiminut käytännössä niin kuin on oletettu. (HE 21/2004; EV 302/1998 vp.)

Perimistöimistöjen erilaiset käytännöt perintäkulujen veloittamisessa asettavat kuluttajaperinnässä velalliset eriarvoiseen asemaan. Velalliset eivät voi vaikuttaa

perintätoimiston valintaan tai toimeksiannon ehtoihin perintäkulujen määräytymisestä ja veloittamisesta. Velallisten yhdenvertainen asema on näin ollen turvattu vain säätämällä kuluvastuusta täsmällisemmin laissa. (HE 21/2004.) Tämän vuoksi vuoden 2005 perintälain muutos toi enimmäismäärät perintäkuluille.

Lakiuudistuksella, joka tuli voimaan 16.3.2013 on haluttu rajoittaa vapaaehtoisesta perinnästä velalliselle aiheutuvia kustannuksia, jotta velka ei niiden vuoksi kasvaisi kohtuuttomasti. Merkittävin muutos vuoden 2013 perintälain uudistuksessa liittyykin perintäkuluihin ja perintäkirjeiden sekä maksusopimusten määriin. Hyvän perintätavan sisältöä on myös täsmennetty tavoitteena tehostaa sen noudattamista. (HE 57/2012; M 54/2011.)

Lakiin on lisätty myös uusia kohtia. Velalliselle on tullut oikeus pyytää perinnän keskeyttämistä sekä asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Lisäksi lakiin on lisätty uusi kohta koskien velallisen maksuvelvollisuuden kiistämistä. Sen mukaan perintää ei saa jatkaa, mikäli velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa. (HE 57/2012; M 54/2011.)

Yrityssaatavien perinnässä on otettu käyttöön uusi 40 euron vakiokorvaus. Vakiokorvauksen saa lain mukaan periä jokaisesta erääntyneestä myöhästyneestä erästä. Lisäksi tratan käyttöä yritysperinnässä on täsmennetty. (HE 57/2012; M 54/2011.)

Myös perintäkulujen ulosotto-perinnän hakemista on rajoitettu. Lain voimaantulon jälkeen toimeksisaaja ei voi enää hakea itse perintäkulujen ulosotto-perintää. Vaan velkojan on toimeksisaajan puolesta haettava ulosotto-perintää pääoman lisäksi myös perintäkulujen osalta. (HE 57/2012; M 54/2011.)

Varojen kohdentamiseen saatavan osille on puututtu uuden perintälain säätämisen yhteydessä. Perintälakiin on lisätty säännökset varojen kohdentamistavasta. Varat saadaan ensin kohdistaa korolle ja sitten vasta pääomalle. Tämän jälkeen varoja saadaan kohdistaa perintäkuluille ja niiden korolle. (HE 57/2012; M 54/2011.)

Seuraavassa luvussa selvitetään perintälain alkuperäinen sisältö, ja siihen tulleet muutokset.

8 MUUTOKSET LAKIIN SAATAVIEN PERINNÄSTÄ

Luku selvittää perintälakiin sen säätämisen jälkeen tulleet muutokset. Pääasiassa käsitellään vuosina 2005 ja 2013 perintälakiin tulleita muutoksia. Ensin selvitetään kuitenkin perintälain alkuperäinen sisältö niiden pykälien osalta, joihin on ensimmäisen perintälain säätämisen jälkeen tullut muutoksia.

Kuluttajavelallisten kannalta olennaisten uusien lain kohtien, maksuvelvollisuuden kiistämisen ja perinnän keskeytyspyynnön, eroja on myös selvitetty omassa alaluvussaan. Tällä hetkellä voimassa olevat oikeudenkäyntikulut on lisäksi katsottu tarpeelliseksi esittää. Myös perintäkulujen arvonlisävero-osuutta käsitellään.

Perintälakiin tehdyt muutokset esitetään asiajärjestyksessä. Asiat on pyritty esittämään tällä hetkellä voimassa olevan perintälain mukaisessa pykäläjärjestyksessä. Jokaisessa alaluvussa perintälain sisältö käsitellään kuitenkin aikajärjestyksessä. Sellaiset pykälät, joihin ei ole tullut muutoksia ensimmäisen perintälain säätämisen jälkeen, on jätetty tarkoituksella käsittelemättä.

8.1 Hyvä perintätapa 4 §

Vaikka lainsäädäntöä perinnästä ja hyvästä perintätavasta ei ollut ennen saatavien perinnästä annetun lain voimaantuloa säädetty, ei perintätoiminta ollut kuitenkaan täysin sääntelemätöntä. Sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 1 §:n yleislausekkeen mukaan elinkeinotoiminnassa ei saa käyttää hyvätavan vastaista tai muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimatonta menettelyä. Tätä yleislauseketta on sovellettu myös perintätoiminnassa. (L 22.12.1978/1061; Aarnio & Vahvelainen 1994, 177.)

Vuonna 1992 Suomen Perimistöimistöjen liitto ry, oikeusministeriö ja kuluttajasiames ovat laatineet yhdessä hyvää perintätapaa koskevat ohjeet. Nämä ohjeet ovat koskettaneet vain Perimistöimistöjen liiton jäseniä, joten niillä ei ole voitu ratkaista koko perintäalan toimijoiden ja yritysten omien perintätoimenpiteiden sääntelyä. Ohjeet ovat määritelleet muun muassa sen, että perinnässä on otettava huomioon velallisen yksityisyys. Perinnässä ei saa myöskään käyttää sopimatonta

painostusta tai uhkailua saatavan suorituksen saamistarkoituksessa. Hyvää perintätapaa koskevat säännökset vahvistettiin vuonna 1993. (HE 199/1996; Aarnio ym. 1994, 177–178; Lindström 2005, 175–176.)

Kun ensimmäinen laki saatavien perinnästä astui voimaan vuonna 1999, otettiin siihen määritelmä hyvästä perintätavasta. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Hyvän tavan vastaista on väärin ja harhaanjohtavien tietojen antaminen maksun laiminlyönnin seuraamuksista sekä kohtuuttomien tai tarpeettomien kulujen taikka tarpeettoman haitan aiheuttaminen. Hyvään perintätapaan kuuluu myös velallisen yksityisyyden suojaaminen. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Hyvästä perintätavasta annetun 4 §:n 1 momentti on yleislauseke, joka kieltää kaikenlaisen hyvän perintätavan vastaisen sekä velallisen kannalta epäasiallisen menettelyn kiellon. Hallituksen esityksessä on mainittu, että perinnän on aina oltava asiallista, tahdikasta ja velallisen yksityisyyttä kunnioittavaa. Ilmaisuja, jotka ovat velallista kohtaan loukkaavia tai häpäiseviä ei saa käyttää. Tämä periaate koskee kaikkia perintää harjoittavia tahoja, niin velkojaa kuin toimeksisaajaakin. (HE 199/1996; Willman 1999, 36.)

Perintää ammattimaisesti harjoittavalle on asetettu erityisvaatimuksia. Erityisesti heidän on huomioitava toiminnassaan myös velallisen oikeudet. Hyvään perintätapaan katsotaan kuuluvan, ettei lainvastaisia tai perusteettomia saatavia peritä. Esimerkiksi pelivelkojen sekä aiheettomien laskujen perintä ei ole hyvän perintätavan mukaista. (HE 199/1996.)

Vuonna 2008 perintälain 4 §:ään otettiin lisäksi viittaus kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksiin. Jatkossa kuluttajiin kohdistuvassa menettelyssä sovelletaan myös kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksiä siitä, mitä on yleisesti pidettävä hyvän tavan vastaisena ja sopimattomana menettelynä kuluttajan kannalta. (L 29.8.2008/568.) Viittauksella ei muuteta hyvän perintätavan sääntelyä, vaan tarkoituksena on ilmaista, että kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksiä sovelletaan rin-

nakkain perintälain kanssa kuluttajaa koskevissa asioissa. Viittaus ei muuta perintälain soveltamisalaa. (TaVM 11/2008 vp.)

Vuonna 2013 perintälain uudistuksen yhteydessä hyvää perintätapaa koskeviin säännöksiin lisättiin säännös, joka velvoittaa suhtautumaan perinnässä vastuullisesti maksujärjestelyihin. Vastaavanlainen, mutta sisällöltään suppeampi säännös on myös nykyään kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä. Viittauksella perintälaissa tähän säännökseen on haluttu selventää, että säännöstä sovelletaan rinnakkain hyvästä perintätavasta annetun 4 §:n kanssa. Pykälää sovelletaan silloin, kun kyse on kuluttajaan kohdistuvasta menettelystä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velvollisuus vastuulliseen suhtautumiseen maksujärjestelyissä koskee sekä velkojaa että toimeksisaajaa. Säännöstä sovelletaan sekä kuluttajasaatavien että yritys-saatavien perinnässä. Säännös ei kuitenkaan estä sitä, että yritys-saatavien perinnässä maksujärjestelyihin suhtauduttaisiin tiukemmin. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Maksujärjestelyillä tarkoitetaan esimerkiksi eräpäivänsiirtoa ja maksusuunnitelmien laatimista. Vastuullinen suhtautuminen maksujärjestelyihin tarkoittaa sitä, että velkojan tulee tapauskohtaisesti arvioida, voidaanko maksujärjestelyä pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisena. Velkojan tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan sovinnolliseen ratkaisuun. Vastuullisella suhtautumisella tarkoitetaan myös sitä, että velallisen kanssa tehtävien maksusuunnitelmien tulee olla realistisia maksukyky huomioon ottaen. Velkojalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta suosua maksujärjestelyihin. Järjestelmällinen kieltäytyminen vapaaehtoisista maksujärjestelyistä ei toisaalta kuitenkaan ole velallisen kannalta asianmukaista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Käytännössä esiintyneiden ongelmien vuoksi myös säännöstä totuudenvastaisten ja harhaanjohtavien tietojen antamisen kiellosta on täsmennetty. Aikaisemmin laissa kiellettiin harhaanjohtavien tietojen antaminen maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Laissa ei ollut nimenomaisesti kielletty väärin ja harhaanjohtavien tietojen antamista muista seikoista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu & Lindfors 2013, 36–37.)

Käytännössä on esiintynyt esimerkiksi tilanteita, joissa velkoja on ryhtynyt käyttämään perintätoimintaan viittaavaa aputoiminimeä yhteydenotoissaan velalliseen saatavan erääntymisen jälkeen. Velallinen on voinut tällöin virheellisesti käsittää saatavan siirtyneen perintätoimiston perittäväksi. Tällainen menettely on omiaan vääristämään kuvaa, kuka saatavaa perii, ja missä vaiheessa perintä on. Tämän vuoksi uudessa laissa kielletään nyt myös totuudenvastaisten ja harhaanjohtavien tietojen antaminen maksun laiminlyönnin seuraamuksista sekä muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 36–37.)

Pykälään hyvästä perintätavasta on myös lisätty momentti, jossa kielletään vanhentuneen tai muuten lakanneen saatavan perintä. Kielto perustuu siihen, että velallisen velvollisuus suorittaa saatava lakkaa silloin, kun se vanhentuu. Saatava voi olla muutoin kuin vanhentumisen vuoksi lakannut esimerkiksi, silloin kun velka on yksityishenkilön velkajärjestelyn johdosta lakannut. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu & Lindfors 2013, 36–37.)

8.2 Velallisen oikeus saada tietoja 4 a §

Ensimmäisessä perintälaissa ei ole ollut säädöstä velallisen oikeudesta saada tietoja velkojalta velkatilanteestaan. On tullut esille, että velallisilla on ollut vaikeuksia saada tietoja velkojensa kokonaismääristä velkojilta. Vaikeudet ovat liittyneet muun muassa tilanteisiin, joissa velkojalla on samalta velalliselta useampia saatavia. (HE 21/2004.)

Ajantasaisen ja oikean tiedon saanti velkasaldosta on osoittautunut joissain tapauksissa hankalaksi, jos saatavat ovat perinnän eri vaiheissa, velkojan omassa perinnässä, toimeksisaajan perinnässä ja ulosoton perinnässä. Ja jos saatavia lisäksi maksavat myös takaajat. Vaikeuksia velallisilla on ollut myös saada velkojalta selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä. Näiden ongelmien vuoksi on katsottu, että velallisten tiedonsaantioikeutta on säädeltävä tarkemmin laissa. (HE 21/2004.)

Perintälakiin vuonna 2005 lisätyn uuden 4 a §:n mukaan velallisella on oikeus saada velkojalta ajantasainen tieto velkatilanteestaan sitä pyytäessään. Velallisella on oikeus saada tieto velkojensa kokonaisuudesta sekä niiden perusteista, erittely maksamattomista veloistaan ja niiden lyhennyksistä sekä selvitys pääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymistä. Korkoselvityksessä on mainittava korkoprosentti, korkoaika ja pääoman määrä, jolle korkoa tai viivästyskorkoa on kertynyt. Velallisella on oikeus saada tietoa myös velkojensa mahdollisesta vanhentumisesta ja sen katkaisemisesta. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Lindström 2011, 132.)

Velallisella on oikeus saada ajantasainen tieto velkatilanteestaan maksutta kerran vuodessa. Mikäli velallinen pyytää erittelyn tai selvityksen useammin kuin kerran vuodessa, velkojalla on oikeus periä pyynnöstä maksu. Velkojalla on oikeus saada kohtuullinen korvaus erittelyn taikka selvityksen laatimisesta aiheutuneista kustannuksista. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Lindström 2011, 132.)

8.3 Maksuvelvollisuuden kiistäminen 4 b §

Tämä pykälä on uusi, ja se on lisätty perintälakiin vuonna 2013. Sitä sovelletaan niin kuluttajasaatavien kuin muidenkin saatavien perinnässä riippumatta siitä, periikö saatavaa toimeksisaaja vai velkoja itse. Pykälää ei sovelleta trattaperintään, sillä perintälakiin tehdyn lisäsäännöksen mukaan trattaa saa käyttää vain selvän ja riidattoman saatavan perintään. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Maksuvelvollisuuden kiistämisestä annetun pykälän 1 momentin mukaan perintää ei saa jatkaa, mikäli velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa. Kielto koskee vain perintälaissa tarkoitettua perintää, jonka tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti maksamaan saatava. Mikäli velkoja haluaa jatkaa riitautetun saatavan perimistä, hänen on saatettava se tuomioistuimen käsiteltäväksi tai siirrettävä suoraan ulosottokelpoinen saatava ulosottoon. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 37.)

Lain 4 b §:n 2 momentin mukaan perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, mikäli velallinen ei esitä kiistämiselleen perustetta tai vetoaa ainoastaan sellaiseen

perusteeseen, jolla ei selvästi ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen. Velallisen esittämille kiistämisen perusteille ei voida kuitenkaan asettaa kovin korkeita vaatimuksia. Tämä koskee erityisesti sellaisia seikkoja, joista velkoja on näyttövelvollinen. Esimerkiksi, jos velallinen väittää, että sopimus, johon perittävän saatavan väitetään perustuvan, ei ole koskaan syntynyt. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 37.)

Jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa esittämättä sille perustetta, hyvän perintätavan mukaan kiistämisen perustetta tulisi tiedustella velalliselta. Jos velallinen taas esittää kiistämisen perusteensa niin epäselvästi tai ylimalkaisesti, että kiistämisen aiheellisuutta on mahdoton arvioida, hyvään perintätapaan kuuluu pyytää velallista täsmentämään kiistämisen perustetta. Esimerkiksi, jos velallinen kiistää saatavan määrän, koska tuote on ollut virheellinen. Velkojan tulisi tällöin kehottaa velallista täsmentämään, millaisesta virheestä on kysymys. Mikäli velallinen vetoaa sellaiseen kiistämisen perusteeseen, jolla ei ole selvästi vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen, hyvän tavan mukaan velalliselle on perintää jatkettaessa kerrottava, miksi hänen esittämänsä väite on asiaan vaikuttamaton. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Käytännössä perintä on aina keskeytettävä, kun asia on tullut riitautuksen vuoksi vireille tuomioistuimessa. Tämän säännöksen estämättä velkoja voi kuitenkin kehottaa velallista maksamaan velan vapaaehtoisesti vielä siinä vaiheessa, kun riidatonta saatavaa koskeva velkomusasia on pantu vireille tuomioistuimessa ulosottoperusteen hankkimiseksi. Ulosottoperusteella tarkoitetaan samaa kuin täytäntöönpanoperusteella. Velallinen ei ole velvollinen korvaamaan kuluja, jotka aiheutuvat tästä toimesta, silloin kun asia on jo vireillä tuomioistuimessa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velallinen saattaa myös kiistää maksuvelvollisuutensa vain osaksi. Esimerkiksi, kun velallinen myöntää saatava perusteen, mutta kiistää saatavan määrän. Silloin perintää voidaan jatkaa siltä osin, kun saatava ei ole riittävä. Voidaan mainita esimerkkinä myös tilanne, jossa velallinen ei kiistä saatavan pääomaa, mutta kiistää vaaditun viivästyskoron alkamisajankohdan ja esittää kiistämislle merkityk-

sellisiä perusteita. Tällöin perintää voidaan jatkaa ainakin pääoman osalta, jos velalliselta ei vaadita viivästyskorkoa siltä osin kuin se on velallisen kiistämisen vuoksi käynyt riittäiseksi. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen, velkoja ei voi saattaa sitä tuomioistuimen käsiteltäväksi, mikäli velallinen riitauttaa saatavan. Lain 4 b §:n 3 momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, jos velallinen ei ole tehnyt verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.) Perustevalitus on muutoksenhakukeino, jota käytetään julkisen saatavan, kuten verojen tai julkisen maksun kiistämiseen. Perustevalitus tehdään silloin, kun katsotaan, että julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti taikka asiaa käsiteltäessä on tapahtunut erehdys tai menettelyvirhe. Perustevalitus tehdään sille viranomaiselle, jolle asiasta säännönmukaisesti yleensä valitetaan. Jos tällaista viranomaista ei ole, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka piirissä julkinen saatava on määrätty taikka maksuunpantu. (L 15.6.2007/706.)

Hyvän perintätavan mukaan velalliselle, joka kiistää suoraan ulosottokelpoisen saatavan on annettava ohjeistus tehdä perustevalitus tai neuvo käyttää muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa, jos sellainen on käytettävissä kyseisen saatavan osalta. Perintä on aina keskeytettävä, jos velallinen tekee perustevalituksen tai käyttää muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa. Mikäli velkoja haluaa jatkaa saatavan perintää, on velallisen oikeusturvan kannalta perusteltua siirtää asia ulosoton perittäväksi perustevalituksen ollessa vireillä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.4 Velallisen oikeus pyytää kuluttajasaatavan perinnän keskeyttämistä 4 c §

Tämä pykälä on myös uusi, ja se on lisätty perintälakiin vuonna 2013. Sitä sovelletaan ainoastaan kuluttajasaatavan perinnässä. Lain 4 c §:ää sovelletaan riippumatta siitä, periikö saatavaa toimeksisaaja vai velkoja. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 4 c §:n 1 momentin mukaan velallisella on oikeus pyytää perintälain mukaisesti perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Pyyntö ei edellytä velalliselta perusteluja. Keskeytyspyyntö koskee ainoastaan kokonaan erääntyntä saatavaa. Esimerkiksi, kun on kyse vuokranmaksun laiminlyönnistä, voi keskeytyspyynnön tehdä vasta vuokrasuhteen päätyttyä. Ja puolestaan osamaksulla ostetusta tuotteesta tai useassa erässä takaisin maksettavasta luotosta keskeytyspyynnön voi tehdä vasta, kun viimeinen maksuerä on erääntynyt maksettavaksi. Jos kyse on taas tililuotosta, luottoa ei katsota kokonaan erääntyneeksi, jos kuluttajalla on edelleen oikeus käyttää luottoa sopimuksessa määritellyn luottorajan puitteissa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 37.)

Perinnän keskeytyspyyntö on tehtävä kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Pysyvällä tavalla tarkoitetaan tiedon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti joko kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja todentaa sen muuttumattomana. Velallisen tekemä keskeytyspyyntö usein johtaa siihen, että velkoja siirtää asian tuomioistuimen käsiteltäväksi. Säännös ei kuitenkaan velvoita velkojaa tekemään haastehakemusta tai ulosottihakemusta. Velkoja saa jatkaa perintälain mukaista perintää normaalisti, mikäli hän ei vaadi perinnän jatkamisesta aiheutuneista kuluista korvausta velalliselta. Jos velkoja haluaa jatkaa perintää, velalliselle on ilmoitettava, että häneltä ei vaadita korvausta keskeytyspyynnön jälkeen syntyneistä perintäkuluista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 37.)

Kuitenkin keskeytyspyynnön estämättä velalliselle saa lähettää sellaisia kehotuksia ja ilmoituksia, joita lain mukaan velkojalta edellytetään maksuhäiriötiedon ilmoittamiseksi, vanhentumisen katkaisemiseksi tai muuten velkojan oikeuksien säilyttämiseksi (HE 57/2012; L 22.4.1999/513). Velalliselle saa siis lähettää luottotietolain 14 §:ssä tarkoitetun maksukehotuksen, ja vaatia korvauksen kehotuksen lähettämisestä aiheutuneista kuluista. Edellä mainitussa 14 §:ssä on säädetty, että maksuhäiriötietojen ilmoittaminen rekisterinpitäjälle ja niiden tallentaminen luottotietorekisteriin edellyttää muun muassa, että velkoja on lähettänyt velalliselle kirjallisen maksukehotuksen. Maksukehotus on täytynyt lähettää vähintään 21 päivää ennen tietojen luovuttamista. Siinä on muistutettava maksuhäiriötietojen

luottotietorekisteriin ilmoittamisesta ja merkitsemisestä sekä maksuhäiriötietojen tallentamista koskevista edellytyksistä. (L 11.5.2007/527.) Myöskään velallisen esittämä keskeytyspyyntö ei estä velkojaa muistuttamasta ja vaatimasta korvausta velasta, joka uhkaa vanhentua, jollei vanhentumista katkaista. Keskeytyspyyntö ei myöskään estä velkojaa ilmoittamasta velallisen maksuviivästyksestä takaajalle tai vierasvelkapantintantajalle. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.5 Maksuvelvollisuuden kiistämisen ja perinnän keskeytyspyynnön erot

Maksuvelvollisuuden kiistämisen ja perinnän keskeytyspyynnön merkitysten sekä erojen ymmärtäminen saattavat joskus tuottaa vaikeuksia. Miten maksuvelvollisuus kiistetään, ja mitä se tarkoittaa? Mitä maksuvelvollisuuden kiistämisestä mahdollisesti seuraa? Mitä keskeytyspyyntö tarkoittaa, ja mitä sen esittämisestä seuraa? Millaista saatavaa keskeytyspyyntö koskee, ja voiko sen tehdä aina? Tässä luvussa on tarkoitus tuoda selvyyttä näihin kysymyksiin.

Maksuvelvollisuuden voi kiistää sekä kuluttajavelallinen että yritysvelallinen. Trattaperintään tätä ei kuitenkaan sovelleta, sillä trattaa saa perintälain mukaan käyttää vain selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Kun velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa, perintää ei pääsääntöisesti saa jatkaa. Kielto koskee kuitenkin ainoastaan perintälaisissa tarkoitettua vapaaehtoisen perinnän jatkamista. Jos velkoja tahtoo jatkaa riitautetun saatavan perimistä, asia on siirrettävä tuomioistuimen ratkaistavaksi tai suoraan ulosottokelpoinen saatava ulosottoperintään. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Perintälaisissa ei ole erikseen säännöstä siitä, että maksuvelvollisuus tulee nimenomaisesti kiistää kirjallisesti. Usein kiistäminen vaatii kuitenkin reklamaation laatimisen. Reklamaatiolla tarkoitetaan velkojalle suunnattua kirjallista valitusta esimerkiksi siitä, että tavaraa ei ole tilattu tai että se on maksettu.

Maksuvelvollisuuden kiistäminen ei estä perinnän jatkamista, mikäli velallinen ei esitä kiistämislleen perustetta tai hän vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen. Velallisen esittämille kiistämisen perusteille ei voida kuitenkaan asettaa kovin korkeita vaatimuksia. Riittä-

vää on, että velallinen kiistää, ettei sopimusta ole koskaan syntynyt. Kun velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa vain osaksi, saa perintää jatkaa riidattoman saatavan osan osalta. Esimerkiksi, jos hän kiistää vain viivästyskoron määrän, mutta myöntää pääoman, voidaan perintää jatkaa pääoman osalta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Suoraan ulosottokelpoisen saatavan kiistäminen edellyttää perustevalituksen laatimista. Mikäli velallinen ei ole laatinut perustevalitusta, saa perintää jatkaa normaalisti kiistämisestä huolimatta. Kun velallinen on tehnyt perustevalituksen, ja velkoja haluaa jatkaa saatavan perimistä, tulee se siirtää ulosoton perittäväksi. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Perinnän keskeyttämisspyynnön tekemiseen puolestaan ovat oikeutettuja vain kuluttajavelalliset. Yritysvelalliset eivät voi pyytää perinnän keskeyttämistä. Keskeytyspyyntö koskee lisäksi vain kokonaan erääntyntä saatavaa. Tämä tarkoittaa sitä, että keskeytyspyynnön voi tehdä vain sellaisesta saatavasta, joka on kokonaan erääntynyt. Esimerkiksi vuokrasuhteen tulee olla päättynyt, ja useassa erässä takaisin maksettavan luoton viimeinen erä erääntynyt. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Kuluttajavelallisen pyytäessä perinnän keskeyttämistä, asia siirretään pääsääntöisesti oikeudelliseen perintään. Perintää voidaan myös jatkaa vielä vapaaehtoisen perinnän kautta, mutta siitä aiheutuneista kuluista ei saa vaatia korvausta velalliselta. Perinnän keskeyttämisspyyntö ei siis tarkoita, että perintä loppuisi. Perintää jatketaan joko oikeudellisen perinnän kautta tai vapaaehtoisen perinnän kautta ilman kuluja. Perinnän keskeyttämisspyyntö on tehtävä perintälain mukaan aina kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Keskeytyspyyntö voidaan tehdä esimerkiksi joko postitse tai sähköpostin välityksellä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Kun velallinen pyytää perinnän keskeyttämistä, tämä ei tarkoita, että hän on kiistänyt saatavan. Keskeytyspyynnön ei voida myöskään olettaa tarkoittavan, että velallinen olisi myöntänyt saatavan, vaan velallinen voi vielä myöhemmin kiistää saatavan oikeellisuuden. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velallisen esittämä perinnän keskeytyspyyntö ei estä velkojaa lähettämästä velalliselle sellaisia kehotuksia ja ilmoituksia, joita velkojalta edellytetään lain mukaan. Tällaisia ovat kehotuksen tai ilmoituksen lähettäminen maksuhäiriötiedon ilmoittamiseksi, vanhentumisen katkaisemiseksi tai muuten velkojan oikeuksien säilyttämiseksi. Näiden kehotuksien ja ilmoitusten lähettäminen oikeuttaa velkojan saamaan niistä korvauksen velalliselta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Perinnän keskeyttämisspyynnöstä annettu pykälä koskee vain perintämenettelyä. Säännös ei vaikuta siihen, milloin velkojalla on velallisen maksuviivästyksen vuoksi oikeus vaatia maksuerää, joka ei ole erääntynyt maksettavaksi taikka pidättyä omasta suorituksestaan, purkaa sopimus tai käyttää muuta erityistä seuraamusta. Velallisen esittämällä keskeytyspyynnöllä ei myöskään ole vaikutusta velallisen tekemien suoritusten kohdentamistapaan eri aikaan erääntyneille maksuerille tai muuten saatavan osille. Kohdentamistavasta säädetään perintälain 11 a §:ssä, jota käsitellään myöhemmin luvussa 8.18. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.6 Maksuvaatimus kuluttajasaatavien perinnässä 5 §

Ensimmäisen saatavien perinnästä annetun lain voimaan tullessa on siihen haluttu sisällyttää oma pykälä määrittelemään maksuvaatimusten sisältöä ja lähettämistä kuluttajasaatavien perinnässä. Tässä 5 §:ssä säädetään ammattimaisesti perintätoimintaa harjoittavan tiedonantovelvollisuudesta velalliselle kuluttajasaatavien perinnässä. Tarkoituksena on varmistaa, että kuluttajavelallinen saa saatavasta riittävästi tietoja perinnän yhteydessä saatavan oikeellisuuden selvittämisen ja oman oikeusasemansa arvioimisen vuoksi. (HE 199/1996.)

Ainoastaan ammattimaiseen perintätoimeksiantojen hoitamiseen sovelletaan 5 §:ää. Perintätoiminta on ammattimaista, silloin kun toiminta ei ole luonteeltaan satunnaista ja siihen liittyy tarkoitus hankkia tuloa tai muuta taloudellista hyötyä. Tätä pykälää ei sovelleta velkojan itse omia saatavia periessään, vaikka perintätoiminta olisikin ammattimaista. (HE 199/1996.)

Saatavien perinnästä annetun lain 5 §:n mukaan kuluttajasaatavaa periessään perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on toimitettava velalliselle kirjallinen

maksuvaatimus. Sen tulee sisältää ainakin seuraavat vähimmäistiedot: velkojan nimi ja osoite, saatavan peruste, erittely saatavan pääomasta, korosta, viivästyskorosta ja perintäkuluista, vaadittu kokonaissumma ja kenelle, miten ja milloin saatava on maksettava. Maksuvaatimuksessa on oltava maininta velallisen mahdollisuudesta esittää huomautuksia saatavasta ja sen perusteesta sekä määräaika vaatimusten esittämiselle. (L 22.4.1999/513; Aurejärvi & Hemmo 2006, 72–73.)

Jos perittävänä on suoraan ulosmittauskelpoinen saatava, joka voidaan periä ulosottoimin ilman tuomiota, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös käytettävissä olevat oikeuskeinot sekä mahdollisuus maksulykkäykseen ja kenelle huomautukset on esitettävä. Jos perittävänä on julkisyhteisön saatava, on ilmoitettava myös julkisyhteisön perintää hoitavan yksikön yhteystiedot, johon voi tehdä saatavaa koskevat huomautukset. Mikäli maksuvaatimuksessa ei ole mainittu korkojen laskentaperusteita, siihen on sisällytettävä lauselmä velallisen oikeudesta pyynnöstä saada selvitys koron määräytymisestä. (L 22.4.1999/513.)

Vuonna 2013 5 §:n 1 momentin sanamuotoa täsmennettiin. Tarkoituksena on ollut selventää, että pykälää on noudatettava vain silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille itselle siirrettyä kuluttajasaatavaa yksinomaan perintätarkoituksessa. Yksinomaan perintätarkoituksessa siirretyllä saatavalla tarkoitetaan yleensä saatavaa, joka on siirretty sen erääntymisen jälkeen perintätoimintaa harjoittavalle, jotta hän voi periä saatavan. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 5 §:ää sovelletaan jatkossakin ainoastaan kuluttajasaatavien perinnässä. Lisäksi se koskee vain ammattimaista perintätoimeksiantojen hoitamista. Tämä merkitsee myös sitä, että maksuvaatimus on vain ammattimaisen perinnänharjoittajan käytettävissä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälää ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii omaa saatavaansa velkojana velalliselta. Myöskään aikaisemmin voimassa ollut 5 § ei ole koskenut tällaista tilannetta. Esimerkiksi, jos luottolaitos perii myöntämänsä luottoa velalliselta, pykälässä määritelty maksuvaatimuksen lähettäminen ei ole tarpeellista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Uuteen lakiin on otettu lisäksi säännös, että maksuvaatimuksen saa lähettää jatkossa myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on nimenomaisesti tämän hyväksynyt saatavan erääntymisen jälkeen. Velallisen ja velkojan välisessä alkupe- räisessä sopimuksessa ei voida sopia etukäteen tiedonantojen toimittamisesta tällä tavalla. Velallisen on tullut saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti tahdonilmaisullaan hyväksyä muun pysyvän tavan käyttäminen. Velallinen voi myös halutessaan peruuttaa muun pysyvän tavan käyttämisen. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 38.)

Maksuvaatimuksen palautuessa lähettäjälle osoitetietojen virheellisyyden vuoksi, hyvän perintätavan mukaan velkojan tulee, varmistaakseen maksuvaatimuksen perillemenon, mahdollisuuksien mukaan pyrkiä selvittämään velallisen oikea osoite ja lähettää siihen uusi maksuvaatimus taikka käyttää jotain muuta keinoa varmistaakseen, että velallinen tosiasiallisesti saa maksuvaatimuksen. Viime kä- dessä on kuitenkin tapauskohtaisesti arvioitava, millaisia toimenpiteitä velkojalta voidaan kohtuudella odottaa maksuvaatimuksen perillemenon varmistamiseksi. Jos on ilmeistä, että velallinen selvästi välttelee perintää, ei voida pitää välttämät- tömänä, että velkoja käyttää haastetiedoksianto maksuvaatimuksen toimittami- seksi velalliselle. Perintälain 6 §:n mukaan kuluttajasaatavaa voidaan velkoa tuo- mioistuimessa, vaikka maksuvaatimusta ei ole lähetetty, jos tuomioistuinkäsitte- lyn siirtyminen saattaa aiheuttaa velkojalle oikeuden menetyksen. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 5 §:n 3 momentin mukaan maksuvaatimusta ei saa lähettää ennen kuin velal- liselle on lähetetty saatavasta maksumuistutus. Maksumuistutuksen lähettämisestä on täytynyt kulua vähintään 14 päivää ennen kuin maksuvaatimus voidaan toimit- ta velalliselle. Tämä säännös on uusi kohta 5 §:ssä. Se kuvastaa periaatetta, jonka mukaan saatava on pyrittävä ensin perimään lievemmillä ja kustannuksiltaan al- haisemmilla toimenpiteillä ennen voimakkaampiin ja suurempia kustannuksia ai- heuttaviin perintätoimiin siirtymistä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 38.)

8.6.1 Maksumuistutus

Maksumuistutukselle ei ole säännelty muotovaatimusta. Muistuttaminen voi tapahtua joko kirjallisesti tai suullisesti. Muistuttamisen keinoja voivat olla myös esimerkiksi tekstiviesti tai sähköposti velallisen velkojalle ilmoittamaan puhelinnumeroon tai sähköpostiosoitteeseen, jos velallinen ja velkoja ovat sopineet tietojen toimittamisesta tällä tavalla. Maksumuistutus voidaan lähettää, kun alkuperäisen laskun eräpäivästä on kulunut vähintään 14 päivää. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Myöskään maksumuistutuksen sisältöä ei ole tarkemmin säännelty. Kuitenkaan mikä tahansa velkojan yhteydenotto velalliseen ei ole maksumuistutus. Jotta velkojan yhteydenottoa voitaisiin pitää maksumuistutuksena, velalliselle on annettava riittävät tiedot saatavasta, jotta hän voi niiden perusteella tunnistaa saatavan ja joko suorittaa sen tai esittää huomautuksia siitä. Maksumuistutuksen perillemenon takaamiseksi sovelletaan samoja jo aikaisemmin mainittuja hyvän perintätavan mukaisia menettelyjä kuin maksuvaatimuksen perillemenon takaamisessa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.6.2 Maksuvaatimuksen sisältö 5 a §

Maksuvaatimuksen sisällöstä on laadittu uuteen 2013 muutettuun lakiin oma pykälä. Se vastaa pääosin aikaisemmin voimassa ollutta lain 5 §:ää. Sitä sovelletaan vain perintätoimintaa ammattimaisesti harjoitettaessa. Maksuvaatimuksen sisältö on pysynyt uudistuksesta huolimatta lähes samana muutamaa lisäystä lukuun ottamatta. Maksuvaatimuksen sisällöstä kerrotaan myös luvussa 8.6. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 5 a §:n 2 momentti on uusi. Sen mukaan maksuvaatimuksessa on ilmoitettava velalliselle myös 4 c §:n mukaisesta oikeudesta pyytää perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Jos perintä koskee useassa erässä erääntyvää saatavaa, on oikeudesta ilmoitettava vasta silloin, kun saatava on kokonaan erääntynyt. Maksuvaatimuksessa on myös kerrottava, että keskeytyspyyntö on tehtävä kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Siinä on lisäksi selvitettävä

velalliselle pyynnön oikeusvaikutukset. Maksuvaatimuksen tulee siis sisältää ilmoitus siitä, että keskeytyspyyntö ei estä velkojaa siirtämästä asiaa oikeudelliseen perintään tai ulosottoon. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 38.)

Maksuvaatimuksessa on lisäksi selostettava 4 c §:n 2 ja 3 momentin sisällöt selkeässä ja helposti ymmärrettävässä muodossa. 2 momentti sisältää tiedon siitä, että perintää saa keskeytyspyynnön estämättä jatkaa, jos aiheutuneista perintätoimista ei vaadita korvausta velalliselta. 3 momentissa kerrotaan, että velkoja saa keskeytyspyynnön estämättä lähettää velalliselle sellaisia kehotuksia ja ilmoituksia, joita lain mukaan häneltä vaaditaan maksuhäiriömerkinnän ilmoittamiseksi ja saatavan vanhentumisen katkaisemiseksi. Jos maksuvaatimuksessa ei ole asianmukaisesti mainittu velallisen oikeudesta pyytää perinnän keskeyttämistä, velallisella ei ole pääsääntöisesti velvollisuutta korvata aiheutuneita perintäkuluja. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Myös 5 a §:n 3 momentti on uusi. Sillä on haluttu täydentää 1 momentin 1 kohdassa säädettyä velvollisuutta ilmoittaa velkojan nimi maksuvaatimuksessa. Momentin mukaan maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös velkojasta alun perin käytetty nimi, jos se eroaa perintävaiheessa alkuperäisessä saatavan perusteena olevassa sopimuksessa ilmoitetusta nimestä. Lisäksi, kun kyse on elinkeinonharjoittajalta toiselle siirretystä saatavasta, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös alkuperäisen velkojan nimi. Edellä mainitut tiedot ovat yleensä velalliselle välttämättömiä maksuvaatimuksessa tarkoitetun saatavan vaikeuksista yksilöimiseen. Tämän säännöksen tavoitteena on vähentää tilanteita, joissa velalliselle syntyy tarve ottaa yhteyttä toimeksisaajaan selvittääkseen saatavan oikeellisuuden tai tilanteita, joissa velallinen aiheuttomasti kiistää saatavan. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.7 Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa 6 §

Ensimmäisen perintälain 6 §:n mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoitava ei saa vaatia maksua tuomioistuimessa kuluttajasaatavan osalta ennen kuin vähintään yksi kirjallinen maksuvaatimus on lähetetty velalliselle. Lisäksi edellytetään, että määräajat ovat päättyneet saatavan maksamisen ja huomautusten esit-

tämisten kohdalta. Tämä pykälä koskee vain ammattimaisesti perintätoimintaa harjoittavia tahoja. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Maksuvaatimuksen toimittamatta jättäminen ei kuitenkaan estä asian vireillepanoa tuomioistuimessa eikä sen käsittelemistä, koska velallinen on saanut saatavaa koskevat tiedot jo haastehakemuksessa. Toimeksisaaja voidaan kuitenkin velvoittaa korvaamaan velalliselle maksuvaatimuksen lähettämättä jättämisestä aiheutuneet kulut. Myös velalliselle tästä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut voidaan langettaa toimeksisaajan korvattaviksi, mikäli toimeksisaaja on menetellyt 5 ja 6 §:ssä säädetyn vastaisesti. (HE 199/1996.)

Toimeksisaajan velvollisuus lähettää maksuvaatimus ennen oikeudenkäyntiä ei ole kuitenkaan 6 §:n mukaan aivan poikkeukseton. Maksua saa vaatia, vaikka maksuvaatimusta ei olisi toimitettu, mikäli tuomioistuinkäsittelyn siirtyminen aiheuttaisi velkojalle oikeudenmenetyksen tai jos siihen on muu painava syy. Jos saatava uhkaa esimerkiksi vanhentua tai velallinen ilmeisen selvästi yrittää vältellä saatavan maksamista, voidaan tuomioistuinkäsittely käynnistää viivytyksettä. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Vuoden 2013 perintälain uudistuksen yhteydessä 6 §:n sisältöä täsmennettiin. Aikaisemmin pykälän johdantokappale on esitetty seuraavasti: ” Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei saa vaatia oikeusteitse maksua kuluttajasaatavasta ennen kuin maksuvaatimus on toimitettu ja saatavan maksamiselle ja huomausten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet. ” Nykyisin uudistettuun lakiin tämän pykälän 1 momentin alkuun on otettu täydennys selventämään sitä, että pykälää on noudatettava vain silloin, kun perintätoiminnan harjoittaminen on ammattimaista. Uudistetun lain 1 momentti alkaa seuraavasti: ” Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, – –. ” (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälään on lisätty 2 momentti, jonka ensimmäinen kohta vastaa jo aikaisemmin voimassa olleen 6 §:n 1 momentin sisältöä. 1 kohdassa todetaan, että mikäli tuomioistuinkäsittelyn siirtyminen saattaa aiheuttaa velkojalle oikeudenmenetyksen,

saa kuluttajasaatavaa vaatia oikeusteitse, vaikka maksuvaatimusta ei olisi lähetetty. 2 momentin 2 kohta on uusi. Sen mukaan kuluttajasaatavaa saa vaatia maksettavaksi oikeusteitse, vaikka maksuvaatimusta ei ole lähetetty, jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa tai pyytänyt perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Pykälää on muutettu uusien pykälien 4 b ja 4 c vuoksi. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 38–39.)

8.8 Oikeudenkäyntikulut

Oikeusministeriö on tiedotteellaan 5.7.2012 ilmoittanut, että oikeudenkäyntikuluja alennetaan riidattomissa velkomusasioissa. Oikeudenkäyntikulut ovat muuttuneet alhaisemmiksi oikeusministeriön asetuksella 1.9.2012. Seuraavassa taulukossa on havainnollistettu tällä hetkellä voimassa olevat oikeudenkäyntikulut summaarisissa haastehakemuksissa. Summaarisella haastehakemuksella tarkoitetaan riidatonta velkomusasiaa.

Taulukko 1. Oikeudenkäyntikulut.

Oikeudenkäyntikulut			
Pääoma	alle 300 €	300 €–1000 €	yli 1000 €
Perustaksa	50 €	80 €	110 €
Korkeataksa	80 €	120 €	160 €

Taulukossa 1 mainittuihin taksoihin lisätään vaadittaessa myös kantajalta veloitettava oikeudenkäyntimaksu. Oikeudenkäyntikulut tuomitaan vaatimusten mukaisesti. Ne tuomitaan kuitenkin joko perustaksan tai korkean taksan mukaisina. Mikäli oikeudenkäyntikuluja ei ole vaadittu, niitä ei tuomita. (OM A 425/2012.)

Oikeudenkäyntikulut tuomitaan joko perustaksan tai korkean taksan mukaan asian vaatimasta työmäärästä riippuen. Perustaksan mukaan oikeudenkäyntikulut tuomitaan silloin, kun asia on tavanomainen. Korkean taksan mukaisina ne tuomitaan vastaavasti silloin, kun asia on tavanomaista vaativampi. Tavanomaista vaativammalla tarkoitetaan esimerkiksi asiaa, jonka käsittely on edellyttänyt sovinto-neuvotteluja tai haastehakemuksen erityistä oikeudellista asiantuntemusta vaikean koronlaskennan tai vakuuksien vuoksi. Lisäksi oikeudenkäyntikulut voidaan tuomita korkean taksan mukaisina, jos samaan haasteeseen on kerätty eri velkojilta kantajalle siirtyneitä saatavia. Asiaa ei kuitenkaan katsota tavanomaista vaativammaksi ainoastaan sillä perusteella, että velalliselta vaaditaan samassa haasteessa useampia saatavia, saatavaa vaaditaan yhteisvastuullisesti useammalta henkilöltä tai vuokrasaatavan yhteydessä vaaditaan häätöä. (OM A 14.12.2011/1311.)

8.9 Tratta ja sen käyttö 7 §

Tratta on yrityssaatavien perinnässä käytetty tehokas vapaaehtoinen perintäkeino. Tratan tehokkuus pohjautuu siihen, että mikäli trattaa ei makseta, voidaan maksamattomuus julkaista. Tratan käyttämisen edellytyksenä on, että saatava on erääntynyt ja riidaton. Saatavasta on lähetettävä vähintään yksi muistutuskirje. Lisäksi velallisella on oltava y-tunnus. (Rikalainen ym. 2008, 214–215.)

Julkisen notaarin toteuttama tratanprotestointi on ollut käytännössä yleistä. Vaikka trattojen protestoinnista ja julkisen notaarin toimivallasta protestin toimittamisessa ei ole ollut laissa säännöstä, protestointi on kuitenkin ollut yleistä. Julkisen notaarin rooli trattaprotestissa on ollut muodollinen, sillä oikeusvaikutuksia protestiin ei ole liittynyt eikä protestin aiheellisuuttakaan ole pyritty selvittämään viranomaisitoimin. Vuonna 1995 on otettu käyttöön yksityinen tratanprotestointi, jossa tratan maksamisen laiminlyönti julkaistaan ja merkitään luottotietorekisteriin. Tämä uusi menettely on yleistynyt, ja se on korvannut suurelta osin tratan viranomaisprotestin. (HE 199/1996.)

Ensimmäisen perintälain myötä tratan käyttöä määrittelevän 7 §:n mukaan tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa enää selvittää julkisella viranomaisitoimituksella. Tarkemmin ilmaistuna sitä ei saa selvittää maksamatta jättämisen vuoksi

otetulla protestilla. Estettä ei ole kuitenkaan sille, että tratan maksun laiminlyönti julkistetaan muulla kuin viranomaisen toimenpiteillä, kuten yksityisen protestin julkaisemisella, jossa maksun laiminlyönti merkitään luottotietorekisteriin. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Tratan vaikutus painostuskeinona, ja sen tehokkuus perustuvat pääasiassa siihen, että trattaprotestit julkistetaan ja merkitään luottotietorekisteriin. Trattaa käytetään ainoastaan yrityssaatavien perinnässä. 7 §:n 2 momentissa kielletään tratan käyttäminen kuluttajasaatavien perinnässä. Kielto on laajempi kuin kuluttajasuojalain 7 luvun 18 §:n kielto, joka koskee vain kulutusluottoja. Tällä 7 §:n 2 momentin säännöksellä haluttiin vahvistaa vakiintunut käytäntö. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Tratan käyttöä ei ole aikaisemmin perintälaissa sen enempää määritelty. Uudessa 2013 uudistetussa perintälaissa tratan käyttöä on täsmennetty. Tratan käyttöä määrittelevän 7 §:n 1 momentissa säädetään tratan käyttämisen edellytykset. Sen mukaan trattaa saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman velan perimiseksi. Trattaa ei saa lähettää velalliselle, jos velkoja tai toimeksisaaja tietää, että saatavan oikeellisuudesta on erimielisyyttä. Tratalla tarkoitetaan maksukehotusta, jossa vaaditaan määräajassa maksua sillä uhalla, että saatavan maksamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Saatavaa ei voida pitää riidattomana, mikäli velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa. Velallisen ilmoitus maksukyvyttömyydestä tai pyyntö maksuajan pidentykseen ei kuitenkaan tarkoita, että saatava olisi riitainen. Jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa esittämättä sille perustetta, velkoja voi kehottaa velallista yksilöimään, millä perusteella hän kiistää maksuvelvollisuutensa. Velkoja tarvitsee tämän tiedon muun muassa oikeanlaisen haastehakemuksen laatimiseen. Suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta pykälän 1 momenttiin on otettu selvennys. Sen mukaan suoraan ulosmittauskelpoista saatavaa pidetään riidattomana, ellei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Edellä mainittu säännös koskien tratan käyttämisen edellytyksiä vastaa asiallisesti pääosin luottotietolain 24 §:n 1 momentin kohtaa 7. Tratan käyttöä koskevien edellytysten kirjaaminen myös perintälakiin on katsottu tarpeelliseksi, sillä luottotietolakia sovelletaan vain luottotietojen käsittelyyn. Tästä säännöksestä ilmenee myös se, että laissa säädetyt tratan käytön edellytykset koskevat sekä velkojaa että toimeksisaajaa. Tästä johtuen myös vahinko, joka aiheutuu tratan lainvastaisesta käyttämisestä, tulee korvattavaksi perintälain 15 §:n mukaisesti. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 7 §:n 3 momentissa säädetään tratan käytön edellytykseksi myös se, että velalliselle on lähetetty aiemmin maksumuistutus. Maksumuistutuksen lähettämistä edellytetään muun muassa siksi, että näin voidaan varmistua siitä, ettei saatava ole riittävä. Maksumuistutuksessa tulee asettaa vähintään 7 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai huomautusten esittämiselle. Tratan saa lähettää vasta, kun määräaika on päättynyt. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Tratan ja maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne voidaan lähettää myös muulla pysyvällä tavalla, mikäli velallinen on tähän saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti suostunut. Maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle myös sellaisella muulla pysyvällä tavalla, jota velkasuhteen aikana on vakiintuneesti käytetty. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa luottotietorekisteriin merkittäväksi aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä. Trattaa ei saa julkaista eikä ilmoittaa luottotietorekisteriin merkittäväksi, jos velallinen vasta tässä vaiheessa kiistää saatavan oikeellisuuden. Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa myöskään toimittaa julkisella viranomaisprotestilla. Tämän momentin 3 kirjoitusasu on täsmennetty uudessa laissa sen selventämiseksi, että tarkoituksena on estää vain ennen perintälain voimassa oloa käytössä ollut julkisen notaarin toimittama protesti. Tämän momentin oikein tulkitseminen on ilmeisesti aiheuttanut aikaisemmin epäselvyyttä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.10 Perintäkulut ja niiden korvaaminen 10 §

Ennen perintälain voimaantuloa ei ole ollut erillisiä säännöksiä perintäkulujen korvaamisesta. Edellä on jo mainittu, että esimerkkinä perintäkulujen korvausvastuusta on toiminut korkeimman oikeuden antama ratkaisu KKO 1987:105. Ratkaisussa velallisen maksettua saatavan perintään siirtämisen jälkeen, hän veloitettiin kuitenkin korvaamaan toimeksisaajalle myös perinnästä aiheutuneet kulut. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Ensimmäistä perintälakia säädettäessä on lakiin haluttu ottaa säännös siitä, että velallinen on velvollinen korvaamaan velkojalle myös perinnästä aiheutuvat kulut. Velallisen korvausvastuu kattaisi jatkossa myös toimeksisaajalle perintätoimeksiannon hoitamisesta aiheutuvat kulut ja palkkio-osuuden. Tämä säännös vastaisi myös vakiintunutta oikeuskäytäntöä. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Perintälain 10 §:n mukaan velallisen on korvattava toimeksisaajalle perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä periikö saatavaa toimeksisaaja vai velkoja itse. Perintäkulujen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, sen hoitamiseksi suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa sekä muut seikat. Kaikki asiaan vaikuttavat seikat on otettava huomioon, ja niiden perusteella on tehtävä kokonaisarvio perintäkulujen kohtuullisuudesta. Velallinen ei vapaudu kulujen korvausvastuusta maksamalla saatavaa suoraan velkojalle, vaan hänen on korvattava pykälän mukaan myös toimeksisaajalle perinnästä aiheutuneet kulut. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513; Aurejärvi ym. 2006, 73–74.)

Hyvästä perintätavasta annetun 4 §:n mukaan perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja. Velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, mikäli velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4 §:ssä määritellyn hyvän tavan vastaisesti tai jos velalliselle ei ole lähetetty 5 §:n mukaista maksuvaatimusta. Toimeksisaajan tai velkojan menettelyn moitittavuus tai laiminlyönti pitää kuitenkin tässä tapauksessa olla vähäistä suurempi, jotta velallinen vapautuisi perintäkulujen korvausvelvollisuudesta. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513; Pönkä ym. 2005, 125.)

Hallituksen esityksessä 199/1996 on mainittu esimerkkejä vähäisistä moitittavuuksista. Puhelinperintää häiritsevänä ajankohtana ei pidetä vähäistä enempää moitittava, mikäli se ei ole toistuvaa. Myöskään maksuvaatimuksen tiedoissa olevaa puutetta ei katsota vähäistä enempää moitittavaksi, mikäli sillä ei ole merkitystä saatavan oikeellisuuden tai velallisen oikeusaseman arvioimisessa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi epäolennaiset puutteet saatavien eri osien erittelyssä kokonaisuuden kannalta. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513; Rikalainen ym. 2008, 209–210.)

Vuonna 2013 on täsmennetty 10 §:n 1 momentin sanamuotoa. Tarkoituksena on ollut selventää sitä, että velallisella on velvollisuus perintäkulojen korvaamiseen vain pääsaatavan velkojalle. Tämä merkitsee sitä, että perimistoimistolla tai muulla toimeksisaajalla ei ole oikeutta vaatia velalliselta korvausta perintäkuluista omissa nimissään. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälän 1 momentin mukaan velallisella on velvollisuus korvata velkojalle perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kulut. Korvausvelvollisuus voi perustua velkojan omista perintätoimista aiheutuneisiin kuluihin. Lisäksi velallisella on korvausvelvollisuus kuluista, jotka aiheutuvat velkojalle sen vuoksi, että hänen on maksettava korvausta toimeksisaajalle perinnän hoitamisesta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 39–40.)

Velalliselta saa vaatia toimeksisaajan perintätoimista aiheutuneita kuluja vain sen verran, kun velkoja on sen ja toimeksisaajan välisen sopimuksen mukaisesti tosiasiallisesti velvollinen korvaamaan toimeksisaajalle. Lainvastaista on siten menettely, jossa velalliselta vaaditaan toimeksisaajan suorittamien perintätoimien perusteella esimerkiksi 50 euroa, vaikka velkoja ei ole sen ja toimeksisaajan välisen sopimuksen mukaan oikeasti velvollinen korvaamaan tätä määrää toimeksisaajalle. Mikäli velallinen riitauttaa toimeksisaajan perintään perustuvien perintäkulojen määrän, on velkojalla näyttövelvollisuus siitä, että hän on oikeasti suorittanut tai on velvollinen suorittamaan toimeksisaajalle tämän rahamäärän. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälän 2 momentti vastaa taas aikaisemmin voimassa olleen 1 momentin jälkimmäistä virkettä. Sen mukaan perintäkulojen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätoimen tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat. Pykälän 3 momentti vastaa puolestaan aikaisemmin voimassa ollutta 2 momenttia. Siihen on vain lisätty viittaukset uusiin 4 b, 4 c ja 5 a §:ään sekä uudistettuun 7 §:ään. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 39–40.)

Lain 10 §:n nykyisen 3 momentin mukaan velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt edellä mainittujen pykälien vastaisesti. Jos moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä, velallisen korvausvelvollisuus säilyy. Aikaisemmin voimassa olleen pykälän 3 momentin sisältö, koskien suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintäkulojen suoraa ulosottokelpoisuutta, on puolestaan siirretty uuteen 10 f §:ään. Tästä kerrotaan enemmän luvussa 8.17. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.11 Kuluttajasaatavien perintäkulojen enimmäismäärät 10 a §

Vuonna 2005 perintälakiin lisättiin 10 a §, jossa määritellään perintäkulojen enimmäismäärät. Sen mukaan kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia kirjallisesta maksumuistutuksesta 5 euroa. Maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 21 euroa, silloin kun saatava pääoma on 250 euroa tai vähemmän, ja 45 euroa, kun pääoma on yli 250 euroa. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Lindström 2005, 187–188.)

Suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 12 euroa. Ja yhdessä velallisen kanssa laaditusta kirjallisesta maksusuunnitelmasta koko jäljellä olevalle saatavan määrälle saa vaatia enintään 30 euroa. Muusta kuin 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta saa vaatia todelliset kulut. Kulut voidaan periä keskimäärin käytetystä muistutustavasta aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Lindström 2005, 187–188.)

Lisäksi perinnästä saa pykälän mukaan vaatia todelliset kulut, mikäli saatavan periminen on edellyttänyt tavanomaista suuremman työn, vaikka 1 momentissa mainitut enimmäismäärät ylittyisivät. Tällöin velalliselle on esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava enimmäismäärän ylittämisestä. Enimmäismäärät voivat ylittyä esimerkiksi sen vuoksi, että velallista on ollut vaikea tavoittaa tai että maksuvaatimuksen laatiminen on edellyttänyt tavanomaista monimutkaisempaa korkolaskelmaa. Enimmäismääriä ei saa kuitenkaan ylittää suoraan ulosmittauskelpoisen saatavan osalta. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Lindström 2005, 187–188.)

Vuonna 2005 perintälakiin lisätyssä 10 a §:ssä säädetään myös perintäkulujen enimmäismääristä sellaisten kuluttajasaatavien osalta, jotka ovat suoraan ulosottokelpoisia, ja kun toimeksisaaja perii niitä velkojan lukuun. Kuten aikaisemmin on jo mainittu, suoraan ulosottokelpoisesta saatavasta saa vaatia velalliselta enintään 12 euroa perintäkuluja perintäkerralta. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan, että velalliselta perittäisiin aina enimmäismäärä, vaan huomioon on otettava määritelmät perintäkulujen kohtuullisuudesta. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513; L 9.11.2001/964.)

Suoraan ulosottokelpoisen saatavan perimisestä aiheutuvat perintäkulut ovat myös suoraan ulosottokelpoisia ilman erillistä täytäntöönpanoperustetta. Täytäntöönpanoperusteella tarkoitetaan tuomioistuimen antamaa ratkaisua saatavan maksamisesta velkojalle tai toimeksisaajalle. Tuomio toimii täytäntöönpanoperusteena saatavaa ulosottoperintään lähetettäessä. Edellä mainittua säännöstä sovelletaan vain silloin, jos saatavaa perii toimeksisaaja velkojan lukuun. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513; Rikalainen ym. 2008, 210.)

Vuonna 2013 tähän 10 a §:ään on tullut lakiuudistuksen myötä paljon muutoksia. Pääasiassa muutoksia on tullut kulujen enimmäismääriin ja niiden porrastuksiin. Pykälässä on määritelty kuluttajasaatavien perinnässä sallitut perintäkulujen enimmäismäärät. Yrityssaatavien osaltahan perintäkulujen enimmäismääriä ei ole laissa määritelty.

Lain 10 a §:n 1 momenttiin on tehty muutoksia perintäkulujen enimmäismääriin ja niiden porrastuksiin kuluttajasaatavien perinnässä. Momentissa mainitut euromäärät ovat enimmäismääriä. Perittävien kulujen tulee täyttää myös 10 §:ssä mainittu kohtuullisuusvaatimus. Tässä pykälässä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja eikä muita luottokustannuksia. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

1 momentin 1 ensimmäinen kohta vastaa täysin aikaisemmin voimassa ollutta lakia. Sen mukaan kirjallisesta maksuvaatimuksesta saa vaatia kuluina enintään 5 euroa. Momentin kohdat 2–5 koskevat 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta perittävien kulujen enimmäismääriä eri tilanteissa. Maksuvaatimuksella tarkoitetaan sellaista 5 a §:n sisältövaatimukset täyttävää maksukehotusta, jonka perintätoimintaa ammattimaisesta harjoittava lähettää velalliselle periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai itselle yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 40–41.)

Uuden lain voimaantulon jälkeen 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa nykyään periä kolmiportaisen asteikon mukaisesti enintään seuraavat määrät: 14 euroa enintään 100 euron saatavissa, 24 euroa yli 100 euron mutta enintään 1000 euron saatavissa ja 50 euroa yli 1000 euron saatavissa. Ensimmäisestä maksuvaatimuksesta saa vaatia edellä mainitut summat ja toisesta vain puolet mainitusta summasta. Edellä mainittu säännös on uusi, eikä sitä ole aikaisemmin ollut perintälaiissa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 40–41.) Aikaisemmin enintään 250 euron suuruisesta saatavasta on saanut vaatia 21 euron suuruisen maksuvaatimuskulun ja 250 euroa ylittävissä saatavissa 45 euron suuruisen kulun (L 21.1.2005/28). Suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa nykyään vaatia enintään 14 euroa. (L 22.4.1999/513.) Aikaisemmin maksuvaatimuksesta velotettava summa on ollut 12 euroa (L 21.1.2005/28). Seuraavassa taulukossa 2 on havainnollistettu tällä hetkellä voimassa olevat maksuvaatimuskulut. Aikaisemmin voimassa olleet kulut on esitetty sulkeissa.

Taulukko 2. Maksuvaatimuskulut.

Maksuvaatimuskulut			
Pääoma	alle 100 €	100 €–1000 €	yli 1000 €
	(alle 250 €)	(yli 250 €)	
1. maksuvaatimus	14 €	24 €	50 €
	(21 €)	(45 €)	
2. maksuvaatimus	7 €	12 €	25 €
1. maksuvaatimus suoraan ulosmitattavat	14 €	14 €	14 €
	(12 €)	(12 €)	
2. maksuvaatimus suoraan ulosmitattavat	7 €	7 €	7 €

Jos velkoja itse perii omaa saatavaansa velalliselta, hän ei saa vaatia maksukehoituksesta 2–4 kohdassa mainittuja kuluja, vaan ainoastaan 1 kohdassa mainitun 5 euron kulun. Momentin 5 kohta sisältää myös erityissäännöksen, joka koskee tilannetta, jossa saatavaa perii velkojan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluva perintätoiminnan harjoittaja. Tällöin maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 5 euroa eli saman määrän kuin kirjallisesta maksumuistutuksesta. Säännös koskee perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 1 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja perintätoiminnan harjoittajia. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

1 momentin kohta 6 on uusi. Sen mukaan velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia kuluja enintään 5 euroa. Tämä säännös koskee sekä

velkojan että toimeksisaajan suorittamaa perintää. Maksuajan pidennyksellä tarkoitetaan velallisen pyynnöstä tapahtuvaa toimenpidettä, jolla velalliselle annetaan lisää maksuaikaa erääntyneen saatavan suorittamiseen. Esimerkiksi velalliselle lähetetyssä maksuvaatimuksessa asetettua eräpäivää siirretään velallisen pyynnöstä myöhemmäksi. Tämä säännös ei koske ennen saatavan erääntymistä tehtäviä eräpäivän siirtoja tai luottoajan pidennyksiä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Edellä mainittu 5 euron enimmäismäärä kattaa kaikki kulut, joita velkojalle aiheutuu maksuajan pidennyksestä. Kuluun sisältyy myös velalliselle mahdollisesti lähetettävä vahvistus maksuajan pidennyksestä ja laskelma määrästä, jonka velallisen pitää suorittaa. Maksuajan pidennyksen yhteydessä ei voida siten veloittaa kuluja uudesta maksuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta. Velkoja ei voi myöskään veloittaa kuluja maksuajan pidennyksestä, joka ei aiheudu velallisen pyynnöstä. Säännöksellä ei ole vaikutusta siihenkään, onko velallisella velvollisuus maksaa viivästyskorkoa siirtoajalta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

1 momentin kohdassa 7 määritelty enimmäismäärä velallisen kanssa tehdystä koko saatavan kattavasta maksusuunnitelmasta on muutettu kolmiportaiseksi. Lakiuudistuksen myötä velallisen kanssa tehtävästä maksusuunnitelmasta saa vaatia kuluja seuraavasti: 20 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa tai maksusuunnitelmassa on enintään 4 erää, 30 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa ja kesto yli 4 erää ja 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa ja kesto yli 4 erää. Lähtökohtaisesti maksusuunnitelmasta saa kuitenkin veloittaa 20 euroa pääomasta riippumatta silloin, kun maksusuunnitelman kesto on enintään 4 erää. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Suoraan ulosottokelpoisesta saatavasta tehtävästä maksusuunnitelmasta saa veloittaa 20 euroa. Aikaisemmin velallisen kanssa tehtävästä maksusuunnitelmasta on saanut veloittaa 30 euroa. Suoraan ulosottokelpoisista saatavista tehdyistä maksusuunnitelmista on saanut myös veloittaa 30 euroa. (L 21.1.2005/28.) Seuraavassa taulukossa 3 on esitetty tällä hetkellä voimassa olevat maksusuunnitelmakulut. Aikaisemmin voimassa olleet kulut on esitetty sulkeissa.

Taulukko 3. Maksusuunnitelmakulut.

Maksusuunnitelmakulut			
Pääoma	alle 100 €	100 €–1000 €	yli 1000 €
	(alle 250 €)	(yli 250 €)	
maksusuunnitelma	20 €	30 €	50 €
	yli 4 erää	yli 4 erää	yli 4erää
	20 €	20 €	20 €
	enintään 4 erää	enintään 4 erää	enintään 4 erää
	(30 €)	(30 €)	
maksusuunnitelma	20 €	20 €	20 €
suoraan ulosmitattavat	(30 €)	(30 €)	

Momentin 7 kohdassa säädettävä maksusuunnitelman enimmäiskulu on tarkoitettu kattamaan seuraavat maksusuunnitelman laatimiseen ja valvontaan liittyvät vaiheet: maksusuunnitelman ehtojen selvittäminen, maksusuunnitelmavahvistuksen lähettäminen, lyhennyskirjeiden lähettäminen, maksusuunnitelman noudattamisen valvonta ja suoritusten tilittäminen sekä raportointi velkojalle. Maksusuunnitelman enimmäiskulu kattaa myös suunnitelmaan tehtävät vähäiset ja tavanomaiset muutokset, esimerkiksi yksittäisen erän maksuajan pidennykset tai kokonaismaksuajan pidentäminen. Jos maksusuunnitelmaa kuitenkin muutetaan olennaisesti, toimenpide voidaan rinnastaa uuden suunnitelman tekemiseen, ja siitä voidaan veloittaa uusi kulu, mikäli sellainen on veloitettavissa 10 c §:n mukaan. Olennainen maksusuunnitelman muutos voi olla esimerkiksi uusien eräpäivien tai uusien

erien sopiminen. Tämä kohta koskee sekä velkojan että toimeksisaajan suorittamaa perintää. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Uusi perintälaki ei enää salli toimeksisaajien käyttämiä maksusuunnitelmien osamaksulisia. Osamaksulisällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että maksusuunnitelman 5. erästä veloitetaan 5 euroa. Kuten aikaisemmin on todettu, uuden perintälain mukaan maksusuunnitelmakulu on tarkoitettu kattamaan kaikki toimenpiteet, mitä maksusuunnitelman laatimisesta aiheutuu. Näin ollen osamaksulisten käyttäminen on hyvän perintätavan vastaista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 10 a §:n 2 momentti vastaa täysin aiemmin voimassa ollutta lakia. Sen mukaan muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut voidaan periä muistuttamistavasta aiheutuvien todellisten kulujen mukaisina. Osa perintätoimistoista veloittaa velalliselta kulun vapaaehtoisen perinnän aikana käytetystä puhelinperinnästä. Puhelinperintäkulu voidaan rinnastaa 5 euron maksumuistutuskuluun pykälän 10 a 2 momentin nojalla. Korkeamman kulun vaatiminen edellyttää toimeksisaajalta erityisiä perusteluja. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Myös 10 a §:n 3 momentti vastaa asiallisesti aiemmin voimassa ollutta pykälän 3 momenttia. Momenttiin on tehty vain lakitekkinen muutos. Momentissa ei enää viitata perintälain 10 §:ään 3 momenttiin, koska 3 momentin sisältö on siirretty lakiuudistuksen yhteydessä 10 f §:ään. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Nykyäänkin 3 momentin mukaan velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on aiheutunut enimmäismääriä ylittäviä kuluja saatavan perinnässä aiheutuneen tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi. Enimmäismäärät voidaan ylittää esimerkiksi, mikäli saatava uhkaa vanhentua ellei siitä lähetetä maksuvaatimusta. Enimmäismääriä ei saa kuitenkaan ylittää, mikäli kyseessä on suoraan ulosottokelpoinen saatava. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 40–41.)

8.12 Perintötoimien aikarajat kuluttajasaatavan perinnässä 10 b §

Perintälakiin vuonna 2005 lisätyssä perintälain 10 b §:ssä säädetään perintötoimien aikarajoista kuluttajasaatavan perinnässä. Pykälän mukaan maksumuistutuksesta saa vaatia kuluja velalliselta vain, mikäli saatavasta on aikaisemmin lähetetty velalliselle lasku vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä. Lisäksi tämän laskun erääntymisestä täytyy olla kulunut vähintään 14 päivää ennen maksumuistutuksen lähettämistä. Uudesta maksumuistutuksesta tai uudesta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, mikäli edellisen kirjeen lähettamisestä on kulunut vähintään 14 päivää. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Lindström 2005, 188–189.)

Tähän 10 b §:än on tullut vain vähäisiä muutoksia vuoden 2013 perintälain uudistuksen yhteydessä. Pykälän 1 momentti vastaa täysin aiemmin voimassa ollutta 1 momenttia. 2 momenttiin on tehty seurannaismuutos, ja 3 momentti on kokonaan uusi. 10 b §:n 3 momentin mukaan 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa mainitusta maksuajanpidennyksestä saa vaatia kuluja vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivää. Alle 14 päivän maksuajanpidennyksistä ei saa siten veloittaa kuluja velalliselta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.13 Kulukorvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärät kuluttajasaatavan perinnässä 10 c §

Vuoden 2013 uudistuksen yhteydessä lisättiin perintälakiin 10 c §, joka rajoittaa maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismääriä. 10 c §:n 1 momentin mukaan saman kuluttajasaatavan perinnässä saa vaatia kuluja korkeintaan kahdesta maksuvaatimuksesta. Lisäksi velalliselta saa pääsääntöisesti velalliselta saa vaatia kuluja 1 maksusuunnitelmasta. Jos saatavan pääoma on yli 100 euroa eikä se ei ole suoraan ulosottokelpoinen, saadaan velalliselta vaatia kuluja korkeintaan 2 maksusuunnitelmasta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 41.)

Aikaisemmin perintälaiissa ei ole ollut enimmäismääriä maksuvaatimusten lähettämiseksi tai maksusuunnitelmien laatimiseksi. Maksuvaatimuksia on saanut lähettää ja maksusuunnitelmia tehdä niin monta, kun on tarpeenmukaiseksi katsottu.

Toimenpiteiden on kuitenkin pitänyt täyttää 10 §:ssä mainittu kohtuullisuusvaatimus. Lisäksi toimenpiteistä aiheutuneiden kulujen on täytynyt pysyä silloin 10 c §:ssä määriteltyjen kokonaiskulukattojen rajoissa. (L 21.1.2005/28.)

Pykälässä ilmaisulla sama saatava tarkoitetaan samaan sopimukseen perustuvia tai samasta perusteesta johtuvia saatavia. Esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvat maksamattomat vuokrat usealta kuukaudelta ovat samaa saatavaa. Jos kyse on taas useassa erässä erääntyvästä saatavasta, saattaa se oikeuttaa tapauskohtaisesti poikkeamaan perintätoimien enimmäismääristä tämän pykälän 2 momentin nojalla. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälä ei estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia tai sopimasta useampia maksusuunnitelmia. Näistä ylimääräisistä maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista ei kuitenkaan saa veloittaa kuluja velalliselta. Pykälä koskee vain maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien kulukorvaukseen oikeuttavaa enimmäismäärää. Se ei vaikuta oikeuteen vaatia korvausta muunlaisista perintätoimista, kuten maksumuistutuksesta tai maksuajan pidennyksestä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013.)

Pykälän 2 momentti määrittelee, millä edellytyksillä 1 momentissa mainitut enimmäismäärät saadaan ylittää. Sen mukaan velalliselta saa vaatia kuluja useimmista maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista kuin 1 momentissa, mikäli perintätoimiin on ollut erityistä aihetta. Toinen edellytys on, että perintätoimet eivät saa olla suhteettomia erityisesti saatavan pääoma huomioon ottaen. Tällöin velalliselle on selvitettävä erittely perintätoimista ja ilmoitettava syyt, joiden vuoksi perintätoimiin on ollut erityistä aihetta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 41.)

Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava erääntyy useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomioitava kielto aiheuttaa tarpeettomia kuluja velalliselle. Tästä seuraa se, että eri aikaan erääntyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on koottava samaan maksuvaatimuksen, silloin kun se on mahdollista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla myös se, että velallinen on tahallaan yrittänyt vaikeuttaa perintää antamalla totuudenvastaisia ja harhaanjohtavia tietoja. Erityinen aihe ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärät voi olla myöskin tilanne, jossa samassa velassa on useampia velallisia, ja jokaiselle on lähetettävä oma maksuvaatimus. Erityinen aihe maksuvaatimusten enimmäismäärien ylittämiseen voi olla lisäksi se, että velallinen on laiminlyönyt tekemänsä maksusuunnitelman. Tämän johdosta hänelle lähetetään maksuvaatimus, jossa kerrotaan suunnitelman purkaantumisen ja asian siirtämisestä oikeudelliseen perintään. Asiaa voidaan kuitenkin tulkita eri tavoin, mikäli maksusuunnitelma on ollut alun perinkin epärealistinen suhteessa velallisen maksukykyyn. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013.)

Erityisenä aiheena ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärät pidetään myös sitä, että velkojan on muistutettava velallista velasta, joka uhkaa muuten vanhentua. Erityinen aihe periä kuluja useammasta kuin yhdestä maksusuunnitelmasta voi olla esimerkiksi tilanne, jossa velallinen ei ole kyennyt noudattamaan maksusuunnitelmaa sen vuoksi, että hänen olosuhteensa ovat maksusuunnitelman teon jälkeen olennaisesti muuttuneet sellaisen syyn vuoksi, jota velkoja ei ole voinut ottaa huomioon maksusuunnitelmasta neuvoteltaessa. Erityistä aihetta periä kuluja useammasta kuin yhdestä maksusuunnitelmasta ei kuitenkaan ole, jos velallinen ei ole kyennyt noudattamaan ensimmäistä maksusuunnitelmaa ja velkoja ei ole sitä tehtäessä varmistunut riittävien tietojen perusteella, että se on realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.14 Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä 10 d §

Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajaperinnässä on määritelty perintälaissa ensimmäisen kerran vuonna 2005. Lain 10 c §:n mukaan velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät: 190 euroa, silloin kun saatavan pääoma on 250 euroa tai vähemmän ja 220 euroa, kun saatavan pääoma ylittää 250 euroa. Velallinen on velvollinen korvaamaan aiheutuneet kulut riippumatta siitä, johtuvatko ne tehdyistä perintätoimista vai perintätoimeksiannon hoitamisesta. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Rikalainen ym. 2008, 210–211.)

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, vaikka 1 momentissa säädetyt enimmäismäärät ylittyisivät, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä perintätoimia voida pitää suhteettomina saatavan pääoma erityisesti huomioon ottaen. Velalliselle on tällöinkin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista sekä niiden perusteista. Lisäksi velalliselle on ilmoitettava syyt, joiden vuoksi kuluja vaaditaan enimmäismäärät ylittävin osin. Ylimääräisiä kuluja voivat aiheuttaa esimerkiksi velallisen tekemien aiheettomiksi todettujen huomautusten selvittäminen. Suoraan ulosmittauskelpoisen saatavan perinnästä velalliselta ei saa kuitenkaan vaatia perintäkuluina enempää kuin yhteensä 59 euroa. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28; Rikalainen ym. 2008, 210–211.)

Perintäkulujen porrastus ja enimmäismäärät vastaavat summaaristen velkomusasioiden oikeudenkäyntikulujen perustaksoitusta ja enimmäismääriä. Näin ollen vapaaehtoisen perinnän kulut eivät voi enää nousta oikeudellisen perinnän kuluja suuremmiksi. (HE 21/2004; L 21.1.2005/28.)

Vuonna 2013 entisen 10 c §:n sisältö on uudistuksen yhteydessä siirretty 10 d §:än. Tähän on tullut paljon muutoksia koskien perintäkulujen enimmäismääriä ja porrastuksia. 1 momentissa määritelty kokonaiskuluvastuu on nyt muutettu kolmiportaiseksi. Lakimuutoksen myötä kuluttajasaatavien perinnässä sallitut kokonaiskulut ovat laskeneet niin, että enintään 100 euron saatavissa, perintäkuluja saa vaatia 60 euroon asti, yli 100 euron, mutta enintään 1000 euron saatavissa 120 euroon asti ja yli 1000 euron saatavissa 210 euroon asti. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 41–42.) Aikaisemmin perintäkuluja on saanut vaatia kaksiportaisen asteikon mukaan enintään 190 euroa, jos saatava on ollut alle 250 euroa ja enintään 220 euroa, jos saatava on ylittänyt 250 euroa (L 21.1.2005/28).

Pykälän 2 momentti on sisällöltään sama kuin aiemmin voimassa ollut 10 c §:n 2 momentti. Sitä sovelletaan samalla tavalla kuin aiemmin voimassa ollutta. Momentin mukaan velalliselta saa vaatia 1 momentissa säädetyt enimmäismäärät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä perintätoimia voida pitää kohtuuttomina saatavan pääoma erityisesti

huomioon ottaen. Tällöin velalliselle on esitettävä erittely aiheutuneista perintäku-
luista sekä niiden perusteista. Velalliselle on myös ilmoitettava syyt, joiden vuoksi
kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän. (HE
57/2012; L 22.4.1999/513; Koulu ym. 2013, 41–42.)

Pykälän 3 momenttia on muutettu. Tarkemmin ilmaistuna aiemmin voimassa ol-
leen 10 c §:n 2 momentin viimeinen virke on siirretty omaksi momentikseen ny-
kyisin voimassaolevaan 10 d §:n 3 momenttiin. Sen mukaan suoraan ulosottokel-
poisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia kuluja enintään 51 eu-
roa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.) Aiemmin suoraan ulosottokelpoisen kulutta-
jasaatavan perinnästä on saanut vaatia enintään 59 euroa (L 21.1.2005/28).

Seuraavissa taulukoissa 2 ja 3 havainnollistetaan vapaaehtoisessa perinnässä salli-
tut perintäkulujen enimmäismäärät ja velallisen kokonaiskuluvastuut. Taulukossa
2 nähdään sallitut enimmäismäärät ja kokonaiskuluvastuut yksityisoikeudellisten
kuluttajasaatavien osalta. Taulukossa 3 puolestaan kuvataan suoraan ulosottokel-
poisten kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät ja kokonaiskuluvastuut.
Aikaisemmin voimassa olleet perintäkulut on esitetty sulkeissa.

Taulukko 4. Perintäkulut.

Perintäkulut 16.3.2013 alkaen			
Pääoma	alle 100 €	100 €–1000 €	yli 1000 €
	(alle 250 €)	(yli 250 €)	
maksumuistutus	5 €	5 €	5 €
	(5 €)	(5€)	
1. maksuvaatimus	14 €	24 €	50 €
	(21 €)	(45 €)	
2. maksuvaatimus	7 €	12 €	25 €
maksusuunnitelma	20 €	30 €	50 €
	yli 4 erää	yli 4 erää	yli 4 erää
	20 €	20 €	20 €
	enintään 4 erää	enintään 4 erää	enintään 4 erää
	(30 €)	(30 €)	
Kulut yht. enintään	60 €	120 €	210 €
	(190 €)	(220 €)	

Taulukko 5. Perintäkulut suoraan ulosottokelpoiset.

Perintäkulut 16.3.2013 alkaen			
Suoraan ulosottokelpoiset			
Pääoma	alle 100 € (alle 250 €)	100 €–1000 € (yli 250 €)	yli 1000 €
1. maksuvaatimus	14 € (12 €)	14 € (12 €)	14 €
2. maksuvaatimus	7 €	7 €	7 €
maksusuunnitelma	20 € (30 €)	20 € (30 €)	20 €
Kulut yht. enintään	51 € (59 €)	51 € (59 €)	51 €

8.15 Perintäkulujen arvonlisävero-osuus

Perintäkulut sisältävät arvonlisävero-osuuden silloin, kun sen suorittamista voidaan vaatia kuluttajalta. Markkinatuomioistuimen, nykyisin markkinaoikeuden, ratkaisun (MT 2001/005) mukaan perintäkuluista velkojalle aiheutuvaa arvonlisävero-osuutta ei saa periä kuluttajavelalliselta silloin, kun toimeksiantajana olevalla elinkeinonharjoittajalla on arvonlisäveron vähennysoikeus. Perintäkulujen arvonlisävero-osuus tulee tällöin laskuttaa toimeksiantajalta. Kun toimeksiantaja saa vähentää perintäkulujen arvonlisävero-osuuden verotuksessaan, voidaan katsoa, että tämä ei ole todellinen kulu vaan niin kutsuttu ”läpikulkuerä”. Käytännös-

sä siis perintäkulujen arvonlisävero-osuus jää veronsaajalta saamatta. (MT 2001/005; Lindström 2011, 234–235.)

Arvonlisävero voidaan periä velalliselta ainoastaan silloin, kun velkoja on kuluttajan asemassa, jolloin hänellä ei ole arvonlisäveron vähennysoikeutta. Yritysten katsotaan olevan kuluttajan asemassa, kun perittävä velka liittyy arvonlisäverotomaan toimintaan. Arvonlisäverotonta toimintaa ovat esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoito sekä rahoitus- ja vakuutustoiminta. (MT 2001/005; Lindström 2011, 234–235.)

Perintätoimintaa harjoittava on arvonlisäverolain (1993/1501) mukaan toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen. Perintäkulujen arvonlisäveroprosentti on tällä hetkellä 1.1.2013 alkaen 24 prosenttia (Verohallinto 2013). Arvonlisäverotuksellisen perustan perintätoiminnassa muodostaa toimeksisaajan ja toimeksiantajan välinen sopimus. Käytännössä perintätoimisto on tässä tilanteessa myyjä ja velkoja ostaja. Tällöin verovelvollisella perintäpalvelujen ostajalla on oikeus vähentää perimispalveluista aiheutuva arvonlisävero, jos perintäpalvelu on hankittu verollista toimintaa varten. Koska toimeksiantaja saa vähentää perintäkulujen arvonlisäverosuuden omassa verotuksessaan, eikä se ole velallisen korvattavaa osuutta, aiheuttaa tämä tilanteen, jossa arvonlisäveroa ei maksa käytännössä kukaan. (MT 2001/005; Lindström 2011, 234–235.)

8.16 Vakiokorvaus perintäkuluista 10 e § ja EU:n maksuviivästysdirektiivi

Perintälain 10 e § on uusi, ja se on lisätty perintälakiin vuonna 2013. Tämä pykälä on otettu osaksi perintälakia johtuen Euroopan unionin määräämästä maksuviivästysdirektiivin 6 artiklan 1 ja 2 kohtien (2011/7/EU) täytäntöönpanosta. Maksuviivästysdirektiivin tarkoituksena on vähentää tehokkaammin elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa tapahtuvia maksuviivästyksiä. Tarkemmat säännökset maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpanosta Suomessa löytyvät laista kaupallisten sopimusten maksuehdoista. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2013; L 18.1.2013/30.)

Perintälain 10 e §:n mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euron vakiokorvaus, jos maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskor-

koon. Tämä säännös vastaa EU:n määräämän direktiivin (2011/7/EU) 6 artiklan 1 kohtaa. Se, millä perusteella velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, määräytyy korkolain mukaan. Lain 10 e § koskee maksuja, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava toiselle elinkeinonharjoittajalle vastikkeena ostamastaan tavarasta tai palvelusta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; 2011/7/EU.)

Velkojan oikeus vakiokorvaukseen syntyy maksuviivästyksen perusteella. Se ei edellytä, että velkoja olisi lähettänyt velalliselle maksumuistutuksen tai ryhtynyt muihin toimiin saatavan perimiseksi. Tämä säännös vastaa EU:n määräämän direktiivin (2011/7/EU) 6 artiklan 2 kohtaa. Jos velkoja on ryhtynyt perintätoimiin, ja siitä on aiheutunut hänelle 10 §:n nojalla korvattavia perintäkuluja, on hänellä oikeus saada niistä korvaus siltä osalta, kun ne ylittävät 40 euron vakiokorvauksen. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; 2011/7/EU.)

Velkojalla on oikeus vakiokorvaukseen kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen, jos maksu on sovittu maksettavaksi useassa erässä. Lain 10 e § on pakottava velallisen hyväksi 2 §:n mukaisesti. Ei ole esimerkiksi mahdollista sopia, että vakiokorvauksen määrä olisi suurempi kuin 40 euroa tai että vakiokorvausta ei vähennettäisi 10 §:n nojalla korvattavista perintäkuluista. Kuitenkaan pakottavuussäännös ei estä ottamasta kahden elinkeinonharjoittajan väliseen sopimukseen ehtoa, jonka mukaan on korvattava viivästyssakkoa tai muuta maksuviivästyksen seuraamusta, jos sillä ei ole yhteyttä perintäkulujen korvausvelvollisuuteen. Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8–10 §:en mukaan sopimusehdot, jotka ovat kohtuuttomia velkojaa kohtaan, ovat kiellettyjä. Esimerkiksi sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta perintälain mukaisiin perintäkuluihin, on tehoton, ellei ehdon käyttämiseen ole erityistä syytä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; L 18.1.2013/30.)

8.17 Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus 10 f §

Lain 10 f § on uusi, ja siihen on vuoden 2013 perintälain uudistuksen yhteydessä osittain siirretty aiemmin voimassa olleen 10 §:n 3 momentin sisältö. Pykälän 1 momentti vastaa asiallisesti aiemmin voimassa ollutta 10 §:n 3 momenttia. Momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnästä velkojalle aiheutu-

vat kulut ovat myös suoraan ulosottokelpoisia. Säännöstä on kuitenkin muutettu siten, että toimeksisaajalla ei ole enää oikeutta hakea perintäkulujen ulosottoa omissa nimissään. Käytännössä velkojan on haettava saatavan pääoman lisäksi myös perintäkulujen ulosottoa toimeksisaajan puolesta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velkoja on perintälain mukaan vastuussa niin pääsaatavan kuin velalliselta vaadittavien perintäkulujenkin oikeellisuudesta. Jos velallinen katsoo aiheelliseksi kiistää perintäkulujen oikeellisuuden, hän voi tehdä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun perustevalituksen. Tästä mahdollisuudesta toimeksisaajan on ilmoitettava velalliselle maksuvaatimuksessa perintälain 5 a §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 10 §:n 2 momentti on uusi. Se koskee sellaisia suoraan ulosottokelpoisia saatavia, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Toisin kuin aikaisemmin, myös näiden saatavien perinnästä aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia 2 momentissa säädettyihin enimmäismääriin asti. Jos perintäkuluja on aiheutunut suurempi määrä, ne ovat ylittävältä osalta ulosottokelpoisia vain, jos niistä on ulosottoaaren 2 luvun 2 momentissa tarkoitettu ulosottoperuste. Ulosottoperusteita ovat esimerkiksi tuomioistuimien antamat tuomiot ja päätökset. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

2 momentin 1 kohdan mukaan muun suoraan ulosottokelpoisen saatavan kuin kuluttajasaatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä 40 euroa jokaista viivästynyttä maksuerää kohti. Momentin 1 kohta koskee tilanteita, joissa suoraan ulosottokelpoiset yrityssaatatavat koostuvat 10 e §:ssä tarkoitetuista maksuista. Tällaisia maksuja ovat esimerkiksi eräät vakuutusmaksut. Säännöksen soveltamiseen ei ole vaikutusta sillä, onko velkoja yksilöinyt kuluvaatimuksensa viittaamalla 10 §:n 1 momentin tosiasiallisiin kuluihin tai 10 e §:n vakiokorvaukseen. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

2 momentin 2 kohdan mukaan taas muun suoraan ulosottokelpoisen saatavan kuin 1 kohdassa tarkoitetun yrityssaatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat

suoraan ulosottokelpoisia siltä osin, kun niiden määrä ei ylitä 10 a §:n 1 momentin 3 ja 7 d) kohdissa ja 10 d §:n 3 momentissa määriteltyjä perintäkuluja enimmäismääriä. Momentin 2 kohtaa sovelletaan silloin, kun on kyseessä jokin muu kuin momentin 1 kohdassa tarkoitettu suoraan ulosottokelpoinen yrityssaatava. Tällainen saatava voi olla esimerkiksi kunnan jätemaksusaatava elinkeinonharjoittajalta. Tällöin aiheutuneet perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin, kun ne eivät ylitä suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintäkuluille säädettyjä enimmäismääriä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.18 Varojen kohdentaminen saatavan osille 11 a §

Lain 11 a § on myös kokonaan uusi. Se on lisätty perintälakiin vuonna 2013, ja siinä säädetään, missä järjestyksessä velallisen suorituksia kohdennetaan saatavan eri osille. Sitä sovelletaan sekä velkojan että toimeksisaajan perinnässä. Lisäksi se koskee vain kuluttajaperinnässä kertyvien varojen kohdentamista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että perinnässä kertyneet varat saa kohdentaa ensin korolle ja vasta sitten saatavan pääomalle. Säännös koskee saatavan ja sille kertyvän koron keskinäistä etusijajärjestystä. Lisäksi se koskee perintäkuluja ja niille kertyvän koron keskinäistä etusijajärjestystä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälän 2 momentin mukaan varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta sen jälkeen kun saatavan pääoma ja sen korko ovat tulleet maksetuksi. Edellä mainittua säännöstä sovelletaan vain kuluttajasaatavien perintään. Kuitenkin, mikäli saatava erääntyy useassa erässä, koskee kohdentamisjärjestys vain sitä saatavan osaa, joka on varojen kertymisaikana erääntynyt. Velallisen suorituksen saa siten kohdentaa perintäkuluille sen estämättä, että saatavan pääomasta on suorittamatta sellainen osuus, joka ei ole vielä erääntynyt. Toisaalta taas, mikäli esimerkiksi vakuutusnottajalta on jäänyt maksamatta jonkin aikaisemmin erääntyneen erän perintäkulut ja hän uuden vakuutuserän erääntyessä maksaa sen pääoman, hänen suorituksensa on kohdennettava uuden vakuutusmaksuerän eikä perintäkuluja suorituksiksi. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Kohdentamisjärjestys ei koske tilannetta, jossa on kyse esinevakuusoikeudesta. Tämä johtuu siitä, että esinevakuusoikeuden käyttäminen ei ole perintälaissa tarkoitettua perintää. Esinevakuusoikeuden käyttämistä ei katsota perintälaissa tarkoitetuksi perinnäksi, koska tällöin ei ole kyse vapaaehtoisen maksun vaatimisesta. Jos esimerkiksi vakiintuneen käytännön mukaan pantin myymisestä saatu kauppahinta käytetään ensisijaisesti myyntikustannusten kattamiseen ja vasta siten saatavan suoritukseksi, ei kohdentamisjärjestys estä vakiintuneen käytännön noudattamista. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 11 a §:ssä säädetystä kohdentamisjärjestyksestä saadaan kuitenkin poiketa velallisen hyväksi. Tämä ei estä velkojaa kohdentamasta velallisen suoritusta ensin pääomalle ja vasta sitten korolle. Kuitenkin sopimus tai muu järjestely, jolla poiketaan kohdentamisjärjestyksestä velallisen vahingoksi, on tehoton 2 §:n nojalla. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Säännös koskee vain velkasuhdetta velallisen ja velkojan välillä. Sillä ei ole vaikutusta siihen, milloin toimeksisaajalla on oikeus saada velkojalta palkkiota perintä toimeksiannon hoitamisesta. Tämä määräytyy toimeksisaajan ja velkojan välisen sopimuksen mukaisesti. Kohdentamisjärjestys on perintälain mukaan otettava käyttöön viimeistään 16.12.2013 jälkeen kertyviin varoihin. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 11 a § on otettu osaksi perintälakia, koska sen tarkoituksena on yhtenäistää suoritusten kohdentamisjärjestystä vapaaehtoisessa perinnässä ja ulosotossa. Sillä myös ulosottokaaren 6 luvun 4 §:n mukaan ulosottomiehen on kohdennettava varat ensin korolle, pääomalle ja vasta sitten kuluille. Tällä muutoksella vältetään ongelmat, jotka aiheutuvat erilaisesta kohdentamisjärjestyksestä esimerkiksi tilanteissa, joissa saatavaa on peritty sekä vapaaehtoisen että ulosotto perinnän kautta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Muutoksen tavoitteena on myös lisätä perintäkulujen näkyvyyttä ja turvata siten sitä, että velalliselta ei perintä kohtuuttomia kuluja. Aiemmin käytännössä on kohdennettu velallisen saatavaan tekemät suoritukset ensin pääasiassa perintäkuiluille, ja vasta sitten varsinaiselle saatavalle. Kohdentamisjärjestys on johtanut

siihen, että jos velallinen on tehnyt saatavaan osasuorituksia, on ne kohdennettu ensin perintäkuluille, joiden määrä on ollut velkojan määrittelemä. Tällöin velallisella ei ole ollut realistista mahdollisuutta valvoa, että hänen tekemiään osasuorituksia kohdennetaan vain asianmukaisille perintäkuluille. Myöskään tuomioistuimella ei velkomusasiaa käsitellessään ole aina ollut mahdollisuutta saada kokonaiskuvaa siitä, kuinka paljon perintäkuluja velalliselta on jo aikaisemmin veloitettu sen lisäksi, mitä kanteessa vaaditaan tuomittaviksi. Käytännössä tuomioistuimen on ollut mahdotonta arvioida, onko perintäkulujen vaatimisessa noudettu perintälaisissa määritellyjä kokonaiskuluvastuun enimmäismääriä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.19 Pakkokeinot 13 §

Kuluttajasuojaviranomaisten mahdollisuudet puuttua epäkohtiin perinnässä ovat olleet rajalliset. Ensimmäiseen perintälakiin otettiin osaksi tästä syystä oma pykälä markkinatuomioistuimen nykyisin markkinaoikeuden ja kuluttaja-asiamiehen oikeudesta määrätä kielto uhkasakolla tehostaen. (HE 199/1996; Pönkä ym. 2004, 67–68.)

Pakkokeinoista annetun 13 §:n mukaan elinkeinonharjoittajaa, joka kuluttajasaa-tavaa periessään rikkoo 4, 5 tai 6 §:n säännöksiä hyvästä perintätavasta, maksuvaatimuksen sisällöstä ja sen lähettämisestä, voidaan kieltää jatkamasta tällaista tai tällaiseen rinnastettavaa menettelyä tai kieltää uudistamasta sitä. Myös elinkeinonharjoittajaa, joka elinkeinotoiminnassa syntynyttä saatavaa periessään toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4 §:n säännöksiä hyvästä perintätavasta, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Jos siihen on erityistä syytä, kielto voidaan kohdistaa myös elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa. Näin voidaan toimia esimerkiksi silloin, jos on syytä uskoa, että yritykselle määrättyä kieltoa aiotaan kiertää perustamalla uusi yritys, joka jatkaa kiellettyä toimintaa. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513; Pönkä ym. 2004, 67–68.)

Kieltoa tehostetaan uhkasakolla, ellei se ole jostain syystä tarpeetonta. Uhkasakko voi olla tarpeeton esimerkiksi silloin, kun yritys on jo lopettanut kielletyn menet-

telyn. Mikäli elinkeinonharjoittaja ei noudata asetettua kieltoa, hänelle voidaan tuomita maksettavaksi uusi aiempaa suurempi uhkasakko. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Vuonna 2013 lain 13 §:n 1 momenttia on täydennetty viittauksilla uusiin 4 b, 4 c sekä 5 a §:ään. Momenttiin on myös lisätty viittaus velallisen tiedoksisaantioikeutta koskevaan 4 a §:ään, jotta laiminlyönteihin myös tämän pykälän osalta voitaisiin tehokkaasti tarvittaessa puuttua. 1 momentin mukaan elinkeinonharjoittajaa, joka kuluttajasaatavaa periessään rikkoo 4 §:n hyvän perintätavan, 4 a–c velallisen tiedoksisaantioikeuden, maksuvelvollisuuden kiistämisen ja velallisen perinnän keskeyttämispyyntöoikeuden, 5 maksuvaatimuksen, 5 a maksuvaatimuksen sisälön tai 6 §:n kuluttajasaatava tuomioistuimessa velkomisen taikka 11 a §:n 2 momentin varojen kohdentamisjärjestyksen säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista tai siihen rinnastettavaa menettelyä. Kieltoa tehostetaan uhkasakolla, ellei se ole erityisestä syystä tarpeetonta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 13 §:n 2 momenttiin on myös lisätty viittaus uuteen 4 b, 4 a §:ään ja uudistettuun 7 §:ään. Momentin mukaan elinkeinonharjoittajaa, joka elinkeinotoiminnassa syntyntä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta periessään rikkoo 4 hyvän perintätavan, 4 a velallisen tiedoksisaantioikeuden, 4 b maksuvelvollisuuden kiistämisen tai 7 §:n ratan käytön säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa tehostetaan uhkasakolla, ellei se ole erityisestä syystä tarpeetonta. Lain 13 §:n 3 momentti vastaa taas täsmällisesti aiemmin voimassa ollutta momenttia 3. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.20 Kiellon määrääminen 14 §

Ensimmäisen perintälain 14 §:ssä annetaan markkinaoikeudelle oikeus määrätä 13 §:ssä tarkoitettu kiello. Markkinaoikeus voi antaa kiellon myös väliaikaisena, koska käsittely voi joissakin tapauksissa kestää pitkään. Tällöin kiello on voimassa siihen asti, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Kiellon määräämisessä noudetaan samaa toimintatapaa, jota markkinaoikeudessa käytetään muidenkin sen toimivaltaan kuuluvien asioiden käsittelyssä. Pykälässä on tämän vuoksi viittaus

markkinaoikeudesta annettuun lakiin. Markkinaoikeudesta ja asian käsittelystä on siis pykälän mukaan voimassa edellä mainitun lisäksi, mitä markkinatuomioistuimessa annetussa laissa (41/1978) säädetään. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Kuluttajasaatavan perintämenettelyyn puututtaessa myös kuluttaja-asiamies voi määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai antaa kiellon väliaikaisena noudattaen, mitä Kuluttajavirastosta annetussa laissa (1056/1998), nykyisin Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa (661/2012), säädetään kuluttaja-asiamiehen antamasta kiellosta. Kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muutoin merkitykseltään huomattava. Kielto raukeaa, mikäli se, jota kielto koskee, ilmoittaa asetetussa määräajassa kuluttaja-asiamiehen toimistossa kirjallisesti tai suullisesti vastustavansa kiellon määräämistä. Väliaikaisen kiellon antamisen edellytyksenä on tarve lainvastaisen menettelyn estäminen kiireellisesti asian laajuuden tai markkinointitoimen nopean vaikutuksen vuoksi tai muun erityisen syyn vuoksi. Kuluttaja-asiamiehen on tällöin saatettava asia kolmen päivän kuluessa väliaikaisen kiellon antamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi sillä uhalla, että kielto raukeaa. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Kuluttaja-asiamiehen mahdollisuuksia puuttua hyvän perintätavan vastaisiin menettelyihin on haluttu tehostaa vuoden 2013 lakimuutoksella. Kuluttaja-asiamies voi jatkossa kieltää perintätoimintaa harjoittavaa tahoa jatkamasta hyvän perintätavan vastaista menettelyä kuluttajasaatavan perinnässä, mikäli asia ei ole lain soveltamisen kannalta tai merkitykseltään muuten huomattava. Lisäksi kuluttaja-asiamies voi asettaa kieltonsa tehosteeksi uhkasakon. Mikäli asia on kuitenkin merkitykseltään huomattava, kuluttaja-asiamiehen on haettava markkinaoikeudelta kiellon määräämistä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Kiellon määräämisestä annetun 14 §:n 1 momentin mukaan markkinaoikeus määrää edelleen 13 §:ssä tarkoitetun kiellon. Markkinaoikeus voi määrätä kiellon myös väliaikaisena. Tällöin kielto on voimassa, kunnes asia on ratkaistu lopullisesti. Pykälän 1 momentti on siis pysynyt muuttumattomana. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 14 §:n 2 momentin sisältöä on kuitenkin muutettu. Kuten jo ensimmäisessä kappaleessa todettiin, kuluttaja-asiamies voi määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiellon ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai merkitykseltään huomattava. 2 momentin mukaan kuluttaja-asiamiehen päätökseen ei saa enää hakea muutosta. Kuluttaja-asiamiehen asettama kiello ei myöskään enää raukea kuten aikaisemmin, elinkeinonharjoittajan ilmoittaessa vastustavansa kielloa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; L 30.11.2012/661.)

Toisin kuin mitä kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 10 §:n 2 momentissa säädetään, kuluttaja-asiamiehen asettama kiello ei siis perintälain mukaan enää automaattisesti raukea, kun se jota kiello koskee ilmoittaa vastustavansa kielloa. Jatkossa se, jota kiello koskee voi halutessaan saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Asia on asetettava markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä, kun elinkeinonharjoittaja on saanut tiedon kiellosta. Muutoin kuluttaja-asiamiehen päätös jää pysyväksi eikä siihen voi enää hakea muutosta. Markkinaoikeus edelleen kuitenkin tuomitsee kuluttaja-asiamiehen asettaman uhkasakon maksettavaksi. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; L 30.11.2012/661.)

Lain 14 §:n 3 momentin mukaan kuluttaja-asiamies voi nykyään määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiello myös väliaikaisena siten, mitä kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 10 §:n 3 ja 4 momenteissa säädetään. Kuluttaja-asiamies voi, toisin kuin aikaisemmin, määrätä myös uhkasakon kiello tehosteeksi. Uhkasakon tuomitsemisesta tässäkin tapauksessa päättää kuitenkin markkinaoikeus. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Kuluttaja-asiamies voi siis määrätä kiello väliaikaisena, jos kysymyksessä oleva menettely on asian laajuuden, menettelyn nopean vaikutuksen tai muun erityisen syyn vuoksi estettävä kiireellisesti. Kuluttaja-asiamiehen on saatettava kielloa koskeva määräyksensä tässä tapauksessa kolmen päivän kuluessa markkinaoikeuden käsiteltäväksi sillä uhalla, että kiello raukeaa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513; L 30.11.2012/661.)

Pykälän 4 momentti puolestaan vastaa aikaisemmin voimassa ollutta 2 momenttia. Sen mukaan markkinaoikeudesta ja asian käsittelystä tässä tuomioistuimessa sää-

detään erikseen. Sen asiallinen sisältö on siis pysynyt muuttumattomana. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

8.21 Korvausvastuu 15 §

Ensimmäisen perintälain 15 §:n mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalla on velvollisuus korvata vahinko, joka on aiheutunut tämän lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystä sille, johon perintä on kohdistettu. Perintätoimintaa voidaan pitää ammattimaisena silloin, kun toiminta ei ole satunnaista ja siihen liittyy tarkoitus hankkia tuloa tai taloudellista hyötyä. (HE 199/1996; L 22.4.1999/513.)

Tämän pykälän nojalla velallinen voi vaatia perintätoimintaa harjoittavalta korvausta hänelle aiheutuneesta taloudellisesta menetyksestä, joka on johtunut toiminnan harjoittajan lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystä. Korvattaviksi voivat tulla puutteellisen, epäselvän tai perusteettoman maksuvaatimuksen selvittämisestä velalliselle aiheutuneet kulut. Lisäksi velkomisoikeudenkäynnistä velalliselle aiheutuneet kulut voivat tulla perintätoimintaa harjoittavan korvattaviksi, jos hän on menetellyt 5 ja 6 §:ssä maksuvaatimuksen sisällöstä ja sen lähettämisestä säädetyn vastaisesti. (HE 199/1996.)

Lain 15 §:n asiallista sisältöä on muutettu vuonna 2013. Vahingonkorvausta koskevaa säännöstä on haluttu tehostaa. Laki muutoksen johdosta korvausvastuu on nykyään sekä velkojalla että toimeksisaajalla. Tällä muutoksella on voitu estää se, ettei perintätoiminnan ulkoistaminen heikentäisi velallisen korvaussuojaa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velkojan korvausvastuusta säädetään pykälän 1 momentissa. Sen mukaan velkoja on vastuussa velalliselle sekä omasta että myös toimeksisaajan virheellisestä menettelystä aiheutuneesta vahingosta. Velallinen voi siis vaatia velkojalta korvausta velkojan käyttämän perintätoimiston hänelle aiheuttamasta vahingosta. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Pykälän 2 momentin mukaan velallisella on taas myös oikeus vaatia korvausta vahingosta, joka on aiheutunut toimeksisaajan virheellisestä menettelystä suoraan

toimeksisaajalta. Vahinkoa kärsinyt velallinen voi siis valita, vaatiiko hän vahingonkorvausta toimeksisaajan virheellisestä menettelystä aiheutuneesta vahingosta velkojalta vai toimeksisaajalta vai kummaltakin yhteisvastuullisesti. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velkojan takautumisoikeudesta tilanteessa, jossa velkoja on joutunut korvaamaan velalliselle toimeksisaajan virheellisestä menettelystä aiheutuneen vahingon, säädetään pykälän 3 momentissa. Momentin mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselle maksamansa korvaus takaisin toimeksisaajalta. Tästä momentista voidaan kuitenkin poiketa velkojan ja toimeksisaajan välisellä sopimuksella. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Lain 15 §:n nojalla tulee tavallisesti korvattaviksi esimerkiksi velalliselle aiheutuneet selvittelykulut. Selvittelykuluiksi katsotaan puhelimen käytöstä ja tositteiden hankkimisesta aiheutuneet kulut. Pykälän nojalla on myös korvattava taloudellinen vahinko. Taloudellista vahinkoa on voinut aiheutua esimerkiksi, jos perinnässä on lainvastaisesti käytetty trattaa. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Seuraavassa luvussa käsitellään vuoden 2013 perintälain muutoksen voimaantuloa.

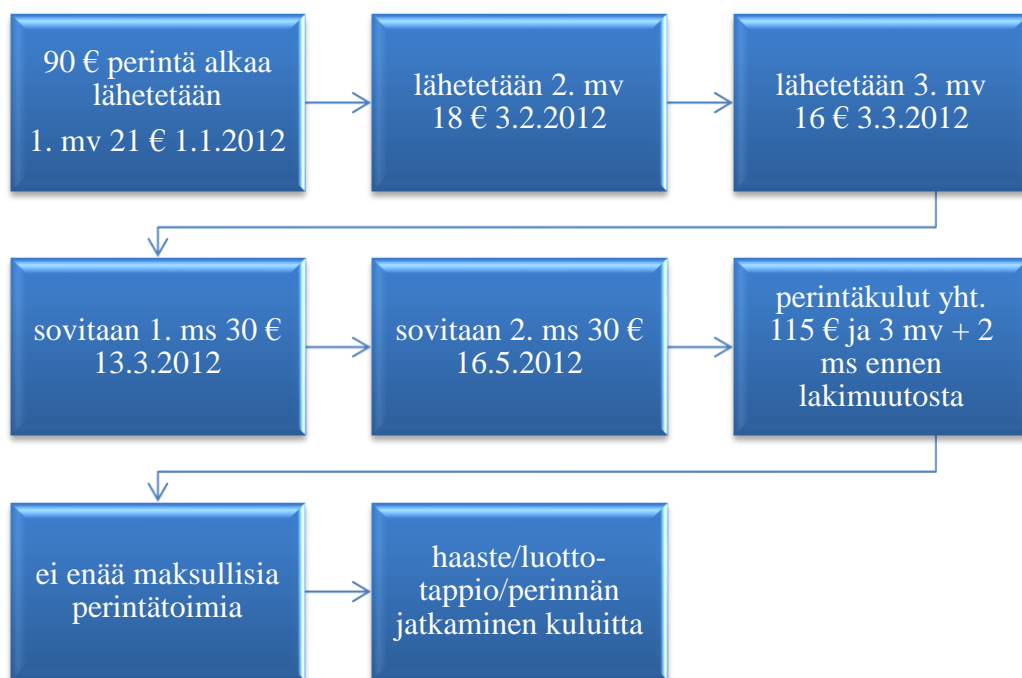
9 VUODEN 2013 PERINTÄLAIN MUUTOSTEN VOIMAANTULO

Viimeisin perintälain muutos on tullut voimaan 16.3.2013. Kuten aikaisemmin on mainittu, tällöin suurin osa muutoksista otettiin sovellettaviksi käytännössä. Lähtökohtana onkin ollut, että lakia sovellettaisiin perinnässä jo heti sen voimaantulon jälkeen. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Velallinen on voinut esimerkiksi tehdä 4 c §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen perinnan keskeyttämispyynnön jo heti uuden lain voimaan tultua. Myös esimerkiksi sekä 5 että 5 a §:ssä määritellyt säännökset maksuvaatimuksen sisällöstä ja muodosta on määrätty sovellettaviksi heti kun uusi laki on astunut voimaan. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Uuden lain 10 a §:n perintäkulujen enimmäismääriä sovelletaan kuitenkin vasta perintätoimiin, joita tehdään lain voimaan tulon jälkeen. Vastaavalla tavalla uuden lain 10 c §:ää maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismääristä ja seuraavan 10 d §:ää kokonaiskuluvastuusta sovelletaan perintätoimiin, jotka suoritetaan lain voimaan tulon jälkeen. Mikäli perintä on jo aloitettu ennen lakimuutoksen voimaan tuloa, sovelletaan lisäksi aiemmin voimassa ollutta 10 c §:ää. Tämä tarkoittaa sitä, että ennen lakimuutosta perinnässä jo olleissa saatavissa perintäkulut saavat nousta vanhan lain mukaisesti yhteensä enintään 190 tai 220 euroon pääoman mukaisesti. Toimenpidekohtaisia maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismääriä ei saa kuitenkaan ylittää uuden lain aikana suoritettavassa perinnässä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Seuraavien kuvioiden 1 ja 2 tarkoituksena on havainnollistaa tilannetta perintäprosessin kulusta. Kuviossa 1 esitetään tilanne, jossa saatavan perintä on aloitettu ja se suoritetaan ennen perintälain muutosta. Kuviossa 2 taas on esimerkki tilanteesta, jossa perintä on aloitettu ennen lakimuutosta, mutta sitä jatketaan vielä lakimuutoksen jälkeen.

Kuvio 1. Laskelma esimerkki 1.

Kuvio 2. Laskelma esimerkki 2.

Uusia 10 e §:ää vakiokorvauksesta ja 10 f §:n 2 momenttia perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta sovelletaan myös vasta sellaisiin saataviin, jotka erääntyvät lakimuutoksen voimaantulon jälkeen. Uuden lain 11 a §:ää varojen kohdentamisesta saatavan osille sovelletaan sellaisiin varoihin, jotka kertyvät perinnänsä jälkeen, kun lain voimaantulosta on kulunut 9 kuukautta eli 16.12.2013. Lisäksi uutta 15 §:ää korvausvastuusta sovelletaan vasta sellaisiin vahinkoihin, jotka aiheutuvat lakimuutoksen voimaantulon jälkeen tapahtuneista virheistä tai laiminlyönneistä. (HE 57/2012; L 22.4.1999/513.)

Seuraavaksi selvitetään perintälain muutosten vaikutuksia vapaaehtoiseen perintään.

10 LAKIMUUTOKSEN VAIKUTUKSET VAPAAEHTOISEEN PERINTÄÄN

Lakimuutoksen vaikutukset vapaaehtoiseen perintään ovat merkittäviä. Muutoksilla on hyvin keskeinen vaikutus niin perintäyhtiöiden toimintaan kuin velallisen asemaan. Lakimuutoksella on haluttu pääasiassa rajoittaa vapaaehtoisesta perinnästä velalliselle aiheutuvia kustannuksia sekä parantaa velallisen asemaa perinnässä.

Oikeusministeriö asetti 28.3.2011 työryhmän valmistelemaan EU:n maksuviivätsydirektiivin täytäntöönpanoa ja samalla perintälain uudistamista. Tavoitteena on ollut täsmentää hyvän perintätavan sisältöä, menettelyä perinnässä ja rajoittaa velalliselle perinnästä aiheutuvia kustannuksia siten, että ne vastaavat tosiasiasa velkojalle perinnästä aiheutuvia kustannuksia. Erityistä huomiota on osoitettu euromääräisesti pienten velkojen perintään. Työryhmän mietinnössä on katsottu, että nykyinen menettely on liian kallis velallisen kannalta. (OM M 54/2011.)

Uusien perintälainsäädännösten mukaan velalliselle saa lähettää vapaaehtoisen perinnän aikana enimmillään 2 maksuvaatimusta sekä tehdä 2 maksusuunnitelmaa, mikäli saatavan pääoma on yli 100 euroa. Aikaisemmin maksuvaatimusten lähettämiseksi tai maksusuunnitelmien laatimiseksi ei ole ollut enimmäismäärää, mutta suosituksena on ollut kuitenkin 2 kappaletta. Koska velalliselle saa nyt lähettää vain 2 maksullista maksuvaatimusta, johtaa tilanne siihen, että oikeudelliseen perintään siirrytään jo mahdollisesti 50 päivän kuluttua alkuperäisen laskun eräpäivästä (Karttunen 2012). Aikaisemmin oikeudelliseen perintään on siirrytty 100–120 päivän kuluttua (Karttunen 2012). Tämä tarkoittaa myös sitä, että velallisella on vähemmän mahdollisuuksia sopia saatavan maksusta vapaaehtoisesti.

Vaikka perintätoimistoilla on oikeus jatkaa perintää vielä 2 maksuvaatimuksen ja maksusuunnitelman jälkeen kuluitta, ei tämä käytännössä ole kannattavaa vaan usein saatavan perintää jatketaan oikeusteitse. Tämä taas aiheuttaa sen, että velallinen saa nopeammin maksuhäiriömerkinnän, ja maksettavaksi tulevat myös oikeudenkäyntikulut. Mikäli velallinen ei saa maksetuksi koko tuomiossa tuomittua

rahamäärää kerralla, siirtyy asia ulosoton perittäväksi, ja velallisen maksettavaksi tulevat lisäksi ulosotto-perinnästä aiheutuvat kulut. Nämä kulut voivat nousta aikaisemmin velalliselle vapaaehtoisesta perinnästä aiheutuneita kuluja suuremmiksi.

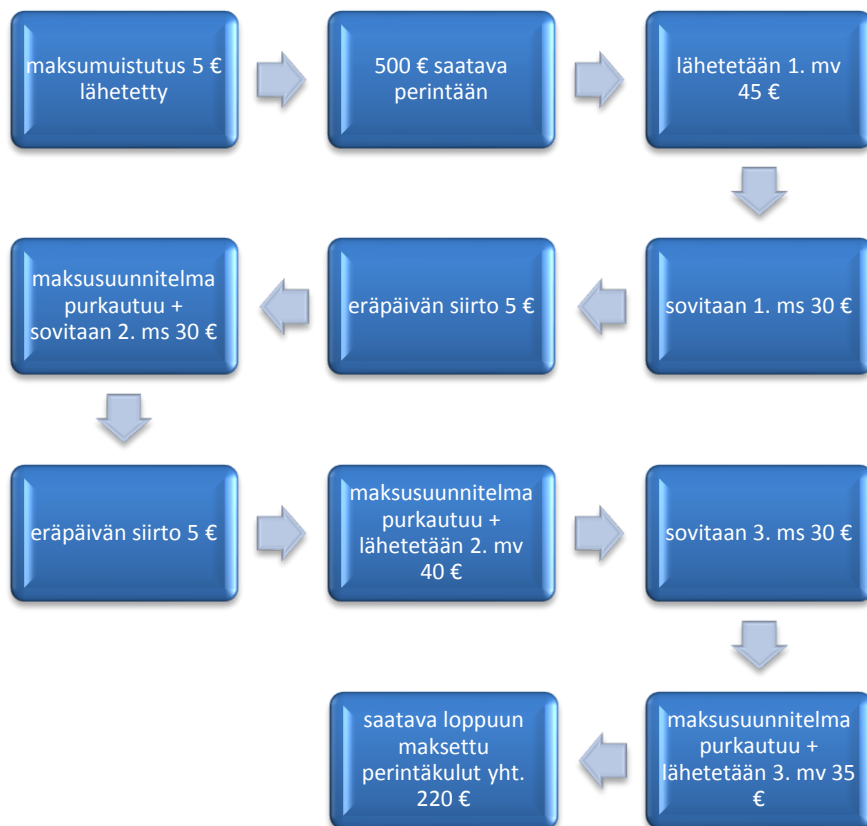
Vaikka velallinen haluaisi maksaa saatavan vapaaehtoisesti, ei se käytännössä ole aina mahdollista, koska vapaaehtoinen perintäprosessi on nyt jopa puolet nopeampi kuin aikaisemmin. Käytännössä kuitenkin vapaaehtoisesta perinnästä velalliselle aiheutuvat kulut ovat nyt aikaisempaa pienemmät. Tilanne saattaa kuitenkin valitettavan usein johtaa siihen, että perintäprosessi kokonaisuudessaan ei tule velalliselle edullisemmaksi, koska kulut kasvavat oikeudellisen perinnän haastekulujen ja oikeudenkäyntimaksujen sekä ulosottomaksujen kautta.

Toisaalta saattaa olla myös tilanteita, joissa velallisella on sellainen elämäntilanne, ettei hän pysty sopimaan maksusta vapaaehtoisesta perinnän kautta. Tällöin edullisinta on hakea heti tuomio ja siirtää asia ulosoton perittäväksi. Tässä tilanteessa velallisen kannattaa käyttää oikeuttaan pyytää vapaaehtoisesta perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.

Muutos maksullisten maksuvaatimusten lähettämisessä ja maksusuunnitelmien enimmäismäärissä tulee siis oletettavasti lisäämään haasteiden sekä maksuhäiriömerkintöjen määrää merkittävästi velkomusasioissa. Myös perintälakiin lisätty velallisen oikeus pyytää perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään, saattaa lisätä sekä haasteiden että maksuhäiriömerkintöjen määrää. Käräjäoikeudet tulevat todennäköisesti ruuhkautumaan lisääntyvien haastehakemuksien vuoksi. Tästä johtuen vapaaehtoisten velkasovintojen määrä taas tulee vähenemään.

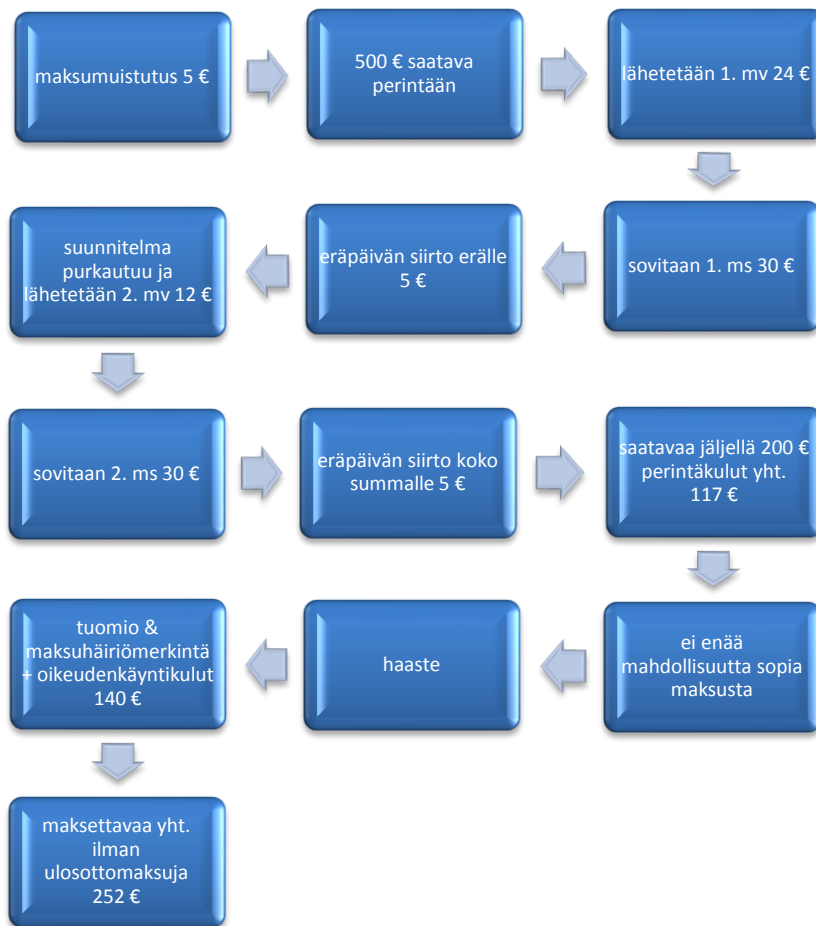
Se, että yksittäisistä perintätoimenpiteistä aiheutuvia enimmäiskuluja sekä velallisen kokonaiskuluvastuuta perintäkuluista on pienennetty, aiheuttaa sen, ettei velallisella ole enää yhtä paljon mahdollisuuksia sopia velan maksusta vapaaehtoisesti. Myöskään perintätoimistoilla ei näin ollen ole enää mahdollisuutta joustaa maksun sopimisessa yhtä paljon, koska maksullisia toimenpiteitä on rajoitettu. Uudessa perintälaiassa asetettujen kulukattojen enimmäismäärät saavutetaan käy-

tännössä suhteellisen nopeasti. Seuraavien esimerkkien tarkoituksena on havainnollistaa tilannetta.

Kuvio 3. Perintäprosessi esimerkkilaskelma 1.

500 euron saatava ollut perinnässä ennen lakimuutosta. Velalliselle lähetetään 3 maksuvaatimusta ja tehdään 3 maksusuunnitelmaa. Eräpäivää siirretään 2 kertaa maksusuunnitelmien aikana. Maksusuunnitelmat purkautuvat. Perintätoimenpiteistä yhteensä aiheutuva summa saa olla enintään 220 euroa.

Kuvio 4. Perintäprosessi esimerkkilaskelma 2.

500 euron saatava siirtyy perintään lakimuutoksen jälkeen. Lähetetään 2 maksuvaatimusta ja sovitaan 2 maksusuunnitelmaa. Maksusuunnitelmien aikana eräpäivää siirretään 2 kertaa. Maksusuunnitelmat purkautuvat ja eräpäivää siirretään koko summalle. Perintätoimenpiteistä yhteensä aiheutuva summa saa olla 120 euroa enintään.

Esimerkkien tarkoituksena on havainnollistaa tilannetta siitä näkökulmasta, että suurin osa arviolta 90 % saatavista on yleensä tullut maksetuiksi vapaaehtoisen perinnän aikana. Todellisuudessa vain muutama prosentti saatavista on päätynyt oikeudelliseen perintään. Suorituksen saamiseksi ei useinkaan riitä 2 maksuvaatimusta, vaan kuten Suomen Perimistöimistöjen liiton puheenjohtaja Jyrki Lind-

ström on tuonut julki, vasta 3. maksuvaatimus useimmiten ja todennäköisemmin saattaa saatavan loppuun maksetuksi. Aikaisemmin oikeudelliseen perintään on siirrytty 3. tai 4. maksuvaatimuksen jälkeen. Perintälain muutos aiheuttaa sen, että oikeudelliseen perintään siirrytään jo 2 maksuvaatimuksen jälkeen. Tästä aiheutuu velalliselle maksuhäiriömerkintä ja kulut voivat jopa kasvaa suuremmiksi, kuin ne olisivat todellisuudessa kasvaneet, jos saatava olisi maksettu vapaaehtoisen perinnän aikana.

Perintälakiin lisätty säännös maksuvelvollisuuden kiistämisestä taas saattaa lisätä reklamaatioiden määrää perintätoimistoissa. Pykälän mukaan vapaaehtoista perintää ei saa jatkaa, mikäli velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa. Koska säännöksen mukaan velallisen kiistämisen perusteille ei voida myöskään asettaa kovin korkeita vaatimuksia, saattaa tämä kasvattaa reklamaatioiden lisäksi myös haastehakemusten määrää. Kun velallinen kiistää saatavan olemassaolon, voi saatavan perintää jatkaa ainoastaan oikeusteitse. Myös maksuvelvollisuuden kiistämisen ja oikeuden pyytää perinnän keskeyttämistä merkitykset saattavat aiheuttaa velallisten keskuudessa hämmennystä ja väärinymmärryksiä.

Perintälain muutoksen myötä maksuvaatimuksissa on ilmoitettava jatkossa myös alkuperäisen velkojan nimi. Lisäksi siinä on ilmoitettava velallisen mahdollisuudesta hakea maksulykkäystä sekä oikeudesta pyytää perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Myös suoraan ulosmittauskelpoisten saatavien osalta on ilmoitettava, että ne voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota ja päätöstä. Lisäksi on ilmoitettava ohjeistus perustevalituksen tekemisestä. Nämä uuteen perintälakiin otetut säännökset ovat aiheuttaneet käytännön muutoksia perintätoimistojen kirjeteksteissä. Lakimuutoksen johdosta perintätoimistoissa on laadittu uudet kirjepohjat perintälain vaatimuksia vastaaviksi.

Perintälakiin otettu uusi varojen kohdentamisjärjestys on aiheuttanut perintätoimistoissa puolestaan järjestelmällisiä muutoksia. Tavallisesti perinnässä kertyneet osasuoritukset on ensin kohdennettu perintäkuluille ja tämän jälkeen varsinaiselle pääomalle. Kuluvan vuoden joulukuun 16. päivänä voimaan tulevan kohdentamisjärjestyksen mukaan velallisen tekemät osasuoritukset on kohdennettava ensin

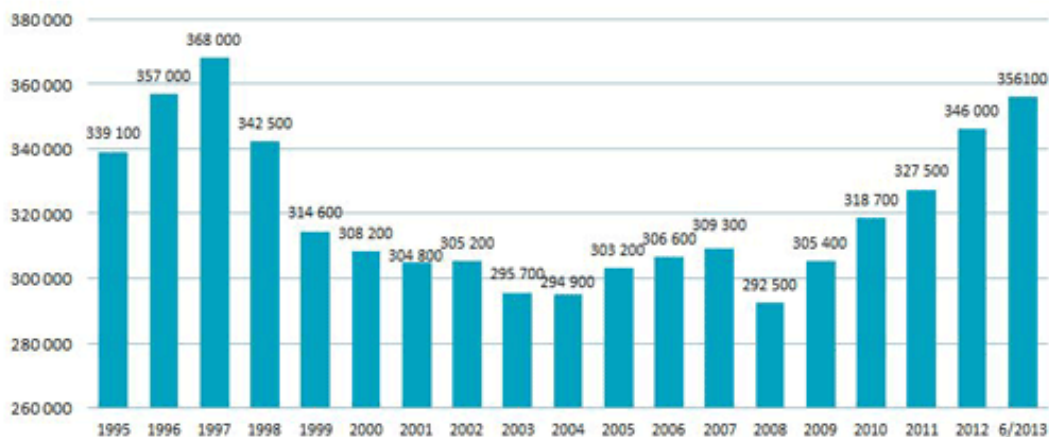
korolle, pääomalle ja sitten vasta perintäkuluille ja niiden korolle. Kohdentamisjärjestys on varmasti aiheuttanut muutoksia myös perintätoimistojen ja toimeksiantajien välisissä sopimuksissa. Nykyään muun muassa perintäkulut voidaan esimerkiksi joko laskuttaa tai kuitata tilityksen yhteydessä toimeksiantajalta. Perintäkulujen määrä on muuttunut käytännössä näkyvämmäksi sekä velalliselle että toimeksiantajalle.

Myös se, että perintätoimistot eivät saa enää hakea perintäkulujen ulosottoa omista nimissään, on aiheuttanut muutoksia perintätoimistojen toimintatavoissa. Nykyään perintäkulut käytännössä mahdollisesti esimerkiksi laskutetaan tai kuitataan toimeksiantajalta. Jatkossa toimeksiantaja toimii hakijana ulosotossa, ja hakee myös perintäkulujen osalta ulosottoa omista nimissään. Perintäkulujen määrän tulee koostua toimeksiantajan todellisesti toimeksisaajalle maksamasta korvauksesta, joka on aiheutunut perintäpalveluiden käyttämisestä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että perintälain muutos on aiheuttanut perintätoimistoille merkittäviä järjestelmällisiä muutoksia. Muutokset ovat oletettavasti aiheuttaneet myös merkittäviä kustannuksia perintätoimistoille. Perintäkulut ovat muuttuneet. Velallisille on tullut oikeus pyytää perinnän keskeyttämistä, ja maksuvelvollisuuden kiistäminen otettu osaksi perintälakia. Kohdentamisjärjestys on erilainen, ja maksuvaatimusten sisältö on muuttunut.

Lisäksi muutos on aiheuttanut perintäprosessin nopeutumisen ja vapaaehtoisten sopimusten vähenemisen. Oikeudelliseen perintään siirrytään useimmin ja haasteiden sekä maksuhäiriömerkintöjen määrä tulee kasvamaan. Seuraavat kuvat 5 ja 6 havainnollistavat maksuhäiriömerkintöjen ja uusien velkomustuomioiden lisääntymistä.

MAKSUHÄIRIÖISET HENKILÖT 1995-2013

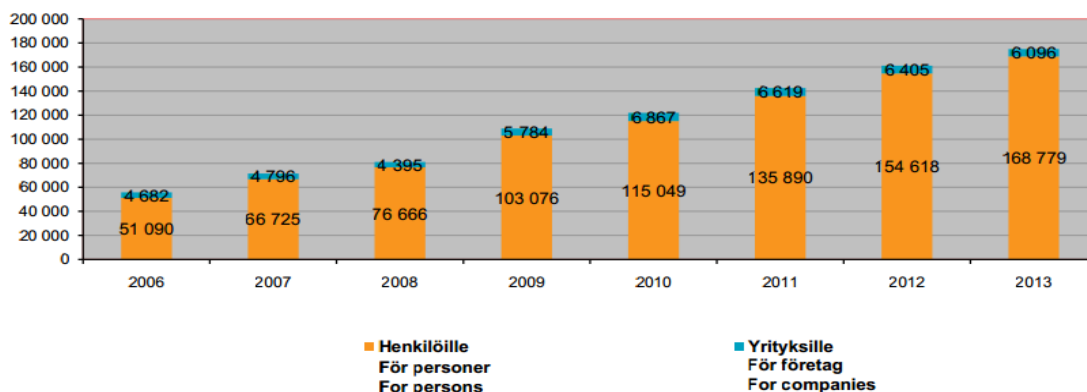

Kuvio 5. Maksuhäiriöiset henkilöt 1995–2013. (Suomen Asiakastieto 2013)

Asiakastiedon tutkimuksen mukaan kuluttajien maksuhäiriömerkintöjen määrä on kasvanut vuodessa 17 000 henkilöllä. Maksuhäiriömerkintöjä on ollut kesäkuussa 2013 jo 356 100 henkilöllä. Tämä merkitsee sitä, että maksuhäiriöiden määrä on kasvanut lähes viidellä prosentilla. (Suomen Asiakastieto 2013.)

Uudet velkomustuomiot tammi-kesäkuussa 2006-2012 New judgments by default January - June 2006-2012

01.01-30.06/2006-2013

Kuvio 6. Uudet velkomustuomiot 2006–2012. (Suomen Asiakastieto 1–6/2013)

Asiakastiedon mukaan uusien velkomustuomioiden määrä on 14 161 tuomiota enemmän viime vuoteen verrattuna. Viime vuonna uusien velkomustuomioiden määrä on ollut tammikuun ja kesäkuun välisenä aikana 154 648 tuomiota. Tämän vuoden tammikuun ja kesäkuun välisenä ajanjaksona uusia velkomustuomioita annettiin yhteensä 168 779 kappaletta. Uusien velkomustuomioiden määrä on siis kasvanut noin 9 prosenttia. (Suomen Asiakastieto 1–6/2013.)

Myös tuoreen Suomen Asiakastiedon tiedotteen mukaan maksuhäiriömerkintöjen määrä on jatkanut kasvuaan. Syyskuussa 2013 maksuhäiriömerkintöjä on ollut jo 360 000 henkilöllä. Tämän 29.10.2013 julkaistun tiedotteen mukaan vuoden 1997 maksuhäiriöiden ennätysmäärä 368 000 tullaan ylittämään vuoden 2014 ensimmäisen puoliskon aikana, mikäli maksuhäiriömerkintöjen määrä jatkaa kasvuaan samalla vauhdilla. Tiedotteessa esitetyt luvut perustuvat Asiakastiedon teettämiin tilastoihin. (Suomen Asiakastieto 2013.)

Lisäksi OK Perintä Oy:n toimitusjohtaja Juhani Ollila sekä Intrum Justitia Oy:n johtaja Juha Iskala ovat havainneet toiminnassaan sen, että yhä useampi saatava päättyy oikeudelliseen perintään. Heidän mukaansa ilmiö johtuu perintälain muutoksen aiheuttamasta perintäprosessin nopeutumisesta. Perinnän onnistumisprosentti on Ollilan mukaan lähes samaa luokkaa kuin aikaisemminkin, mutta yhä useampi saatava siirtyy kuitenkin oikeudelliseen perintään ennen kuin velallinen todellisuudessa maksaa saatavan. (Sivula 2013; Talouselämä 2013.)

Ei voida kuitenkaan olettaa, että maksuhäiriömerkintöjen ja uusien velkomustuomioiden lisääntyminen johtuisi ainoastaan perintälain muutoksesta. Syitä niiden lisääntymiseen ovat varmasti perintälain muutoksen lisäksi myös ylivelkaantuminen, maksuvaikeudet ja työttömyys, jotka ovat heikentäneet kuluttajien maksukykyä. Voidaan kuitenkin odottaa, että nämä luvut tulevat vielä kasvamaan merkittävästikin.

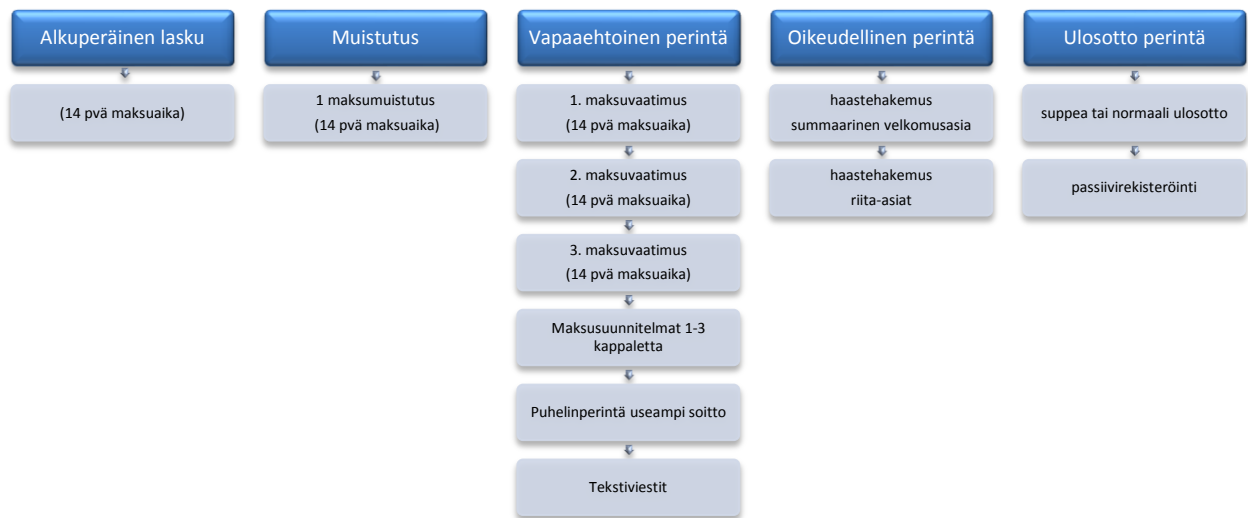
Perintälain muutosten muita mahdollisia vaikutuksia käsitellään luvussa 12. Seuraavaksi havainnollistetaan perintäprosessia ennen lakimuutosta ja lakimuutoksen jälkeen.

11 PERINTÄPROSESSI ENNEN JA NYT

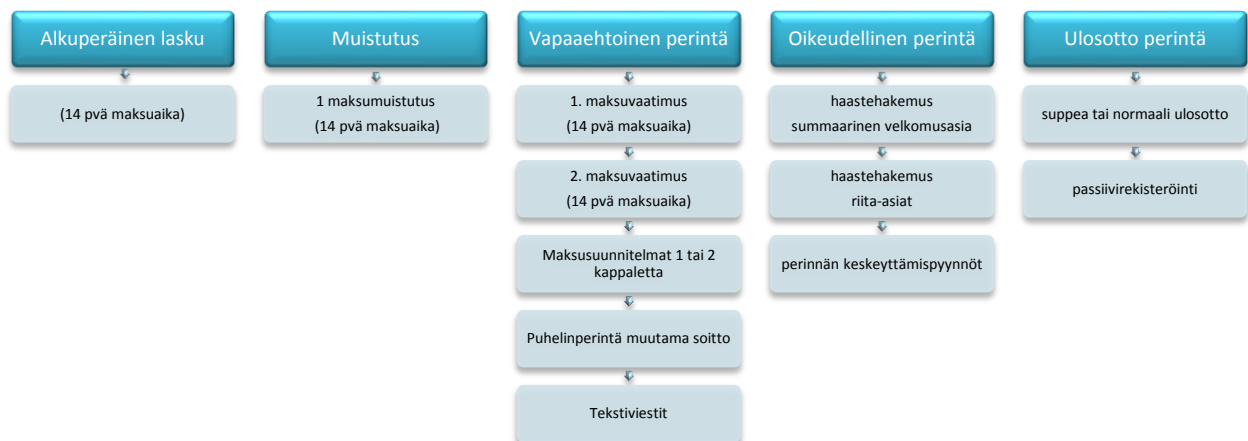
Perintälain muutoksella on ja tulee olemaan vaikutuksia perintäprosessin kulkuun. Kuten luvussa 10 on jo kerrottu, aikaisemmin vapaaehtoisen perinnän aikana lähetettävälle maksuvaatimuksille tai maksusuunnitelmille ei ole ollut lain määrittelemää enimmäismäärää. Uudessa perintälaisissa maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien määriä on rajoitettu.

Uusi perintälaki supistaa maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärät kahteen. Tämä johtaa käytännössä siihen, että saatavat siirtyvät nopeammin oikeudelliseen perintään. Ennen vapaaehtoisen perinnän aikana velalliselle on lähetetty useimmiten 3 maksuvaatimusta ja maksusuunnitelmia tehty keskimäärin 2. Nykyään maksuvaatimuksia lähetetään 2 kappaletta ja maksusuunnitelma voidaan tehdä joko 1 tai 2 kappaletta saatavan pääomasta riippuen. Maksusuunnitelmia saa jatkossa tehdä vain yhden. Mikäli saatavan pääoma on kuitenkin yli 100 euroa, voi velallisen kanssa harkinnan mukaan tehdä vielä toisen maksusuunnitelman. Lisäksi se, että myös vapaaehtoisen perinnän kokonaiskuluja on laskettu aiheuttaa sen, että perintätoimistoilla ei ole enää mahdollisuuksia joustaa maksuisa yhtä paljon kuin ennen.

Seuraavien kuvioiden 7 ja 8 tarkoituksena on havainnollistaa perintäprosessin kulkua. Kuvioista 7 nähdään aikaisemmin voimassa ollut perintäprosessi. Kuvio 8 taas kuvastaa tällä hetkellä voimassa olevaa perintäprosessia.

Kuvio 7. Perintäprosessi ennen.

Kuvio 8. Perintäprosessi nyt.

12 MUUT LAKIMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Lakimuutoksella on muitakin oleellisia vaikutuksia. Niidenkin käsittely lienee perusteltua tässä tutkimuksessa. Perintälain muutoksella nimittäin on ja tulee olemaan vaikutuksia myös talouteen, viranomaisten toimintaan sekä yhteiskuntaan. Tässä luvussa käsitellään lakimuutoksen vaikutuksia kotitalouksien asemaan, velallisen asemassa oleviin yrityksiin sekä velkojan asemassa oleviin yrityksiin, yritysten väliseen kilpailuun ja kansantalouteen. Lisäksi luvussa kerrotaan lakimuutoksen vaikutuksista käräjäoikeuksien, ulosottoviranomaisten, kuluttajaviraston ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimintaan. Myös muita yhteiskunnallisia vaikutuksia pohditaan tässä luvussa.

12.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Perintälain uudistuksella on kotitalouksien asemaa parantavia vaikutuksia. Perintäkulujen enimmäismäärien rajoittaminen on turvannut sen, että perintäkulujen määrä kuluttajasaatavissa ei enää nouse kohtuuttoman suureksi saatavan pääomaan suhteutettuna. Vapaaehtoisen perinnän perintäkulujen vähentämisellä on positiivinen vaikutus maksuvaikeuksista kärsiviin kuluttajiin. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Toisaalta, kuten luvussa 10 on todettu, perintäkulujen enimmäismäärien rajoittaminen voi kuitenkin johtaa myös siihen, että saatavat siirtyvät oikeudelliseen perintään nopeammin. Tämä tarkoittaa sitä, että aikaisempaa useammalle velalliselle aiheutuu tästä maksuhäiriömerkintä sekä oikeudellisen perinnän kustannukset.

Hallituksen esityksen (57/2012) mukaan muutosta velkojien menettelytavoissa ei kuitenkaan pidetä todennäköisenä, koska velkojalle on olennaisempaa se, kuinka tuloksellista perintä on. (HE 57/2012.) Kuitenkin tässä pitää ottaa huomioon myös se, että koska maksullisia perintätoimenpiteitä saa tehdä rajallisen määrän, tullaan saatavat siirtämään oikeudelliseen joka tapauksessa nopeammin. Lisäksi yhä useampi velkoja käyttää perintätoimiston palveluja, joten oletettavasti tällöin perinnässä suoritetaan pääasiassa vain toimenpiteet, joista saa lain mukaan veloittaa kulun. Tämän jälkeen asia siirretään tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Perintälakiin lisätyllä pykälällä velallisen oikeudesta pyytää perinnän keskeyttämistä ja siirtämistä oikeudelliseen perintään on myös erityistä hyötyä velallisille, joiden taloudellinen tilanne on todella heikko. Velallisten, joilla on ulosotossa useampia saatavia perittävänä, etuna on käyttää tätä oikeutta hyväkseen. Näin velallinen voi välttyä vapaaehtoisesta perinnästä aiheutuvasta kuluvastuusta. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

12.2 Vaikutukset velallisen asemassa oleviin yrityksiin sekä velkojan asemassa oleviin yrityksiin ja perintätoimistoihin

Uusi EU:n maksuviivästysdirektiiviin perustuva säännös velkojan oikeudesta 40 euron vakiokorvaukseen kannustaa yrityksiä kehittämään taloushallintoaan niin, että laskut tulevat maksetuksi viimeistään eräpäivänä. Mikäli yrityksen onnistuvat kehittämään toimintaansa näin, ei säännös aiheuta niille lisäkustannuksia. Säännös voi toisaalta myös pahentaa tilapäisistä rahoitusongelmista kärsivän yrityksen taloudellista tilannetta. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

Ei liene kohtuullista vaatia 40 euron vakiokorvausta esimerkiksi alle 40 euron pääomasta. Oikeus vakiokorvaukseen on kuitenkin lain mukaan velkojalla, kun hän on oikeutettu saamaan viivästyskorkoa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että päivänkin myöhästyneestä laskusta saa vaatia edellä mainitun vakiokorvauksen.

Maksuviivästysdirektiivin odotetaan vähentävän turhia maksuviivästyksiä. Tällä katsotaan olevan positiivinen vaikutus velkojan asemaan, koska hänellä on jatkossa paremmat mahdollisuudet saada saatavastaan suoritus eräpäivänä. Vakiokorvauksen käyttöönotto kuitenkin aiheuttaa järjestelmämuutoksien vuoksi myös kustannuksia velkojille. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

Hallituksen esityksen (57/2012) mukaan perintälain muutosten vaikutuksia velkojiin ja perintäalan yrityksiin on taas vaikea arvioida, koska vaikutukset ovat riippuvaisia myös siitä, miten perintätoimistot jatkossa palvelunsa hinnoittelevat. Uusi kohdentamistapa aiheuttaa kuitenkin kustannuksia niin perintätoimistoille kuin viranomaisillekin. Kustannukset aiheutuvat järjestelmiin tehtävistä muutoksista. Myös säännös, jonka mukaan maksuvaatimuksessa on jatkossa ilmoitettava velko-

jan alkuperäinen nimi, aiheuttaa lisäkustannuksia sekä velkojille että perintätoimistoille. Uusi kohdentamistapa aiheuttaa lisäksi muutoksia velkojan kirjanpidossa. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Kuten aikaisemmin luvussa 10 on mainittu, perintälain muutoksella on merkittäviä vaikutuksia perintätoimistoihin, niin kustannuksellisia kuin kannattavuudellisiakin.

12.3 Vaikutukset yritysten väliseen kilpailuun ja kansantalouteen

Markkinoiden toimivuuden voidaan odottaa paranevan hyvän perintätavan täsmentämisen ja perintäkulujen rajoittamisen ansiosta. Täsmällisemmällä sääntelyllä sekä tehokkaammalla valvonnalla voidaan ehkäistä epäasianmukaisesti toimivien yritysten mahdollisesti saamaa kilpailuetua. Näin kilpailua markkinoilla kehitetään oikeudenmukaisemmaksi. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Perinnän harjoittajien, joiden tarkoituksena on ollut hyötyä kohtuuttoman suurien perintäkulujen perimisestä, toiminta ei ole enää kannattavaa. Näin saadaan alalta pois hyvän perintätavan vastaiset perintätoiminnan harjoittajat, mikä on hyvä asia.

Maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano edistää velkojan asemassa olevien yritysten mahdollisuuksia ennakoida tulojen kertymistä. Tämän seurauksena yritysten maksuvalmius vahvistuu. Tällä taas on positiivinen vaikutus kansantalouteen. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

Kuten aikaisemmin on todettu, perintälain muutoksilla on kansantaloutta edistäviä vaikutuksia. Perintäkulujen rajoittaminen kuluttajasaatavien perinnässä estää velkaantumisen pahenemista ja helpottaa ongelmien hoitamista. Perintäkulujen rajoittamisen odotetaan lisäävän velkojien ja perintätoimistojen kiinnostusta selvittää sitä, mitkä perintätoimet ovat tuloksellisia suhteessa perinnästä aiheutuviin kustannuksiin. Tämä kehittäisi perintätoimintaa kustannustehokkaammaksi. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Kuitenkin voidaan myös pohtia sitä, ehkäistäänkö perintälain muutoksella todella velkaantumisen pahentumista ja helpotetaanko ongelmien hoitamista, kun vapaaehtoisen perinnän aika tehtävät toimenpiteet ovat vähentyneet. Velallisilla on vähemmän mahdollisuuksia sopia maksusta vapaaehtoisesti, ja asiat siirtyvät nopeammin oikeudelliseen perintään. Toki perintätoimistot varmasti yrittävät kehittää toimintaansa, mutta se ei kuitenkaan poista sitä to-

tuutta, että vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet ovat tällä hetkellä todella rajalliset.

12.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Perintälain muutosten vaikutuksia käräjäoikeuksiin on vaikea tarkasti arvioida. Muutosten voidaan odottaa lisäävän velkomusasioiden määrää käräjäoikeuksissa, mikäli velkojat siirtävät saatavansa nopeammin oikeudelliseen perintään. Hallituksen esityksessä tätä ei kuitenkaan pidetä todennäköisenä. Muutoksilla arvellaan olevan myös luotonantoa hillitseviä vaikutuksia, mikäli luotonanto on perustunut kohtuuttomien perintäkulujen perimiseen. Lisäksi käräjäoikeudet odottavat, että perintälain uudistuksen jälkeen pienempi osa velkomusasioista joudutaan siirtämään notaarin käsiteltäväksi kohtuuttoman suurien perintäkuluvaatimusten vuoksi. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Vaikka hallituksen esityksessä velkomusasioiden määrän käräjäoikeuksissa ei odoteta lisääntyvän, tulevat ne vapaaehtoisen perintäprosessin nopeutumisen vuoksi oletettavasti lisääntymään. Sekä OK Perinnän että Intrum Justitian toimitusjohtajat ovat lehdistötiedotteissaan tuoneet julki, että yhtä useampi vapaaehtoisen perinnän tapauksista päättyy käräjäoikeuden käsiteltäväksi.

Ulosottoasioiden määrä saattaa myös lisääntyä perintälain muutoksen myötä. Tätä ei pidetä hallituksen esityksen mukaan kuitenkaan todennäköisenä. Esityksen mukaan muutos ei edellytä ulosottovirastojen voimavarojen lisäämistä. Muutokset, kuten viivästyskoron korottaminen, voivat kuitenkin aiheuttaa järjestelmätason muutoksista johtuvia kustannuksia. Näiden kustannusten ei odoteta olevan suuria. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Voidaan myös kuitenkin odottaa, että ulosottoasioiden määrä lisääntyy jossakin määrin, mikäli velkojat siirtävät asiansa nopeammin tuomioistuinten käsiteltäviksi.

Perintälain muutoksella on vaikutuksia lisäksi Kuluttajaviraston ja aluehallintaviraston toimintaan. Kuluttajaviraston on uudistuksen vuoksi päivitettävä hyvää perintätapaa koskevat ohjeistukset. Säännösten täsmentämisen vuoksi pitkällä tähtäimellä muutosten odotetaan vähentävän valvontaviranomaisille tehtävien toi-

menpidepyyntöjen määrää. Muutoksilla ei katsota kuitenkaan olevan merkittäviä vaikutuksia valvontaviranomaisten toimintaan. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

12.5 Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa

Uusi perintälain säännös, jonka mukaan perinnässä kertyneitä varoja saa kohdentaa perintäkuluille vasta pääoman ja pääoman korkojen tultua maksetuksi vahvistaa kuluttajan asemaa. Kohdentamissäännöksen johdosta velallisella on jatkossa selvästi paremmat mahdollisuudet valvoa häneltä vaadittavien perintäkulojen määrää. Myös velallisen oikeus pyytää perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään vahvistaa velallisen asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

Säännös, jolla taas kielletään vanhentuneen tai jostain muusta syystä lakanneen saatavan perintä turvaa kuluttajien ja pienyrittäjien asemaa. Myös riitautetun saatavan perintämenettelyä selkeyttävällä säännöksellä katsotaan olevan kuluttajien ja pienyrittäjien asemaa turvaava vaikutus. Lisäksi trattaperinnän edellytyksien ja toimintatapojen selkeyttäminen parantaa pienyrittäjien oikeusturvaa. (HE 57/2012; OM M 54/2011.)

12.6 Sosiaaliset, terveydelliset ja tietoyhteiskunnalliset vaikutukset

Perintäkuluja rajoittavan säännöksen katsotaan osaltaan estävän sitä, että perintäkulut pahentaisivat maksuvaikeuksista kärsivien velkaongelmia. Sen odotetaan lisäksi helpottavan jo syntyneiden velkaongelmien hoitamista. Myös kuluttaja velallisen oikeudella pyytää perinnän keskeyttämistä oletetaan olevan positiivisia vaikutuksia. Velkaantumiseen liittyvien mahdollisten sosiaalisten ja terveydellisten haittojen odotetaan myös vähentyvän. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Kuten aikaisemminkin on todettu, voidaanko lakimuutoksen sittenkään odottaa vähentävän maksuvaikeuksia, koska vapaaehtoinen perintäprosessi on nopeutunut ja saatavat siirtyvät nopeammin oikeudelliseen perintään.

Perintälakiin lisätyn säännöksen mukaan maksusuunnitelmat ja maksuvaatimukset voidaan jatkossa tehdä myös muulla pysyvällä tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että ne voidaan lähettää myös sähköisesti, mikäli velallinen on saatavan erääntymisen

jälkeen antanut siihen suostumuksensa. Tällä edistetään sähköistä kommunikaatiota. (HE 57/2012; OM M 54/2011.) Tämän voidaan odottaa helpottavan perintätoimistojen ja velallisen välistä kommunikaatiota.

13 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää perintälakiin tulleita muutoksia ja lisäyksiä. Lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää perintälain muutoksen mahdolliset vaikutukset vapaaehtoiseen perintään. Perintälakiin on 16.3.2013 tullut merkittäviä muutoksia. Muutosten tarkoituksena on ollut täsmentää hyvää perintätapaa sekä kohtuullistaa vapaaehtoisesta perinnästä kuluttajalle aiheutuvia kustannuksia. Muutosten tavoitteena on myös ollut velallisen aseman parantaminen perinnässä.

Tutkimuksessa on käsitelty perintälakiin tulleet muutokset, lisäykset ja niiden mahdolliset vaikutukset vapaaehtoiseen perintään. Tutkimuksessa selvisi, että perintälain muutoksen myötä vapaaehtoinen perintä tulee nopeutumaan. Perintäprosessin nopeutumisen aiheuttaa maksullisten perintätoimien väheneminen. Maksuvaatimuksia lähetetään jatkossa vain 2, ja maksusuunnitelmia tehdään pääomasta riippuen 1 tai 2. Tutkimuksesta ilmeni myös, että vapaaehtoisen perinnän nopeutumien aiheuttaa asioiden aikaisempaa nopeamman oikeudelliseen perintään siirtymisen. Yhä useammalle kuluttajalle aiheutuu tästä nopeammalla tahdilla maksuhäiriömerkintä ja velvollisuus oikeudenkäyntikulujen maksamiseen.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että velallisten mahdollisuudet sopia saatavan maksusta vapaaehtoisen perinnän aikana tulevat vähenemään. Maksullisten perintätoimenpiteiden määriä on vähennetty, ja velallisen kokonaiskuluvastuuta rajoitettu. Perintäprosessi on nyt jopa puolet nopeampi kuin aikaisemmin. Vapaaehtoisesta perinnästä kuluttajalle aiheutuvat perintäkulut ovat kuitenkin nyt aikaisempaa pienemmät. Tilanne voi toisaalta johtaa myös siihen, ettei perintäprosessi kokonaisuudessaan tule velalliselle edullisemmaksi, koska kulut kasvavat oikeudellisen perinnän ja ulosoton kautta.

Käytännössä vapaaehtoisesta perinnästä vain muutama prosentti on siirtynyt oikeudelliseen perintään. Suorituksen saamiseksi vapaaehtoisen perinnän aikana ei usein riitä 2 maksuvaatimusta, vaan 3. maksuvaatimus johtaa todennäköisemmin suoritukseen. Perintätoimistoilla pitäisi olla mahdollisuus tarvittaessa lähettää 3. maksullinen maksuvaatimus. Näin ehkäistäisiin paremmin myös sitä, että velallinen joka olisi maksuhalukas ja maksukykyinen vapaaehtoisen perinnän aikana ei

saisi maksuhäiriömerkintää ja joutuisi maksamaan myös oikeudenkäynnistä aiheutuvia kustannuksia. Koska kuluttajavelallisille on nykyään perintälain nojalla annettu oikeus perinnän keskeyttämiseen, takaa tämä säännös mahdollisuuden keskeyttää perintä sellaisissa tilanteissa, joissa velallisella ei oikeasti ole maksukykyä.

Tutkimuksesta ilmeni, että muutokset, joiden mukaan perintätoimistojen on täydennettävä maksuvaatimuksessa ilmoitettavia tietoja aiheuttavat perintätoimistoille kustannuksia sekä muutoksia kirjepohjissa. Jatkossa maksuvaatimuksessa on ilmoitettava alkuperäisen velkojan nimi. Lisäksi siinä on ilmoitettava velallisen mahdollisuudesta hakea maksulykkäystä sekä oikeudesta pyytää perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Myös suoraan ulosmittauskelpoisista saatavista on ilmoitettava, että ne voidaan periä ulosotossa ilman tuomiota tai päätöstä, ja että perinnän keskeytyminen reklamaation vuoksi vaatii perustevalituksen tekemisen. Nämä muutokset parantavat kuitenkin velallisen asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia perinnässä.

Tutkimus osoittaa, että perintälaissa määritelty uusi varojen kohdentamisjärjestys on aiheuttanut perintätoimistoissa järjestelmällisiä muutoksia sekä mahdollisesti merkittäviäkin kustannuksia. Uusi kohdentamisjärjestys on otettava käyttöön 16.12.2013 mennessä. Sen mukaan perinnässä kertyvät varat on kohdennettava ensin korolle, pääomalle ja sitten vasta perintäkuluille ja niiden korolle. Aikaisemmin velallisen tekemät suoritukset on kohdennettu pääasiassa ensin perintäkuluille, ja sitten vasta varsinaiselle pääomalle. Uusi kohdentamistapa parantaa velallisen mahdollisuuksia valvoa häneltä vaadittavia perintäkuluja. Kohdentamisjärjestyksen muuttamisella on mahdollisesti vaikutuksia myös toimeksiantajan ja toimeksisaajan välisen sopimuksen sisältöön.

Myös se, että perintätoimistot eivät saa enää hakea perintäkulujen ulosottoa omisissa nimissään, on aiheuttanut muutoksia perintätoimistojen toimintatavoissa. Perintäkulut mahdollisesti laskutetaan muutoksen vuoksi toimeksiantajalta. Jatkossa toimeksiantajat toimivat hakijana ulosotossa, ja hakevat myös perintäkulujen ulosottoa. Perintäkulujen määrän tulee lain mukaan koostua toimeksiantajan to-

dellisesti toimeksisaajalle maksamasta korvauksesta, joka on aiheutunut perintäpalveluiden käyttämisestä.

Kuten aikaisemmin on jo todettu, perintälain muutos on aiheuttanut perintätoimistoille kustannuksia sekä merkittäviä järjestelmällisiä muutoksia. Perintäkuluja on rajoitettu. Velallisille on annettu oikeus pyytää perinnän keskeyttämistä. Maksuvelvollisuuden kiistäminen on otettu osaksi perintälakia. Kohdentamisjärjestys on erilainen, ja maksuvaatimusten sisältö on muuttunut. Muutos aiheuttaa perintäprosessin nopeutumisen ja vapaaehtoisten sopimusten vähenemisen. Oikeudelliseen perintään siirrytään useimmin ja haasteiden sekä maksuhäiriömerkintöjen määrä tulee kasvamaan.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää perintälakiin tulleet lisäykset ja muutokset. Tutkimuksella voi olla hyötyä esimerkiksi ohjeistuksen muodossa perintäalan henkilöstölle. Tutkimuksen tarkoituksena oli myös selvittää muutosten vaikutuksia vapaaehtoiseen perintään käytännössä.

Tutkimuksessa on käytetty apuna lakimuutoksen vaikutuksien pohtimiseen lakeja, hallituksen esityksiä, mietintöjä, Suomen Asiakastiedon tilastoja sekä muutaman perintätoimiston julkaisemia tiedotteita perintälain muutoksesta. Hallituksen esityksissä sekä mietinnöissä on selvitetty lakimuutoksen vaikutuksia saatavien perintään sekä yhteiskuntaan. Perintätoimistojen julkaisemissa tiedotteissa vahvistetaan lakimuutoksen aiheuttamat vaikutukset perintäprosessin nopeutumisesta sekä maksuhäiriömerkintöjen kasvusta. Asiakastiedon tilastot vahvistavat lisäksi hallituksen esitysten, mietintöjen sekä perintätoimistojen kannanottojen selvitykset siitä, että yhä useampi saatava siirtyy oikeudelliseen perintään ja maksuhäiriömerkintöjen määrä on kasvamassa. Ei voitane kuitenkaan olettaa, että maksuhäiriömerkintöjen kasvuun vaikuttaisi ainoastaan perintälain muutoksen myötä nopeutunut perintäprosessi. Asiakastiedon teettämät tilastot eivät myöskään anna välttämättä parasta mahdollista tietoa perintäprosessin todellisesta nopeutumisesta. Luotettavampaa tietoa oletettavasti saataisiin perintätoimistojen omista tilastoista. Nämä tilastot ovat kuitenkin käytännössä luokiteltavissa salaisiksi, joten niiden hyödyntäminen olisi ollut mahdotonta. Lakimuutosten vaikutuksia yksittäi-

sen perintätoimiston suorittamaan vapaaehtoiseen perintään ei myöskään haluta tuoda julki, sillä tämä saattaisi tuoda esimerkiksi kilpailuetua muille alan toimijoille. Tämän vuoksi työssä ei ole voitu hyödyntää näitä menetelmiä, enkä näin ollen katso niiden tuovan lisäarvoa tähän opinnäytetyöhön.

Koen selvittäneeni perintälain muutokset kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksessa on käsitelty perintälainsäädännön kehitys alusta aivan viimeisimpään muutokseen. Tutkimuksen laatiminen on ollut kaiken kaikkiaan todella mielenkiintoinen ja opettavainen kokemus. Haasteellisista tutkimuksen tekemisessä on ollut aiheen rajaaminen, sillä aiheesta olisi voinut kirjoittaa enemmänkin. Opinnäytetyö pyrittiin kuitenkin rajaamaan niin, että siinä käsiteltäisiin pääasiassa lakiin tulleet muutokset ja niiden vaikutukset vapaaehtoiseen perintään.

14 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Koska perintälain muutos on vielä tuore, on kaikkia sen aiheuttamia vaikutuksia vaikea nyt arvioida. Voisi olla mielenkiintoista tutkia esimerkiksi vuoden tai kahden päästä, miten lakimuutos on todella vaikuttanut perintään Suomessa. Missä määrin velkomusasiat käräjäoikeuksissa ovat lisääntyneet, ja mikä maksuhäiriömerkintöjen määrän tilanne todella on? Lisäksi voisi tutkia, mitä perintäprosesille on tapahtunut. Onko se todella nopeutunut?

Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla myös perintätoimistojen taloudellisen menestymisen tutkiminen. Perintälain muutos on saattanut aiheuttaa haasteita perintätoimistojen liiketoiminnassa. Saatavien perintä ei ole välttämättä yhtä kannattavaa kuin aikaisemmin. Tutkimuksessa voisi esimerkiksi selvittää, mitä haasteita perintätoimistot ovat kohdanneet perintälain muutoksen myötä, ja miten ne ovat niistä selvinneet. Tutkimus voitaisiin suorittaa esimerkiksi opinnäytetyönä.

Keskustelua on herättänyt myös lakimuutoksen mahdollinen piilotarve tulouttaa perintätuloja valtiolle. Onkohan ajateltu sitä, että perintäprosessin nopeutuminen saattaa aiheuttaa maksuhäiriöiden määrän kasvun, ja sitä myötä ehkä käräjäoikeuksien ruuhkautumisen! Kumpi on todellisuudessa valtion etu? Tämä jää nähtäväksi.

LÄHTEET

Kirjat

Aurejärvi, E. & Hemmo, M. 2006. Luotto-oikeuden perusteet. 2.painos. Jyväskylä. Gummerus.

Aarnio, S. & Vahvelainen, J. 1994. Hyvä perintätapa – käytännön sopimus- ja perintäoikeutta. Juva. WSOY.

Koulu, R., Havansi, E., Lindfors, H. & Niemi-Kiesiläinen, J. 2005. Insolvenssioikeus. Helsinki. WSOYpro.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2013. Velkavastuun toteuttaminen luottoyhteiskunnassa. Helsinki. Unigrafia Oy.

Lindström, J. 2005. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 2.uud. painos. Helsinki. Talentum.

Lindström, J. 2011. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 3.uud. painos. Helsinki. Talentum.

Ojajärvi, J. & Vainio, S. 2002. Ammattikorkeakoulun juridiikka I. Keuruu. Otava.

Perimistöimistoryhmä. 1998. Perintätoiminnan luvanvaraisuus. Helsinki. Kauppa- ja teollisuusministeriö. Edita.

Pönkä, P. & Willman, P. 2004. Käytännön perintäopas. Helsinki. Edita.

Pönkä, P. & Willman, P. 2005. Käytännön perintäopas. Helsinki. Edita.

Rikalainen, E. & Uitto, T. 2008. Pakkokeinot ja saatavien perintä. Helsinki. Gummerus.

Willman, P. 1999. Perinnänopas. Helsinki. Edita.

Lait

L 30.12.1993/1501. Arvonlisäverolaki. Finlex. Viitattu 15.7.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501>

L 22.4.1999/523. Henkilötietolaki. Finlex. Viitattu 25.9.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523#L3P13>

L 27.3.1987/355. Kauppalaki. Finlex. Viitattu 10.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870355>

L 18.1.2013/30. Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista. Finlex. Viitattu 10.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20130030>

L 30.11.2012/ 661. Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta. Finlex. Viitattu 20.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120661>

L 20.1.1978/38. Kuluttajansuojalaki. Finlex. Viitattu 20.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>

L. 22.4.1999/517. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta. Viitattu 17.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990517>

L 22.4.1999/513. Laki saatavien perinnästä. Finlex. Viitattu 5.10.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513>

L 22.4.1999/513. Laki saatavien perinnästä. Finlex. Viitattu 29.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990513>

L 18.1.2013/31. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta. Finlex. Viitattu 10.10.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130031>

L 21.1.2005/ 28. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta. Finlex. Viitattu 20.7.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050028>

L 29.9.2008/568. Laki saatavien perinnästä annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Finlex. Viitattu 26.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080568>

L 9.11.2001/964. Laki saatavien perinnästä annetun lain 10 §:n muuttamisesta. Finlex. Viitattu 25.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20010964>

L 28.12.2001/ 1538. Laki saatavien perinnästä annetun lain 14 §:n muuttamisesta. Finlex. Viitattu 24.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011538>

L 30.11.2012/681. Laki saatavien perinnästä annetun lain 14 §:n muuttamisesta. Finlex. Viitattu 27.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120681>

L 9.8.2002/672. Laki sakon täytäntöönpanosta. Finlex. Viitattu 20.8.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20020672>

L 22.12.1978/1061. Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa. Finlex. Viitattu 10.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990517>

L 29.6.1961/367. Laki verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin. Finlex. Viitattu 20.8.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1961/19610367>

L 15.6.2007/706. Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta. Finlex. Viitattu 29.8.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070706#P9>

L 11.5.2007/527. Luottotietolaki. Finlex. Viitattu 20.7.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070527#L4P14>

L 1.1.1734/4. Oikeudenkäymiskaari. Finlex. Viitattu 12.8.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1734/17340004000#L21>

L 19.12.1889/39. Rikoslaki. Finlex. Viitattu 15.8.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L30>

L 28.6.1994/543. Vakuutuslainsäädännön lakien muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Finlex. Viitattu 20.8.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940543#L5P40>

L 5.8.2005/609. Veronkantolaki. Finlex. Viitattu 20.8.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050609>

Hallituksen esitykset

HE 57/2012. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupallisten sopimusten maksuehdoista, laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Finlex. Viitattu 2.10.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120057>

HE 21/2004. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta. Finlex. Viitattu 30.9.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2004/20040021>

HE 199/1996. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Viitattu 25.7.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960199>

Asetukset ja direktiivit

Asetus 14.12.2001/1311. Oikeusministeriön asetus vastapuolen maksettavaksi tuomittavista oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:ssä tarkoitetuissa asioissa. Finlex. Viitattu 15.10.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011311>

Asetus 29.6.2012/ 425. Oikeusministeriön asetus vastapuolen maksettavaksi tuomittavista oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:ssä tarkoitetuissa asioissa annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta. Viitattu 15.10.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120425>

Asetus 19.9.2002/789. Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta. Finlex. Viitattu 20.8.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20020789>

Maksuviivästysdirektiivi 2011/7/EU. Euroopan Unionin virallinen lehti. 2011. Viitattu 10.9.2013.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:FI:PDF>

Mietinnöt ja vastaukset

EV 302/1998. Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Viitattu 20.6.2013.
<http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/akxhref.sh?%7BKEY%7D=EV+302/1998>

LaVM 30/1998. Lakivaliokunnan mietintö 30/1998. Viitattu 20.6.2013.
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/lavm_30_1998_p.shtml

Oikeusministeriö. Maksuviivästys työryhmän mietintö 54/2011. Viitattu 2.10.2013.
http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/542011maksuviivastystyoryhmanmietinto/Files/OMML_54_2011_tyoryhman_mietinto_134_s.pdf

TaVM 11/2008. Talousvaliokunnan mietintö – Hallituksen esitys laiksi kuluttajansuojalain 2 luvun muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 14.11.2013.
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/tavm_11_2008_p.shtml

Oikeustapaukset

KKO 1987:105. Korkeimman oikeuden päätös. Viitattu 14.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/1987/19870105>

MT 2001:005. Markkinaoikeuden päätös. Viitattu 15.7.2013.
<http://www.oikeus.fi/markkinaoikeus/10011.htm>

Elektroniset julkaisut

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2012. Maksuviivästysdirektiivi pannaan täytäntöön – muutokset voimaan maaliskuussa 2013. Viitattu 10.9.2013.
http://www.ek.fi/ek/fi/yrittajyys_ym/maksuviivastysdirektiivi_pannaan_taytantoon_muutokset_voimaan_maaliskuussa_2013-10322

Karttunen, K. 2012. Perintätoimistot: Lakimuutos voi viedä lähes miljoona maksuhäiriöistä oikeuteen. Viitattu 3.10.2013. Talouselämä.
<http://www.talouselama.fi/uutiset/perintatoimistot+lakimuutos+voi+vieda+lahes+miljoona+maksuhairioista+oikeuteen/a2133842>

Oikeuslaitos. 2013. Riita-asian valmistelu. Viitattu 20.8.2013.
<http://www.oikeus.fi/5855.htm>

Oikeusministeriö. 2012. Riidattomien velkomisasioiden oikeudenkäyntikuluja alennetaan. Viitattu 12.8.2013.
<http://oikeusministerio.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2012/11/6C7HpIfj2.html>

Sivula, P. 2013. Kaleva. Laki lisää maksuhäiriöitä. Viitattu 30.10.2013.
<http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/laki-lisaa-maksuhairioita/643729/>

Suomen Asiakastieto. 2013. Maksuhäiriöisiä kuluttajia 17 000 vuodessa lisää. Viitattu 18.10.2013. http://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto/ajankohtaista/-/asset_publisher/gxzzwXCm45vn/content/maksuhairioisia-kuluttajia-17-000-

vuodessali-

saa?redirect=http%3A%2F%2Fwww.asiakastieto.fi%2Fweb%2Ffi%2Fasiakastieto%2Fajankohtaista%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_gxzzwXCm45vn%26p_p_li
fecy-
cle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3D
column-1%26p_p_col_count%3D1

Suomen Asiakastieto. 2013. Maksuhäiriötilastot 1–6/2013. Viitattu 18.10.2013.
<http://www.asiakastieto.fi/documents/46608/48898/Maksuh%C3%A4iri%C3%B6tilastot+062013/39e66354-4a0a-4b73-bd93-89bf76251c98>

Suomen Asiakastieto. 2013. Monella luotonhakijalla velkakierre on jo alkanut.
Viitattu 30.10.2013. http://www.asiakastieto.fi/web/asiakastieto/ajankohtaista/-/asset_publisher/gxzzwXCm45vn/content/monella-luotonhakijalla-velkakierre-on-jo-alka-

nut?redirect=http%3A%2F%2Fwww.asiakastieto.fi%2Fweb%2Ffi%2Fasiakastieto%2Fajankohtaista%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_gxzzwXCm45vn%26p_p_li
fecy-
cle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3D
column-1%26p_p_col_count%3D1

Talouselämä. 2013. Maksuhäiriömerkintöjen määrä kasvaa: Perintälaki syypää.
Viitattu 30.10.2013.
<http://www.talouselama.fi/uutiset/maksuhairioiden+maara+kasvaa+perintalaki+syypaa/a2212262>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2010. Perintätoiminta. Viitattu 18.6.2013.
<http://www.tem.fi/?s=2369>

Verohallinto. 2012. Muutoksia arvonlisäverotuksessa 1.1.2013. Viitattu 15.7.2013. http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Muutoksia_arvonlisaverotuksessa_112013%2825044%29